

I. DISPOSICIONS GENERALS

CAP DE L'ESTAT

- 4442** *Reial Decret Llei 13/2012, de 30 de març, pel qual es transposen directives en matèria de mercats interiors d'electricitat i gas i en matèria de comunicacions electròniques, i pel qual s'adopten mesures per a la correcció de les desviacions per desajustos entre els costos i ingressos dels sectors elèctric i gasista.*

I

La transposició en termini de directives comunitàries, especialment les de mercat interior, constituïx en l'actualitat un dels objectius prioritaris establits pel Consell Europeu. La Comissió Europea sotmet informes periòdics al Consell de Competitivitat, als quals es dóna un alt valor polític per tal com servixen per a mesurar l'eficàcia i la credibilitat dels estats membres en la posada en pràctica del mercat interior.

El compliment d'este objectiu és hui encara més prioritari tenint en compte el nou escenari dissenyat pel Tractat de Lisboa pel qual es modifiquen el Tractat de la Unió Europea i el Tractat Constitutiu de la Comunitat Europea, per als incompliments de transposició en termini, per als quals la Comissió pot demanar al Tribunal de Justícia de la Unió Europea la imposició d'importants sancions econòmiques de manera accelerada (article 260.3 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea –TFUE–).

Espanya complix de manera consistent els objectius de transposició en termini compromesos, des de l'inici del seu establiment. No obstant això, en estos moments hi ha un retard en la transposició d'algunes directives, que requereixen una norma amb rang de llei per a la incorporació a l'ordenament jurídic intern, perquè hi ha un risc de multa segons el que estableix l'article 260.3 del TFUE.

Atesa la gravetat de les conseqüències de continuar acumulant retards en la incorporació a l'ordenament jurídic espanyol d'estes directives, és necessari aprovar un reial decret llei per a procedir a la seua transposició, la qual cosa permetrà tancar els procediments d'infracció oberts i amb això evitar la imposició de sancions econòmiques a Espanya.

Quant a la utilització del reial decret llei com a instrument de transposició, es pot indicar que el Tribunal Constitucional, en la Sentència 23/1993, de 21 de gener, assenyala que el decret llei és un instrument constitucionalment lícit per a afrontar conjuntures econòmiques problemàtiques, i en la seua Sentència 1/2012, de 13 de gener, avala la concurrència del pressupòsit habilitador de l'extraordinària i urgent necessitat de l'article 86.1 de la Constitució quan concórreguen «l'evident retard en la transposició» i l'existència de «procediments d'incompliment contra el Regne d'Espanya».

D'altra banda, no és la primera vegada que cal recórrer a este instrument jurídic per a eludir el risc cert i imminent de la imposició de sancions econòmiques per l'incompliment del dret de la Unió Europea. Així, el dictat del Reial Decret Llei 8/2007, de 14 de setembre, pel qual es modifiquen determinats articles de la Llei 23/1992, de 30 de juliol, de Seguretat Privada, es va justificar en l'«existència d'un pressupòsit habilitador, al qual es referix la jurisprudència del Tribunal Constitucional, en el qual la necessitat d'origen de la norma haja de ser de tal naturalesa que no puga ser atesa per la via del procediment legislatiu d'urgència, a causa de l'exigència de la seua immediatesa». Este pressupòsit també concorre en el cas actual.

II

D'una banda, este reial decret llei incorpora al nostre ordenament les previsions contingudes en la Directiva 2009/72/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 13 de

juliol de 2009, que requerixen una modificació de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del Sector Elèctric, així com aquelles altres contingudes en la Directiva 2009/73/CE del Parlament i del Consell, de 13 de juliol de 2009, que requerixen una modificació de la Llei 34/1998, de 7 d'octubre, del Sector d'Hidrocarburs. Igualment, s'incorpora parcialment la Directiva 2009/28/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 23 d'abril de 2009, relativa al foment de l'ús d'energia procedent de fonts renovables i per la qual es modifiquen i es deroguen les directives 2001/77/CE i 2003/30/CE.

La Directiva 2009/72/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 13 de juliol de 2009, sobre normes comunes per al mercat interior de l'electricitat i per la qual es deroga la Directiva 2003/54/CE, introduïx nous preceptes per a aconseguir una separació efectiva de les activitats de subministrament i generació de les activitats de xarxa, plantejant diferents opcions per a dur a terme esta separació entre activitats.

També reforça el paper de les autoritats reguladores nacionals i així preveu la creació d'una única autoritat reguladora a escala nacional, jurídicament i funcionalment independent de qualsevol altra entitat pública o privada, i fixa els objectius, les obligacions i les competències de les autoritats reguladores.

D'altra banda, es reforcen les obligacions de servici públic. En este sentit cal destacar la regulació de l'accés dels consumidors a les seues dades de consum, als preus associats i als costos del servici, així com a la informació relativa a les vies de solució de conflictes. Es disposa així mateix que els estats membres han de definir el concepte de client vulnerable i establir mesures per a garantir el seu subministrament d'energia elèctrica. També es fa referència a la pobresa energètica.

La Directiva 2009/73/CE introduïx el concepte de separació patrimonial, entenent com a tal una situació en què el propietari de la xarxa és designat gestor de la xarxa i és independent de qualsevol empresa amb interessos en la producció i el subministrament, alhora que persegueix una harmonització més gran de les competències i l'enfortiment de la independència dels reguladors nacionals d'energia, com a mitjà per a procurar un nivell igualment efectiu de supervisió reguladora en cada Estat membre.

La Llei 54/1997, de 27 de novembre, del Sector Elèctric, i les disposicions normatives que la despleguen van establir el règim jurídic de les activitats destinades al subministrament d'energia elèctrica d'acord amb les previsions que conté la Directiva 96/92/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 19 de desembre, sobre normes comunes per al mercat interior d'electricitat.

Posteriorment, la Llei 17/2007, de 4 de juliol, va modificar la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del Sector Elèctric, per a adaptar-la al que disposa la Directiva 2003/54/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de juny de 2003, sobre normes comunes per al mercat interior de l'electricitat.

La Llei 34/1998, de 7 d'octubre, del Sector d'Hidrocarburs, va establir les bases de funcionament del mercat de gas natural, avançant en la liberalització com a mitjà per a la consecució de més eficiència i qualitat del servici, de l'increment de la competitivitat i de la garantia de la seguretat de subministrament i de la sostenibilitat, d'acord amb les previsions que conté la Directiva 98/30/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 22 de juny de 1998, relativa a normes comunes per al mercat interior del gas natural.

Posteriorment, la Llei 12/2007, de 2 de juliol, va modificar la Llei 34/1998, de 7 d'octubre, del Sector d'Hidrocarburs, a fi d'adaptar-la al que disposa la Directiva 2003/55/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de juny de 2003, sobre normes comunes per al mercat interior del gas natural i per la qual es deroga la Directiva 98/30/CE.

III

En relació amb el sector elèctric, el present reial decret llei complix l'obligació que conté la Directiva 2009/72/CE consistent que cada Estat membre designe formalment una única autoritat reguladora a escala nacional. Així mateix, es preveuen de forma detallada les competències i funcions d'esta autoritat reguladora, i es reforcen les ja existents. En especial, s'aprofundix en els objectius i les funcions que contribuïsquen a garantir

l'efectivitat i l'aplicació de les mesures de protecció dels consumidors, en coordinació amb altres administracions.

Per a garantir la independència entre les activitats de xarxa i les activitats de generació i subministrament, es tenen en compte els requisits que estableix la Directiva 2009/72/CE quant a les limitacions en la participació en empreses i la presa de control d'estes, i es preveu la designació dels gestors de xarxes de transport, facultant l'autoritat reguladora per a certificar amb caràcter previ estos gestors basant-se en el procediment que s'establisca reglamentàriament.

D'altra banda, s'introdueix la referència al consumidor vulnerable, considerant que és aquell que complix les característiques socials, de consum i de poder adquisitiu que es determinen, i s'establix l'adopció de les mesures oportunes per a garantir una protecció adequada d'estos consumidors. Transitòriament, fins a la definició dels consumidors vulnerables, es considerarà com a tals els que es troben dins de l'àmbit d'aplicació de l'article 2 i de la disposició transitòria segona del Reial Decret Llei 6/2009, de 30 d'abril, pel qual s'adopten determinades mesures en el sector energètic i s'aprova el bo social, és a dir, els consumidors que tenen dret a acollir-se al bo social.

Una altra mesura en relació amb la protecció del consumidor és l'establiment, per part de les administracions competents, de punts de contacte únics en coordinació amb la Comissió Nacional d'Energia per a oferir als consumidors tota la informació necessària relativa als seus drets, a la legislació en vigor i als procediments de solució de conflictes de què disposen en cas de litigi.

D'altra banda, s'habilita l'Administració General de l'Estat per a posar en marxa mecanismes de cooperació internacional per al compliment dels compromisos derivats de la Directiva 2009/28/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 23 d'abril de 2009, relativa al foment de l'ús d'energia procedent de fonts renovables i per la qual es modifiquen i es deroguen les directives 2001/77/CE i 2003/30/CE, que té com a finalitat establir un marc comú europeu per al foment de l'energia procedent de fonts renovables a fi de limitar les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle; així com per a promoure l'eficiència energètica i reduir la contaminació causada pel transport.

IV

En relació amb el sector d'hidrocarburs, les modificacions introduïdes inclouen la definició del gestor de xarxa de transport com el titular d'instal·lacions de la xarxa troncal. Al gestor de xarxa de transport se li exigeix la separació efectiva de les activitats de transport, d'una banda, i de les activitats de subministrament i producció, d'una altra. Amb este fi es proposa, amb caràcter general, un model de separació patrimonial, de manera que cap persona pot exercir el control sobre una empresa de subministrament i producció i, al mateix temps, tindre interessos o exercir drets en un sistema de transport, amb la qual cosa s'evita que empreses verticalment integrades puguen afavorir les del seu propi grup empresarial, discriminant les seues competidores. No obstant això, per a les empreses titulars d'instal·lacions de la xarxa troncal que ja eren titulars d'estes instal·lacions abans del 3 de setembre de 2009 i que, a més, no complixen els requisits propis de separació patrimonial, es preveu la possibilitat de cedir la seua gestió a un gestor de xarxa independent que complisca els requisits establits.

Així mateix, s'establix el procediment de certificació de separació d'activitats per als gestors de xarxes de transport i els gestors de xarxa independent que estableix la citada Directiva 2009/73/CE. La certificació la farà la Comissió Nacional d'Energia.

Pel que fa a l'organisme regulador, la Comissió Nacional d'Energia, s'amplien les seues funcions i s'establix que serà l'encarregada d'aprovar les metodologies per al càlcul dels peatges i cànons dels servicis bàsics d'accés. Se li atorga potestat sancionadora així com capacitat per a dirigir decisions jurídicament vinculants a les empreses, tot això en l'àmbit de les competències que l'esmentat organisme té atribuïdes. Igualment, s'aprofundix en els objectius i les funcions que contribuïsquen a garantir l'efectivitat i l'aplicació de les mesures de protecció dels consumidors, en coordinació amb altres administracions.

Així mateix, s'inclou en l'àmbit d'aplicació de la Llei 34/1998, de 7 d'octubre, del Sector d'Hydrocarburs, el biogàs, el gas obtingut de la biomassa i altres tipus de gas, sempre que siga tècnicament possible injectar-los en la xarxa de gas natural. S'introdueixen també modificacions relatives al règim de separació patrimonial en el transport, incloent-hi la definició, les obligacions i les condicions que han de complir els transportistes de la xarxa troncal i els gestors de xarxa independent per a ser certificats per la Comissió Nacional d'Energia. S'establixen les característiques d'accés als emmagatzematges no bàsics i el procediment de concessió de l'exempció d'accés de tercers a noves infraestructures o ampliacions de les existents. D'acord amb el tenor del que disposa la Directiva 2009/73/CE, s'arreglen noves obligacions dels comercialitzadors per a assegurar la protecció dels consumidors domèstics. S'establix el nou sistema de determinació dels peatges i cànons de les activitats de transport, regasificació i emmagatzematge pertanyents a la xarxa bàsica, i es designa la Comissió Nacional d'Energia com a responsable de fixar-ne la metodologia. Finalment, s'actualitza el règim sancionador per a adequar-lo a l'atribució de competències a este efecte a la Comissió Nacional d'Energia, tal com estableix la Directiva 2009/73/CE.

V

D'altra banda, per mitjà d'este reial decret llei s'efectua la incorporació a l'ordenament jurídic espanyol del nou marc regulador europeu en matèria de comunicacions electròniques, marc que està compost per la Directiva 2009/136/CE, del Parlament Europeu i del Consell, de 25 de novembre de 2009 (drets dels ciutadans), i la Directiva 2009/140/CE, del Parlament Europeu i del Consell, de 25 de novembre de 2009 (millor regulació).

La transposició d'estes directives es fa per mitjà de la modificació de la Llei 32/2003, de 3 de novembre, General de Telecomunicacions, així com d'una modificació puntual de la Llei 34/2002, d'11 de juliol, de Servicis de la Societat de la Informació i del Comerç Electrònic.

Les modificacions introduïdes en la Llei 32/2003, de 3 de novembre, General de Telecomunicacions, perseguixen crear un marc adequat per a la realització d'inversions en el desplegament de xarxes de nova generació, que permeta oferir servicis innovadors i tecnològicament més adequats a les necessitats dels ciutadans. A este efecte, entre els objectius i principis de la llei, s'introdueix el foment de la connectivitat i la interoperabilitat d'extrem a extrem de xarxes i servicis de comunicacions electròniques i la promoció de la capacitat dels usuaris per a accedir i distribuir informació a través de qualsevol aplicació o servici. Tot això sense oblidar les necessitats especials de grups socials específics, com ara les persones majors i les persones amb discapacitat o en situació de dependència.

Pel que fa a les obligacions que es pugen imposar a operadors amb poder significatiu de mercat, s'introdueix la possibilitat d'obligar a realitzar una separació funcional entre actius de xarxa i subministrament a l'engròs de productes d'accés, com a remei extraordinari per a casos de fallada persistent de la competència. No obstant això, pel fet de tractar-se d'una mesura d'extraordinària transcendència, que pot tindre fortes repercussions a llarg termini en diferents àmbits, s'establixen nombroses cauteles que garantixen que esta mesura només serà adoptada en casos justificats i després d'una minuciosa avaluació d'impacte.

Així mateix, este reial decret llei introduïx importants novetats en relació amb els drets dels operadors, reforçant el seu dret a l'ocupació de la propietat pública i privada, que la norma exigeix que es garantisca de manera efectiva. En tot cas, els límits d'este dret que es pugen arribar a imposar s'hauran de basar en causes objectives i ser proporcionats i no discriminatoris. Amb el mateix objectiu de facilitar el desplegament de xarxes, s'establix un termini concret per a la resolució de les sol·licituds d'ocupació, que no podrà excedir els sis mesos, excepte en cas d'expropiació.

En matèria de protecció de dades, s'aposta de manera decidida per aconseguir nivells de seguretat més grans, extremant les cauteles pel que fa al tractament i la protecció de dades per part dels operadors.

En consonància amb la importància que donen les directives 2009/136/CE i 2009/140/CE al reforç de la integritat i la seguretat de les xarxes públiques de comunicacions electròniques, s'obliga els operadors a gestionar de manera adequada els riscos de seguretat que puguen afectar les seues xarxes, i s'atribuïx al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme la supervisió de les obligacions d'informació, notificació d'incidents i auditoria, entre d'altres, que en esta matèria es puguen imposar.

La reforma reforça, així mateix, els drets dels usuaris dels servicis de comunicacions electròniques, regula, entre altres, el seu dret al canvi d'operador conservant el número, en el termini d'un dia laborable i millorant la informació que se'ls ha de subministrar, i presta una atenció especial a les necessitats dels usuaris amb discapacitat.

Pel que fa a la gestió del domini públic radioelèctric, es generalitza l'aplicació dels principis de neutralitat tecnològica i dels servicis i s'aprofundix en la regulació del mercat secundari d'espectre. Amb això es pretén maximitzar el rendiment dels recursos espectrals assignats als operadors, la qual cosa redundarà en benefici de la innovació tecnològica i en un augment de l'oferta de millors servicis.

Adicionalment, es reforcen les facultats de verificació de l'ús efectiu i eficient del domini públic radioelèctric, tenint en compte la rellevància que, com a valor escàs i d'importància creixent, adquirix la garantia d'un bon ús d'este recurs.

Finalment, es modifiquen diversos articles de la Llei 34/2002, d'11 de juliol, de Servicis de la Societat de la Informació i del Comerç Electrònic, a fi d'adequar el seu règim a la nova redacció que la Directiva 2009/136/CE dóna a la Directiva 2002/58/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 12 de juliol de 2002, relativa al tractament de les dades personals i a la protecció de la intimitat en el sector de les comunicacions electròniques. Cal destacar la nova redacció que es fa de l'article 22.2 per a exigir el consentiment de l'usuari sobre els arxius o programes informàtics (com les denominades «galletes») que emmagatzemen informació en l'equip d'usuari i permeten que s'hi accedisca, dispositius que poden facilitar la navegació per la xarxa però amb l'ús dels quals es poden revelar aspectes de l'esfera privada dels usuaris, per la qual cosa és important que els usuaris estiguen informats adequadament i disposen de mecanismes que els permeten preservar la seua privacitat.

VI

Finalment, pel que fa a la incorporació de les directives, la part final del reial decret llei inclou tres disposicions addicionals que es referixen a l'atenció als consumidors vulnerables d'energia elèctrica, a les obligacions dels comercialitzadors en relació amb el servici d'atenció a les reclamacions i a la validesa i l'eficàcia de les habilitacions existents atorgades a l'empara de la Llei General de Telecomunicacions, respectivament.

Van seguides de tres disposicions transitòries relatives, respectivament, a les instal·lacions pertanyents a la xarxa troncal de gasoductes, a l'establiment de peatges d'accés a les xarxes d'energia elèctrica i al sistema gasista, i a les restriccions als principis de neutralitat tecnològica i de servicis en els títols habilitadors per a l'ús de l'espectre radioelèctric per a la prestació de servicis de comunicacions electròniques.

VII

Junt amb les mesures anteriors, este reial decret llei també aborda, amb caràcter d'urgència, una bateria de mesures amb l'objectiu últim de suprimir els desajustos entre ingressos i costos dels sistemes elèctric i gasista.

Les mesures tenen com a objecte la reducció dels desajustos temporals durant l'any 2012 tant per al sector elèctric com per al gas natural, de manera que el desajust romanent pugua ser absorbit mitjançant l'increment dels peatges d'accés per a aconseguir, de manera immediata, el principi de suficiència que inclouen la disposició addicional vint-i-u de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del Sector Elèctric, i l'article 26 del Reial Decret 949/2001, de 3 d'agost, pel qual es regula l'accés de tercers a les instal·lacions gasistes i s'establix un sistema econòmic integrat del sector de gas natural.

Este reial decret llei es configura com un primer pas per a aconseguir la suficiència dels ingressos per a cobrir els costos dels sistemes elèctric i gasista, si bé és necessari mamprendre una reforma més profunda dels dos sectors que permeta dotar-los de mecanismes adequats per a afrontar amb garanties els reptes que planteja l'escenari energètic actual al nostre país: elevats costos del sistema, forta dependència exterior, accés incert als recursos, gran volatilitat en els preus de l'energia i elevats impactes ambientals del cicle energètic. Eixa reacció, en consonància amb la política energètica europea, s'ha d'articular al voltant de tres eixos bàsics: garantia de subministrament, competitivitat econòmica i respecte al medi ambient, a més de la protecció al consumidor.

En definitiva, la reforma dels sectors elèctric i gasista tindrà, com a primer objectiu, la suficiència tarifària i l'equilibri econòmic a llarg termini, i, en segon lloc, l'adaptació al nou escenari econòmic, racionalitzant els costos i introduint mecanismes d'eficiència que permeten millorar la competitivitat de l'activitat industrial i contribuir al restabliment de la senda de creixement de la nostra economia.

Posteriorment serà necessari el desplegament de mesures addicionals per a possibilitar una situació d'equilibri i sostenibilitat a llarg termini.

Per tot el que s'ha expressat anteriorment, l'adopció del conjunt de mesures que a continuació es descriuen reunit la característica d'extraordinària i urgent necessitat exigida per l'article 86 de la Constitució. Extraordinària i urgent necessitat derivada de les raons ja mencionades de protecció dels consumidors i garantia de la sostenibilitat econòmica del sistema elèctric, la vigència immediata de les quals és imprescindible perquè la modificació normativa pugui tindre l'eficàcia que es pretén.

VIII

El procés liberalitzador del Sector Elèctric iniciat amb l'entrada en vigor de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del sector elèctric, va modificar l'estructura d'activitats del sector a través de la coexistència en este d'una sèrie d'activitats que es desenrotllen en règim de monopoli natural, com són les activitats de transport i distribució d'energia elèctrica, amb altres totalment liberalitzades: la generació i la comercialització d'energia elèctrica.

Una data important en el procés de liberalització va ser l'1 juliol de 2009, en què l'activitat de subministrament per tarifa va deixar de formar part de l'activitat de distribució, i el subministrament va passar a ser exercit totalment pels comercialitzadors, en lliure competència.

Amb anterioritat a la citada data, els ingressos del sistema procedien tant dels peatges d'accés com de les tarifes a les quals les empreses distribuïdores subministraven energia elèctrica als consumidors i que es fixaven prenent com a base els costos del sistema elèctric, incloent-hi el cost de l'energia. Actualment la principal font d'ingressos del sistema elèctric són els peatges d'accés, a més d'altres preus regulats, que servixen per a finançar les activitats regulades junt amb la resta de costos del sistema.

Per a garantir la sostenibilitat econòmica del sistema, el Reial Decret Llei 6/2009, de 30 d'abril, pel qual s'adopten determinades mesures en el sector energètic i s'aprova el bo social, va modificar la disposició addicional vint-i-u de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, introduint el principi de suficiència d'ingressos i d'additivitat de les tarifes d'últim recurs, això és, que els ingressos del sistema han de ser suficients per a garantir la cobertura dels seus costos i que el repartiment dels costos ha de generar senyals econòmics d'eficiència. Així, l'aplicació de cada peatge d'accés pel seu nivell i tensió de consum, junt amb el senyal de preu de l'energia en el mercat, hauria de portar el consumidor a adoptar les seues decisions de consum i inversió de manera eficient.

No obstant això, en els últims anys, l'evolució expansiva de les diferents partides de costos del sistema, unida a uns peatges d'accés que s'han revelat insuficients per a cobrir la totalitat dels costos del sistema, ha provocat l'aparició dels dèficits anuals, a més de posar en dubte els objectius de creació de senyals de preu per a la presa de decisions per part dels consumidors.

Estos dèficits anuals provocats pel desequilibri entre els ingressos del sistema, recaptats fonamentalment en concepte de peatges d'accés, i els costos reals estan portant el sistema a una situació de risc inassumible, tant per a les empreses elèctriques, com per als consumidors, amb conseqüències greus per a la seguretat del sistema si no s'aborden les reformes necessàries per a la seua completa resolució.

El problema, a més, és d'una naturalesa doble: d'una banda, la quantia dels dèficits acumulats des de l'any 2000 i, d'una altra, els dèficits anuals que es continuen generant i la supressió dels quals es planteja cada vegada més complexa, a la vista de l'escenari actual de caiguda de la demanda, creixement del règim especial i costos del sistema.

El Reial Decret Llei 6/2009, de 30 d'abril, pel qual s'adopten determinades mesures en el sector energètic i s'aprova el bo social, va establir una senda decreixent de límits per a delimitar l'increment anual del dèficit de la tarifa elèctrica fins a la supressió en 2013, per mitjà de la modificació de la disposició addicional vint-i-u de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del Sector Elèctric. Així, s'establia que, a partir de l'1 de gener de 2013, els peatges d'accés serien suficients per a satisfer la totalitat dels costos de les activitats regulades.

Al mateix temps la norma creava un mecanisme de finançament del dèficit acumulat, per mitjà de la cessió dels drets de cobrament al denominat Fons de Titulització del Dèficit del Sistema Elèctric i la seua col·locació a tercers a través d'un mecanisme competitiu.

No obstant això, des de l'aprovació d'este reial decret llei, es van succeir una sèrie de circumstàncies que van provocar que els límits anuals màxims de dèficit *ex ante* establits foren insuficients. Així, factors com la caiguda significativa de la demanda, l'increment en la producció elèctrica a partir de fonts renovables primades i la reducció dels preus de mercat per la delicada situació econòmica internacional, van provocar increments dels desajustos temporals de difícil absorció, atés que estos s'haurien hagut de cobrir per mitjà d'un increment dels peatges d'accés, que afectaria en un termini curt la complexa situació econòmica de les famílies i les empreses.

Per este motiu, tant en el Reial Decret Llei 6/2010, de 9 d'abril, de mesures per a l'impuls de la recuperació econòmica i l'ocupació, com en el Reial Decret Llei 14/2010, de 23 de desembre, pel qual s'establixen mesures urgents per a la correcció del dèficit tarifari del sector elèctric, van ser adoptades noves mesures d'urgència per a la solució del problema. Així, en el citat Reial Decret Llei 14/2010, de 23 de desembre, es van elevar els límits màxims de dèficit que es van establir en el Reial Decret Llei 6/2009, de 30 d'abril, per als anys 2010, 2011 i 2012, mantenint l'objectiu d'eliminació de l'aparició de nou dèficit en el sistema elèctric a partir de l'any 2013. A més es va procedir a l'adopció d'altres mesures puntuals de protecció del consumidor i de reducció de determinades partides dels costos i dels ingressos del sistema.

Entre les mesures de reducció de costos imputables als peatges d'accés s'establia que les empreses productores del règim ordinari finançaren el Pla d'Acció 2008-2012 aprovat per l'Acord de Consell de Ministres de 8 de juliol de 2005, pel qual es concreten les mesures del document d'estratègia d'estalvi i eficiència energètica a Espanya 2004-2012. Així mateix, es limitaven les hores equivalents primades de funcionament de les instal·lacions fotovoltaïques per a corregir les desviacions en les previsions de generació d'esta tecnologia, motivades, fonamentalment, per la sobreinstal·lació, al marge del control administratiu que dóna dret al règim econòmic, i s'incrementava en la Llei 39/2010, de 22 de desembre, de Pressupostos Generals de l'Estat per a l'any 2011, la quantia establida per a l'atorgament de l'aval de l'Estat per a fer front als dèficits previstos per als anys 2010 i 2011, fins a un màxim de 22.000 milions d'euros.

Per la banda dels ingressos, es va establir l'obligació dels productors d'energia de fer front a un peatge de generació, atesa la incidència d'esta activitat en el desenrotllament de les xarxes de transport i distribució.

L'adopció successiva de mesures com les que preveuen els reials decrets lleis anteriors ha tingut un efecte parcial sobre la resolució del problema, retardant-ne la solució definitiva i traslladant les conseqüències del dèficit del sistema elèctric als consumidors futurs, que hauran de fer front als desajustos econòmics del passat.

El dèficit tarifari ha passat de ser una conseqüència temporal dels desajustos transitoris entre ingressos i costos del sistema, a convertir-se en un problema estructural la resolució del qual esdevé imprescindible en el moment actual pel risc que comporta per a la sostenibilitat econòmica del sistema i per a la seguretat de subministrament.

Encara que l'economia espanyola passa un dels pitjors moments de la seua història moderna, i les mesures que s'adopten en este reial decret llei repercutixen de forma notable sobre tots els agents i subjectes del sistema, la resolució del problema no es pot demorar més. El Govern té la clara determinació d'adoptar les mesures necessàries per a suprimir d'una forma definitiva els desajustos entre ingressos i costos del sistema elèctric i tornar-lo a la situació d'equilibri i suficiència que sempre hauria hagut de prevaldre en l'ordenació d'un sector com l'elèctric, tan complex i important per a l'economia del país. Només amb la contribució i l'esforç de totes les parts implicades, consumidors, empreses que desenrotllen la seua activitat en el sector elèctric i administracions públiques, serà possible la conclusió d'este objectiu.

L'energia elèctrica constituïx un bé bàsic per al funcionament de la nostra societat i en particular per a l'exercici de l'activitat econòmica. No obstant això, encara que els preus de l'energia negociada en el mercat se situen al voltant de la mitjana de les economies europees, el preu que paguen els consumidors incorpora, a més, els peatges amb què es financen els costos del sistema, i arriba a nivells superiors als dels països del nostre entorn.

Els increments dels costos del sistema dels últims anys no es poden traslladar íntegrament al consumidor, i per això és necessari procedir a una revisió del model que permeta reduir les ineficiències existents reduint els nivells de costos suportats.

Les successives ordes de peatges elèctrics dictades durant els últims anys han procedit a un reconeixement dels increments de costos, i, en lloc d'adoptar-se mesures de contenció, es posposava la resolució del problema i s'adoptaven increments de peatges que es van revelar després insuficients. Estes ordes han sigut objecte de controvèrsia per part de les empreses elèctriques, que sistemàticament han recorregut contra les normes al·legant la vulneració del principi de suficiència tarifària previst en la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del Sector Elèctric.

En este escenari, és urgent adoptar una sèrie de mesures durant este any 2012, de manera que es racionalitzen les diferents partides de costos del sistema elèctric i els peatges d'accés siguen suficients per a satisfer els costos de les activitats regulades, tenint en compte el límit de dèficit *ex ante* previst per a enguany en la disposició adicional vint-i-u de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del Sector Elèctric.

En este reial decret llei s'adopten, per tant, de manera excepcional, un conjunt de mesures que permeten, per a este any 2012, respectar el límit de dèficit establert i aconseguir l'1 de gener de 2013 la suficiència tarifària.

No obstant això, a més de l'adopció de les mesures previstes en la present norma, caldrà revisar els peatges d'accés de manera que s'obtinguen els ingressos suficients per a completar l'impacte en els costos del sistema d'este reial decret llei i aconseguir així eliminar els desajustos existents en 2012 a fi de complir les resolucions judicials del Tribunal Suprem. D'esta manera, es repartix l'esforç que s'ha de fer entre els diferents agents i subjectes del sistema elèctric.

La principal alternativa a la present norma seria no procedir a aprovar-la i, en el seu lloc, fer una revisió a l'alça dels peatges d'accés a les xarxes per la quantia necessària per a cobrir en 2012 tots els desajustos que hi ha en este exercici, incloent-hi els que es cobrixen amb les mesures previstes en el present reial decret llei. En este cas, serien únicament els consumidors els que contribuirien a eliminar els desequilibris.

Tanmateix, esta opció tindria un gravíssim impacte sobre el consumidor final, tant domèstic com pimes o indústries, que veurien afectada la seua competitivitat de manera immediata, amb conseqüències d'especial rellevància en un context generalitzat de crisi com l'actual.

IX

La Llei 34/1998, de 7 d'octubre, del Sector d'Hidrocarburs, va establir les bases de funcionament del mercat de gas natural, avançant en la liberalització com a mitjà per a aconseguir més eficiència i qualitat del servei així com l'increment de la competitivitat, de la garantia de la seguretat de subministrament i de la sostenibilitat.

El model de desenrotllament del sistema gasista s'ha basat en una planificació energètica en què es contempen una sèrie d'infraestructures que necessàriament s'han de mamprendre. La Llei 34/1998, de 7 d'octubre, en la redacció que en fa la Llei 12/2007, de 2 de juliol, estableix que la planificació gasista tindrà caràcter indicatiu, excepte pel que fa als gasoductes de la xarxa bàsica de transport, a la xarxa de transport secundari, a la determinació de la capacitat de regasificació total de gas natural liquat necessària per a abastir el sistema, i a les instal·lacions d'emmagatzematge bàsic de gas natural.

El fi pretés per la legislació era aconseguir que es liberalitzara el sector del gas natural en la seua activitat d'aprovisionament i comercialització, i, en canvi, que les activitats de transport i distribució seguien regulades i, en el cas del transport, sotmeses a una planificació vinculant.

Este model s'ha revelat eficient en les fases de creixement del mercat, però es mostra ineficient per a resoldre els problemes sorgits en les fases de decreixement o estabilització de la demanda. El principal inconvenient consistix en la poca flexibilitat per a autocorregir-se davant dels canvis d'escenari com el que s'està vivint des de l'any 2008.

Fins a l'any 2005, la demanda convencional a Espanya va presentar un creixement exponencial, característica habitual del període d'introducció d'un nou producte en el mercat, però durant els últims anys s'ha experimentat una important reducció del consum de gas natural. En concret, esta reducció de la demanda s'ha focalitzat en el gas natural destinat a la generació d'electricitat com a conseqüència de la penetració de les energies renovables en el mix elèctric. Els nivells de consum previstos per a 2012 són semblants als de l'any 2005 i s'estima que es pot tardar uns quants anys a arribar a la xifra de demanda de 2008.

En el sector gasista, si bé no hi ha un problema de dèficit de la magnitud de l'elèctric, el desajust entre costos i ingressos ha superat el 10 per cent dels ingressos regulats l'any 2011 i, en cas de no adoptar les mesures necessàries de forma immediata, es veurà incrementat com a conseqüència de la contracció de la demanda i de la construcció i la incorporació al sistema retributiu d'un nombre important d'infraestructures previstes en la planificació.

X

La Llei 54/1997, de 27 de novembre, del Sector Elèctric, estableix que la distribució d'energia elèctrica té caràcter d'activitat regulada, amb un règim econòmic que serà objecte de desplegament reglamentari per part del Govern.

Després de la promulgació de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del Sector Elèctric, el desplegament de la normativa referida a l'activitat de distribució es va establir en el Reial Decret 2819/1998, de 23 de desembre, pel qual es regulen les activitats de transport i distribució d'energia elèctrica, i posteriorment en el Reial Decret 222/2008, de 15 de febrer, pel qual s'estableix el règim retributiu de l'activitat de distribució d'energia elèctrica.

Si bé este últim reial decret establia una nova metodologia retributiva que recolzava en la comptabilitat reguladora i en un model de xarxa de referència, el nivell retributiu que es va prendre a l'inici del període regulador no responia a l'aplicació de la formulació que s'hi arreplega, sinó que per a les empreses amb més de 100.000 clients connectats a les seues xarxes, així com FEVASA i SOLANAR, es van prendre en compte, d'acord amb la disposició addicional primera del citat reial decret, les quanties que procedien de l'anterior metodologia. Al llarg del període regulador 2009-2012 no s'ha tingut en compte que els actius continguts en eixa valoració s'han anat amortitzant, per la qual cosa en l'actualitat el sistema està retribuint, en concepte de retribució per amortització, alguns actius ja

amortitzats i, en concepte de retribució financera, per la totalitat de l'actiu brut i no per l'actiu net el cost del qual és el que es troba pendent de recuperació.

En l'Informe de la Comissió Nacional d'Energia sobre el Sector Energètic Espanyol de 9 de març de 2012 s'arrepleguen per a les empreses distribuïdores amb més de 100.000 clients connectats a les seues xarxes i FEVASA i SOLANAR les quanties que es trobaven incloses en la retribució d'estes empreses corresponents a actius amortitzats des de l'any 2008. Atés que la retribució de l'activitat de distribució té per a l'any 2012 caràcter provisional d'acord amb l'article 2 de l'Orde IET/3586/2011, de 30 de desembre, per la qual s'establixen els peatges d'accés a partir de l'1 de gener de 2012 i les tarifes i primes de les instal·lacions del règim especial, es considera adequat minorar la retribució en eixa quantitat.

En el cas d'empreses amb menys de 100.000 clients connectats a les seues xarxes, la retribució es va establir bàsicament prenent la més gran de les quantitats que resultava de comparar el valor resultant de la diferència entre l'energia comprada a la tarifa de venda a distribuïdors i l'energia venuda a les tarifes que en el seu moment s'aplicaven i el valor resultant de l'anàlisi d'instal·lacions que declaraven. Tenim, per tant, unes empreses distribuïdores d'energia elèctrica que estan sent retribuïdes en funció del marge que genera l'activitat del subministrament, que a hores d'ara ja no exercixen les empreses distribuïdores. Quant a les empreses retribuïdes en funció de l'anàlisi de les instal·lacions, observem que en les actualitzacions que s'han fet al llarg del període regulador no s'ha descomptat el valor dels actius que s'han amortitzat o han sigut transmesos o tancats al llarg de l'esmentat període. En els dos casos, tant si la seua retribució s'ha calculat pel mètode del marge o per la via de la valoració d'actius, ens trobem amb el fet que no s'ha tingut en compte en la retribució la presència d'actius ja amortitzats, per la qual cosa és procedent la minoració de la retribució en un percentatge semblant al de les empreses amb més de 100.000 clients connectats a les seues xarxes, ja que esta retribució té, d'acord amb l'Orde IET/3586/2011, de 30 de desembre, caràcter provisional.

D'altra banda i a fi de disposar de la informació auditada en el moment de fer l'avaluació de la retribució corresponent a nous actius posats en servici, s'establix que, amb efectes en la retribució a percebre des de l'1 de gener de l'any 2012, la meritació de la retribució generada per instal·lacions de distribució posades en servici l'any n s'iniciarà des de l'1 de gener de l'any n+2.

Com a conseqüència de tot això es procedix a revisar, amb caràcter excepcional i amb el període temporal indicat, la retribució de l'activitat de distribució, impulsant alhora la reforma del procediment pel qual es determina la retribució de l'activitat de distribució a fi de vincular la retribució als actius en servici no amortitzats, eliminant bosses de retribució no justificades i lligant l'increment de retribució de l'activitat en l'any n als actius posats en servici l'any n-2. Esta mesura tindrà efectes en la retribució a percebre en 2012, per la qual cosa la retribució corresponent a instal·lacions posades en servici durant l'any 2011 es percebrà des de l'1 de gener de 2013.

Així mateix es considera oportú fer una minoració de la retribució percebuda per les empreses distribuïdores d'energia elèctrica en concepte de gestió comercial, ja que la major part de les funcions que es retribuïxen per este concepte hui en dia són realitzades per les empreses comercialitzadores.

De la mateixa manera que en l'activitat de distribució i a fi de disposar de la informació auditada en el moment de fer l'avaluació de la retribució corresponent a nous actius posats en servici, s'establix que, amb efectes en la retribució a percebre des de l'1 de gener de l'any 2012, la meritació de la retribució generada per instal·lacions de transport posades en servici en l'any n s'iniciarà des de l'1 de gener de l'any n+2. Esta mesura tindrà efectes en la retribució a percebre en 2012, per la qual cosa la retribució corresponent a instal·lacions posades en servici durant l'any 2011 es percebrà des de l'1 de gener de 2013.

Per tant, es revisa també amb caràcter excepcional la retribució de l'activitat de transport, impulsant alhora una profunda reforma del procediment pel qual es determina la retribució d'esta activitat a fi de vincular la retribució als actius en servici no amortitzats,

eliminant bosses de retribució no justificades i lligant els increments de retribució en l'any $n+2$ als actius posats en servici l'any n .

El Reial Decret 1747/2003, de 19 de desembre, pel qual es regulen els sistemes elèctrics insulars i extrapeninsulars, va adaptar els principis de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del Sector Elèctric, a les peculiaritats dels sistemes extrapeninsulars i insulars amb el triple objectiu de garantir el subministrament d'energia elèctrica i la seua qualitat perquè es faça al mínim cost i amb les menors singularitats possibles.

La retribució de l'activitat de generació ha de ser adequada i suficient per a assegurar la continuïtat de les activitats destinades al subministrament d'energia elèctrica que es desenrotllen en estos territoris, amb l'objectiu addicional de millorar-ne l'eficiència econòmica.

L'Orde ITC/913/2006, de 30 de març, per la qual s'aproven el mètode de càlcul del cost de cada un dels combustibles utilitzats i el procediment de despatx i liquidació de l'energia en els sistemes elèctrics insulars i extrapeninsulars, i l'Orde ITC/914/2006, de 30 de març, per la qual s'establix el mètode de càlcul de la retribució de garantia de potència per a les instal·lacions de generació en règim ordinari dels sistemes elèctrics insulars i extrapeninsulars, estableixen el model retributiu de costos fixos i variables de les centrals de generació en els sistemes elèctrics insulars i extrapeninsulars desenrotllant el mètode que estableix el citat Reial Decret 1747/2003, de 19 de desembre.

Tal com es posa de manifest en l'Informe de la Comissió Nacional d'Energia sobre el Sector Energètic Espanyol de 9 de març de 2012, la compensació extrapeninsular i insular ha augmentat significativament des de l'any 2003. En l'esmentat informe es proposen unes mesures, que passen per la revisió de les ordes ITC/913/2006, de 30 de març i ITC/914/2006, de 30 de març esmentades, la instrumentació de les quals es proposa expressament de forma urgent.

L'anàlisi d'esta evolució de l'extracost de les activitats de generació en els sistemes elèctrics insulars i extrapeninsulars fa que siga necessària una revisió, a curt i a mitjà termini, del model retributiu en estos sistemes.

Així mateix, en els sistemes elèctrics insulars i extrapeninsulars s'ha produït en els últims exercicis un desplaçament de la producció tèrmica convencional a partir de fueloil a favor del gasoil, que, si bé és menys contaminant, resulta també considerablement més car, pel fet que el despatx es veu alterat pel reforçament de les restriccions mediambientals autonòmiques o locals en matèria d'emissions. En conseqüència, tenint en compte la proposta de la Comissió Nacional d'Energia en el seu Informe sobre el Sector Energètic Espanyol de 9 de març de 2012, s'habilita el ministre d'Indústria, Energia i Turisme per a establir limitacions al sobrecost que es pot assumir a càrrec dels peatges d'accés derivat dels canvis de combustible que no es justifiquen per raons tècniques, en les centrals d'estos sistemes.

D'altra banda, tant el Reial Decret 1747/2003, de 19 de desembre, com les ordes que el despleguen limiten la retribució per garantia de potència al fet que la potència total existent en cada un dels sistemes no supere els límits màxims de potència necessària establits. Això comporta que les noves centrals més eficients tècnicament i econòmicament no puguen percebre una retribució per garantia de potència llevat que s'adopten mesures de caràcter extraordinari. Per mitjà d'este reial decret llei s'establix el mecanisme per a fomentar la instal·lació de centrals més eficients que desplacen potència de centrals ja amortitzades.

La Comissió Nacional d'Energia obté el seu finançament d'acord amb el que disposa la disposició addicional dotze de la Llei 34/1998, de 7 d'octubre, del Sector d'Hidrocarburs. Tenint en compte el context en què s'aborden les mesures que conté el present reial decret llei, i la necessitat que tots els agents del sector contribuïsquen a la seua solució, s'introdueixen així mateix en la present norma els mecanismes necessaris per a ajustar el finançament de l'esmentada comissió. Així, es disminueixen les taxes corresponents als sectors elèctric i gasista, sense que estes reduccions afecten el normal funcionament i exercici per part de la Comissió Nacional d'Energia de les activitats necessàries per a l'exercici de les funcions que té encomanades, d'acord amb l'Informe de la Comissió

Nacional d'Energia sobre el Sector Energètic Espanyol de 9 de març de 2012, mantenint la independència econòmica de l'organisme.

Estos ingressos raonables i proporcionats per a cada exercici han anat constituint un romanent que s'ha consolidat com a resultat d'exercicis anteriors, i que figura en la partida de fons propis del balanç publicat pel citat organisme. Per este motiu, es considera oportú, addicionalment, que estes quantitats siguen considerades ingressos liquidables dels sistemes elèctric i gasista.

Així mateix, s'inclouen en la present norma les disposicions necessàries per a procedir a l'ingrés en el sistema, per part de l'Institut per a la Diversificació i l'Estalvi de l'Energia, de les quantitats que, havent sigut ingressades amb càrrec a la tarifa elèctrica, com a conseqüència del Reial Decret 1156/2005, de 30 de setembre, i del Reial Decret 1634/2006, de 29 de desembre, per al finançament del Pla d'Acció 2005-2007 de l'Estratègia d'Estalvi i Eficiència Energètica (E4), així com de l'Orde ITC/3860/2007, de 28 de desembre, i de l'Orde ITC/3801/2008, de 26 de desembre, per al finançament del Pla d'Acció 2008-2012, no hagen sigut efectivament aplicades, el 30 de juny de 2012, a actuacions que hi estiguen vinculades.

De la mateixa manera, s'inclouen en la present norma les disposicions necessàries per a procedir a l'ingrés en el sistema gasista, per part de l'Institut per a la Diversificació i l'Estalvi de l'Energia, de les quantitats que, havent sigut ingressades amb càrrec a la tarifa de gas natural, com a conseqüència de les ordes ITC/3863/2007, de 28 de desembre, ITC/3802/2008, de 26 de desembre, ITC/3520/2009, de 28 de desembre, i ITC/3354/2010, de 28 de desembre, per al finançament del Pla d'Acció 2008-2012, no hagen sigut efectivament aplicades, el 30 de juny de 2012, a actuacions que hi estiguen vinculades.

XI

Una altra mesura addicional que contribuïx a la reducció de costos del sistema elèctric és l'eliminació del finançament de l'operador del sistema amb càrrec als costos permanents del sistema elèctric que han de ser coberts pels peatges d'accés. Així, es preveu que l'operador del sistema es finançarà d'acord amb una metodologia que serà fixada pel Govern en funció dels servicis que preste efectivament. Així mateix, s'inclou un període transitori per a l'adaptació a la nova situació fins que es realitzen els desplegaments reglamentaris oportuns.

Si bé la retribució de l'operador del sistema actualment està regulada per l'Administració, s'ha considerat que, atés l'increment d'agents i funcions assumits per este operador des de l'entrada en vigor de la reforma de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, prevista en la Llei 17/2007, de 4 de juliol, i igual que en el cas de l'operador del mercat, és adequat el pas del seu finançament actual a través dels peatges d'accés als subjectes als quals presta els seus servicis. Este nou finançament contribuirà a assegurar la seguretat del subministrament al mínim cost.

El 26 de febrer de 2011 es va posar en marxa el mecanisme de resolució de restriccions per garantia de subministrament d'acord amb el que preveu el Reial Decret 134/2010, de 12 de febrer, pel qual s'establix el procediment de resolució de restriccions per garantia de subministrament i es modifica el Reial Decret 2019/1997, de 26 de desembre, pel qual s'organitza i es regula el mercat de producció d'energia elèctrica. Per mitjà d'este procediment, a través del mercat i dels pagaments per capacitat, les centrals elèctriques que han de consumir eixe carbó reben una retribució regulada que reconeix els costos ocasionats per la compra de carbó, així com per la resta de costos variables i fixos ocasionats per la central. Amb este mecanisme, les centrals que no resulten casades en el mercat diari són programades per l'operador del sistema en el procés de restriccions per garantia de subministrament.

El mecanisme implica un sobrecost directe provisional per al consumidor que contribuïx al seu finançament a través dels pagaments per capacitat.

Tenint en compte que s'ha de mantindre el procediment de restriccions per garantia de subministrament a fi de mantindre l'eficiència del funcionament del mercat, una

alternativa per a reduir el cost de la seua aplicació per al consumidor elèctric és la revisió del volum previst de carbó nacional cremat. Per això, es preveu en el present reial decret llei, de manera excepcional per a l'any 2012, una limitació del volum total a cremar l'any 2012 per a l'aplicació de l'actual mecanisme de restriccions per garantia de subministrament.

L'Orde ITC/3127/2011, de 17 de novembre, regula el servei de disponibilitat de potència dels pagaments per capacitat i modifica l'incentiu a la inversió a què fa referència l'annex III de l'Orde ITC/2794/2007, de 27 de setembre, per la qual es revisen les tarifes elèctriques a partir de l'1 d'octubre de 2007. En el moment actual ens trobem en una situació de baixa demanda d'energia elèctrica i d'un risc de dèficit en capacitat instal·lada que s'estima reduït, basant-se en la informació disponible. Per tant, en este context, es considera necessària la revisió de les retribucions associades als serveis de disponibilitat de potència dels pagaments per capacitat i de l'incentiu a la inversió mediambiental a què fa referència la disposició addicional segona de l'Orde ITC/3860/2007, de 28 de desembre, per la qual es revisen les tarifes elèctriques a partir de l'1 de gener de 2008.

Tenint en compte esta situació, amb caràcter excepcional per a l'any 2012, es reduïx la quantia anual per a les instal·lacions de generació a les quals és aplicable la retribució de l'incentiu a la inversió en capacitat a llarg termini d'acord amb el que estableix l'annex III de l'Orde ITC/2794/2007, de 27 de setembre, així com la quantia de l'incentiu a la inversió mediambiental a què fa referència la disposició addicional segona de l'Orde ITC/3860/2007, de 28 de desembre, per la qual es revisen les tarifes elèctriques a partir de l'1 de gener de 2008.

En consonància amb el que s'ha indicat per als pagaments per capacitat, s'ha de tindre en compte la situació actual de baix risc de dèficit en capacitat instal·lada a l'efecte de l'aplicació del servei de gestió de la demanda d'interrompibilitat regulat en l'Orde ITC/2370/2007, de 26 de juliol, per la qual es regula el servei de gestió de la demanda d'interrompibilitat per als consumidors que adquireixen la seua energia en el mercat de producció. En efecte, l'aplicació del citat servei d'interrompibilitat es configura com una ferramenta que flexibilitza l'operació del sistema i que permet donar respostes ràpides i eficients a eventuais situacions d'emergència, de manera que es minimitze l'impacte en la seguretat del sistema.

No obstant això, en un context de baixa demanda com l'actual, l'aplicació d'este servei es reduïx al que determinen les successives ordes de peatges. En estes ordes es preveu que, a l'efecte de comprovar el funcionament efectiu del servei de gestió de la demanda d'interrompibilitat, l'operador del sistema aplicarà de manera aleatòria l'esmentat servei cada any, en l'1 per cent de les hores de l'any en què preveja que la demanda del sistema és més gran.

Esta situació justifica i fa necessària una revisió dels costos previstos per a la retribució del servei de gestió de la demanda d'interrompibilitat, tenint en compte la utilització que se'n fa actualment.

Finalment, es prorroga la vigència dels preus de la tarifa d'últim recurs aplicables al primer trimestre de 2012, continguts en la Resolució de 30 de desembre de 2011, de la Direcció General de Política Energètica i Mines, per la qual s'establixen el cost de producció d'energia elèctrica i les tarifes d'últim recurs a aplicar en el període comprés entre el 23 i el 31 de desembre de 2011, i en el primer trimestre de 2012, que ha sigut objecte de correcció d'errors en la Resolució de 2 de febrer de 2012 de la Direcció General de Política Energètica i Mines.

No obstant això, en la previsió de revisió dels peatges d'accés a les xarxes d'energia elèctrica, s'habilita expressament la Direcció General de Política Energètica i Mines perquè pugua, igualment, revisar els preus de la tarifa d'últim recurs continguts en l'esmentada Resolució de 30 de desembre de 2011, incorporant, amb efectes des de l'1 d'abril de 2012 i assegurant-ne l'additivitat segons el que disposa l'article 18 de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, els preus dels peatges d'accés que corresponguen.

Quant al gas natural, és sabut que, d'acord amb la Llei 34/1998, de 7 d'octubre, del Sector d'Hidrocarburs, i amb el Reial Decret 949/2001, de 3 d'agost, pel qual es regula

l'accés de tercers a les instal·lacions gasistes i s'establix un sistema econòmic integrat del sector de gas natural, l'activitat d'emmagatzematge bàsic té la consideració d'activitat regulada i, per tant, serà retribuïda amb càrrec a les tarifes d'últim recurs, dels peatges i cànon que es determinen, i dels preus abonats.

L'Orde ITC/3995/2006, de 29 de desembre, per la qual s'establix la retribució dels emmagatzematges subterranis de gas natural inclosos en la xarxa bàsica, va introduir per primera vegada un mecanisme específic de retribució per a este tipus d'infraestructures. D'altra banda, l'article 15 del Reial Decret 949/2001, de 3 d'agost, establix que els sistemes d'actualització de les retribucions es fixaran per a períodes de quatre anys i que en l'últim any de vigència es revisaran i adequaran, si és el cas, a la situació prevista per al pròxim període.

L'Orde ITC/3128/2011, de 17 de novembre, per la qual es regulen determinats aspectes relacionats amb l'accés de tercers a les instal·lacions gasistes i la retribució de les activitats regulades, ja va actualitzar parcialment determinats paràmetres d'esta retribució. No obstant això, és necessari continuar la dita revisió per a articular un esquema retributiu dels emmagatzematges subterranis que, sense perjudi de garantir als seus promotors la recuperació, en els termes normativament establits, de les seues inversions, s'ajuste alhora al principi de rendibilitat raonable i sostenible, tot això, a més, de manera coherent amb les noves necessitats del sistema gasista.

En este sentit, l'any 2012 està prevista l'entrada en funcionament de nous emmagatzematges subterranis. Estes instal·lacions tenen un cost molt elevat i, d'acord amb el règim retributiu que establix l'Orde ITC/3995/2006, de 29 de desembre, les anualitats meridades des de l'any de la seua posada en marxa haurien de ser retribuïdes en l'any d'inclusió definitiva en el règim econòmic, la qual cosa comportaria un impacte puntual sobre els peatges i cànon del sistema en els pròxims exercicis difícilment assumible, especialment sota les actuals perspectives d'evolució de la demanda.

Per este motiu, es creu oportú dur a terme una adaptació del règim retributiu dels emmagatzematges subterranis amb posada en servici a partir de l'any 2012, de manera que se suspén l'abonament de la retribució provisional a aquelles instal·lacions que la van sol·licitar i es determina que no es puga acumular en el mateix any la percepció de més d'una anualitat meritada.

Així mateix, per a tindre certitud de l'òptim funcionament de les estructures geològiques com a emmagatzematge subterrani, s'establix que l'acta de posada en servici s'atorgue en dos fases. D'esta manera, en un primer moment les direccions de les àrees, o, si és el cas, les dependències de les àrees d'Indústria i Energia, estendran una acta de posada en servici provisional, que permeta l'ompliment del gas de coixí per a així provar suficientment el bon funcionament del magatzem. Posteriorment, després de demostrar-se que la instal·lació ha funcionat d'acord amb els seus paràmetres nominals, es podrà estendre l'acta de posada en servici definitiu. A fi d'assegurar la rendibilitat raonable de la inversió als titulars del projecte, a partir de l'endemà del dia d'eficàcia de l'acta provisional es podrà abonar a compte una retribució provisional.

Finalment, atesa la previsió de revisió dels peatges i cànon d'accés a les instal·lacions del sistema gasista, es prorroga la vigència de la tarifa d'últim recurs de gas natural aprovada per la Resolució de la Direcció General de Política Energètica i Mines de 30 de desembre de 2011. Així mateix, s'habilita la Direcció General de Política Energètica i Mines per a revisar la tarifa d'últim recurs incorporant les actualitzacions que es realitzen en els peatges i cànon d'accés al sistema així com en el cost de la matèria primera.

Estes mesures estan orientades a garantir la sostenibilitat del sistema gasista, evitant la generació d'un dèficit de tarifa o una pujada pronunciada de les càrregues que han de suportar tant els ciutadans com les empreses.

El document de Planificació dels sectors d'electricitat i gas 2008-2016 estimava uns increments mitjans anuals de la demanda d'electricitat del 3,2 per cent en l'escenari central i del 2,4 per cent en l'escenari d'eficiència, i per al gas natural, uns increments del 5,0 per cent en l'escenari del gestor tècnic i del 3 per cent en l'escenari d'eficiència. De la mateixa manera, el document de Planificació preveia un creixement del producte interior

brut del 3 per cent anual en el període i uns plans d'inversió de prop de 1.000 milions d'euros anuals per a cada un dels dos sectors. No obstant això, en el període 2008-2011, la demanda real s'ha reduït en el període un 3,8 per cent per a electricitat i un 16,3 per cent per al gas natural. Esta reducció de la demanda va obligar a aprovar l'any 2010 l'Orde ITC/2906/2010, de 8 de novembre, per la qual s'aprova el programa anual d'instal·lacions i actuacions de caràcter excepcional de les xarxes de transport d'energia elèctrica i gas natural, en la qual es va reconsiderar la necessitat de posposar la construcció d'algunes de les infraestructures de gas incloses en la Planificació respecte dels terminis inicialment previstos. En la dita Orde ITC/2906/2010, de 8 de novembre, es va crear la categoria «R», a la qual es van traslladar totes aquelles infraestructures incloses en la Planificació la necessitat de les quals no es justificava per l'evolució de la demanda, però que serien reconsiderades per al nou exercici de Planificació 2012-2020.

La demanda gasista de l'any 2011 ha sigut un 7 per cent inferior a la de 2010 i la demanda del sistema elèctric, un 2,1 per cent inferior i s'estima que la demanda de 2012 es mantindrà en nivells semblants als de l'any anterior. Estes xifres obliguen a reconsiderar les instal·lacions que han de ser qualificades amb la categoria «R» en el document de Planificació dels sectors d'electricitat i gas 2008-2016, i també per al nou exercici de Planificació 2012-2020.

La construcció de noves infraestructures elèctriques s'haurà de limitar exclusivament a aquelles infraestructures imprescindibles per a assegurar el funcionament del sistema en condicions de seguretat, a la vista del nou escenari de demanda previst per als pròxims anys i de les interconnexions amb els sistemes elèctrics dels estats limítrofs.

Per la seua banda, la construcció de noves infraestructures de gas es limitarà a mantindre els compromisos internacionals vinculants derivats de la construcció d'interconnexions gasistes, així com a atendre nous consumidors de gas sempre que això no comporte costos afegits al sistema.

Esta mesura no tindrà impacte negatiu sobre la seguretat de subministrament, ja que la situació actual dels sistemes elèctric i gasista és molt favorable. En particular, les ràtios d'utilització de les infraestructures gasistes se situen entre el 40 i el 60 per cent fins a 2014, i hi ha una àmplia diversificació d'aprovisionaments i de punts d'entrada al sistema.

En el cas particular del sistema gasista, a més de l'equilibri financer, cal prendre mesures per a no posar en perill l'equilibri tècnic del seu sistema. A causa de l'increment de les aportacions de gas per les connexions internacionals i l'estancament de la demanda, s'està produint una important disminució de les descàrregues de barcos en plantes de regasificació. Estes plantes han de tindre unes existències mínimes de gas i una producció mínima, que es coneix com a flux mínim de reliqüefacció necessari perquè la planta no es quede fora de servici. En cas de no arribar a eixe mínim perquè no acudiren prou barcos, es podria arribar a la parada de la planta per esgotament de les existències, la qual cosa provocaria la pèrdua parcial del mallat de la xarxa i la consegüent incapacitat de reacció en indisponibilitats d'altres instal·lacions, i, per tant, es podria posar en perill la seguretat de subministrament del sistema.

Amb la imminent entrada en funcionament de noves plantes de regasificació en el sistema, així com amb l'increment previst d'aportacions de gas per gasoducte, este problema es veurà incrementat. Per tant, no es considera prudent que noves plantes de regasificació comencen a funcionar i s'ajorna l'autorització administrativa, l'autorització del projecte d'execució o l'acta de posada en servici d'estes instal·lacions en la península fins que la demanda ho justifique. Això no és aplicable a eventuais ampliacions de plantes de regasificació ja existents.

Estes mesures s'han d'adoptar amb caràcter d'urgència. En este moment es troben pendants de tramitació una gran quantitat d'instal·lacions, i la inevitable dilació en el temps de l'adopció d'esta mesura que suposaria la tramitació per la via normativa ordinària determinaria l'entrada en el sistema d'instal·lacions addicionals innecessàries amb els nivells actuals de demanda i les previsions per als pròxims anys.

La Comissió Nacional d'Energia en el seu Informe sobre el sector energètic espanyol de 9 de març proposa, per a elaborar de manera immediata un programa anual i una

vegada aprovat este, fer una nova planificació sobre un escenari realista adequant les infraestructures que s'hagen de construir a l'escenari macroeconòmic més probable, a l'evolució prevista de la generació i a la situació econòmica del sector elèctric i del conjunt de l'economia nacional. Les mesures proposades en este reial decret llei impulsen l'elaboració d'una nova planificació dels sectors de gas i electricitat, ja que, si bé s'estava confeccionant una nova planificació, el descens de la demanda, la situació de noves inversions en generació i el deteriorament econòmic que reflectix la revisió de l'escenari macroeconòmic aprovat pel Govern fan necessari revisar en profunditat no només la proposta que es trobava en fase de tramitació sinó també la planificació en vigor.

En virtut d'això, fent ús de l'autorització que conté l'article 86 de la Constitució Espanyola, a proposta del ministre d'Indústria, Energia i Turisme i amb la deliberació prèvia del Consell de Ministres en la reunió del dia 30 de març de 2012,

DISPOSE:

TÍTOL I

Modificacions relatives a la transposició de directives en matèria d'energia

Article 1. *Modificació de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del Sector Elèctric.*

La Llei 54/1997, de 27 de novembre, del Sector Elèctric, es modifica en els termes següents:

U. L'apartat 5 de l'article 3 passa a tindre la redacció següent:

«5. Sense perjudi de les competències atribuïdes als diferents òrgans de defensa de la competència, corresponen a la Comissió Nacional d'Energia, en relació amb el sector elèctric, a més de les funcions que tinga atribuïdes en la legislació vigent, les funcions que estableix l'apartat tercer de la disposició addicional onze de la Llei 34/1998, de 7 d'octubre, del Sector d'Hidrocarburs.»

Dos. Es modifiquen els paràgrafs a) i g) de l'article 9, que queden redactats com següent:

«a) Els productors d'energia elèctrica, que són les persones físiques o jurídiques que tenen la funció de generar energia elèctrica, ja siga per a consum propi o per a tercers, així com les de construir, operar i mantindre les centrals de producció.

En cap cas tindran la condició de productors els consumidors acollits a les modalitats singulars de subministrament a què es referix el paràgraf g) d'este article.

(...)

g) Els consumidors que són les persones físiques o jurídiques que compren l'energia per a consum propi.

Reglamentàriament es podran establir per a determinats consumidors modalitats singulars de subministrament per a fomentar la producció individual d'energia elèctrica destinada al consum en la mateixa ubicació, amb el detall del règim de drets i d'obligacions que en resulten.

Els consumidors que adquirisquen energia directament en el mercat de producció es denominaran consumidors directes en mercat.»

Tres. Es modifica el segon paràgraf de l'article 10.1, que queda redactat de la manera següent:

«Els consumidors que es determine tindran dret al subministrament d'energia elèctrica a uns preus que podran ser fixats i revisats per mitjà d'una orde del

ministre d'Indústria, Energia i Turisme, amb l'acord previ de la Comissió Delegada del Govern per a Assumptes Econòmics, i tindran la consideració de tarifes d'últim recurs.»

Quatre. Els paràgrafs a) i d) de l'apartat 2 de l'article 14 queden redactats com segueix, i s'inclou un nou paràgraf e) amb la redacció següent:

«a) Les persones responsables de la gestió de societats que realitzen activitats regulades no podran participar en estructures organitzatives del grup empresarial que siguen responsables, directament o indirectament, de la gestió quotidiana d'activitats de generació, de comercialització o de servicis de recàrrega energètica. Addicionalment, i sense perjudi del que estableix el segon paràgraf de l'article 35.2 d'esta llei en matèria de transportista únic i d'exclusivitat d'exercici de l'activitat de transport, el responsable d'administració de la xarxa de distribució no podrà participar en la gestió quotidiana de les activitats de transport.

[...]

d) Les societats que realitzen activitats regulades establiran un codi de conducta en què s'exposen les mesures adoptades per a garantir el compliment del que s'estipula en els paràgrafs a), b) i c) anteriors.

L'esmentat codi de conducta establirà obligacions específiques dels empleats, i el seu compliment serà objecte de l'adequada supervisió i avaluació per part de la persona o de l'òrgan competent designat per la societat a este efecte. L'encarregat d'avaluar el compliment serà totalment independent i tindrà accés a tota la informació de la societat i de qualsevol de les seues empreses filials que requerisca per a l'exercici de la seua funció.

Anualment, l'encarregat de supervisió presentarà un informe al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme i a la Comissió Nacional d'Energia, que serà publicat en el «Boletín Oficial del Estado», i indicarà les mesures adoptades per a aconseguir el compliment del que estipulen els paràgrafs a), b) i c) anteriors.

e) La separació d'activitats i, en particular, la separació funcional, raó per la qual les empreses obligades hauran de remetre al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme i a la Comissió Nacional d'Energia el codi de conducta previst en l'article 14.2.d) d'esta llei abans del 31 de març de cada any, amb relació a l'exercici anterior.»

Cinc. Els apartats 3 i 4 de l'article 14 es renumeren com a apartats 4 i 5, respectivament, i s'inclou un apartat 3 amb la redacció següent:

«3. Les empreses distribuïdores que formen part d'un grup de societats que exercisquen activitats regulades i lliures en els termes que preveu esta llei no crearan confusió en la seua informació ni en la presentació de la seua marca i imatge de marca respecte a la identitat pròpia de les filials del seu mateix grup que realitzen activitats de comercialització, sense perjudi de les infraccions previstes en la normativa vigent sobre això.»

Sis. Es modifica l'apartat 1 de l'article 34 en els termes següents:

«1. L'operador del sistema tindrà com a funció principal garantir la continuïtat i la seguretat del subministrament elèctric i la correcta coordinació del sistema de producció i transport. Exercirà les seues funcions en coordinació amb els operadors i subjectes del Mercat Ibèric de l'Energia Elèctrica, sota els principis de transparència, objectivitat i independència. L'operador del sistema serà el gestor de la xarxa de transport.

L'operador del sistema a què es referix el paràgraf anterior adoptarà la forma de societat mercantil i el seu règim societari s'ajustarà a les condicions següents:

a) Cap persona física o jurídica tindrà dret:

1r A exercir control, de manera directa o indirecta, sobre una empresa que duga a terme alguna de les funcions de generació o de comercialització i, simultàniament, exercir control, de manera directa o indirecta, o exercir cap dret sobre l'operador del sistema.

2n A exercir control, de manera directa o indirecta, sobre l'operador del sistema i, simultàniament, exercir control, de manera directa o indirecta, o exercir cap dret sobre una empresa que duga a terme qualsevol de les funcions de generació o comercialització.

b) Cap persona física o jurídica tindrà dret a nomenar els membres de l'òrgan d'administració de l'operador del sistema si, directament o indirectament, exercix control o exercix drets en una empresa que realitze qualsevol de les activitats de generació o de comercialització.

c) Cap persona física o jurídica tindrà dret a ser membre de l'òrgan d'administració, simultàniament, en una empresa que realitze qualsevol de les activitats de generació o de comercialització i en l'operador del sistema.

d) Els drets indicats en els paràgrafs a) i b) anteriors inclouran, en particular:

1r La facultat d'exercir drets de vot en relació amb els òrgans d'administració o de govern de les societats;

2n La facultat de designar membres de l'òrgan d'administració o dels òrgans que representen legalment l'empresa, o

3r La possessió de participacions accionaries majoritàries, d'acord amb el que estableix l'article 42.1 del Codi de Comerç.

Als efectes del que disposa l'apartat 1, s'inclouran també dins del concepte d'«empresa que duga a terme qualsevol de les funcions de generació o de comercialització» les que realitzen les activitats de producció i de comercialització en el sector del gas natural.»

Set. S'addicionen dos nous articles 34 bis i 34 ter amb la redacció següent:

«Article 34 bis. *Designació i certificació del gestor de la xarxa de transport.*

1. La societat mercantil que actue com a operadora del sistema serà autoritzada i designada com a gestor de la xarxa de transport pel ministre d'Indústria, Energia i Turisme. Abans d'esta designació, haurà de ser certificada per la Comissió Nacional d'Energia en relació amb el compliment dels requisits que indica l'article 34.2 d'esta llei, segons el procediment establert en este article.

Una vegada siga realitzada la primera designació i autorització del gestor de la xarxa de transport, la Comissió Nacional d'Energia controlarà que la mencionada societat es manté en el compliment dels requisits fixats per l'article 34.2, per a la qual cosa utilitzarà el procediment de certificació establert. Estes certificacions que es fan en relació amb el manteniment dels requisits podran donar lloc a una nova designació i autorització del gestor de la xarxa de transport.

Les designacions del gestor de xarxa de transport es notificaran a la Comissió Europea als efectes de la publicació en el «Diari Oficial de la Unió Europea».

2. La Comissió Nacional d'Energia iniciarà el procediment de certificació després de la sol·licitud o de la notificació per part de l'empresa interessada; després d'una sol·licitud motivada del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme o de la Comissió Europea, o a iniciativa pròpia en els casos en què tinga coneixement de possibles transaccions que puguen donar o que hagen donat lloc a l'incompliment dels requisits establerts en relació amb la separació d'activitats.

3. La Comissió Nacional d'Energia, amb audiència prèvia i de forma motivada, adoptarà una resolució provisional sobre la certificació en el termini màxim de quatre mesos des de la presentació de la sol·licitud o de la notificació. Una vegada

transcorregut l'esmentat termini sense que s'haja dictat una resolució expressa, es considerarà concedit el certificat provisional.

4. En tots els casos, la Comissió Nacional d'Energia haurà de comunicar a la Comissió Europea la seua resolució provisional en relació amb el certificat de l'empresa interessada, acompanyada de la documentació pertinent relativa a esta, a fi que la Comissió Europea emeta el corresponent dictamen previ a l'adopció de la resolució definitiva. Així mateix, remetrà una còpia de l'expedient al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme.

Si la Comissió Europea no emet un dictamen en el termini previst a este efecte en la legislació comunitària, es considerarà que no posa objeccions a la resolució provisional de la Comissió Nacional d'Energia.

5. En el termini de dos mesos des de la recepció del dictamen emés per la Comissió Europea, o una vegada exhaurits els terminis previstos a este efecte en la legislació comunitària, la Comissió Nacional d'Energia, d'acord amb la decisió de la Comissió Europea, resoldrà amb caràcter definitiu sobre la certificació. L'esmentada resolució, junt amb el dictamen de la Comissió Europea, s'haurà de publicar en el «Boletín Oficial del Estado» i en el «Diari Oficial de la Unió Europea». La certificació no produirà efectes fins la seua publicació.

6. La Comissió Nacional d'Energia i la Comissió Europea podran sol·licitar als gestors de xarxa de transport i a les empreses que realitzen alguna de les activitats de generació o de comercialització qualsevol informació útil per al compliment de les funcions indicades en este article. Sense perjudi d'això, mantindran la confidencialitat de la informació sensible a efectes comercials.

Article 34 ter. Certificació en relació amb països que no pertanyen a la Unió Europea.

1. La Comissió Nacional d'Energia notificarà a la Comissió Europea qualsevol circumstància que ocasione que el gestor de la xarxa de transport quede sota el control d'una o de diverses persones d'un tercer país o de més d'un. A estos efectes, el gestor de xarxa de transport notificarà a la Comissió Nacional d'Energia qualsevol circumstància que puga provocar este fet.

2. La Comissió Nacional d'Energia iniciarà el procés de certificació d'acord amb el procediment i els terminis previstos en l'article 34 bis, i denegarà la certificació si no s'ha demostrat:

- a) que l'entitat en qüestió complix els requisits de l'article 34, i
- b) que la concessió de la certificació no posarà en perill la seguretat del subministrament nacional i de la Unió Europea, tenint en compte els drets i les obligacions d'Espanya i de la Unió Europea respecte al mencionat tercer país, i altres dades i circumstàncies específiques del cas i del tercer país de què es tracte.

En la notificació de la proposta de resolució a la Comissió Europea, la Comissió Nacional d'Energia sol·licitarà un dictamen específic sobre si l'entitat en qüestió complix els requisits de separació d'activitats i si la concessió de la certificació no posaria en perill la seguretat del subministrament a la Unió Europea.

3. Una vegada substanciat el tràmit de dictamen per part de la Comissió Europea, d'acord amb el procediment i els terminis establits en la norma comunitària d'aplicació, la Comissió Nacional d'Energia resoldrà sobre la certificació, tenint en compte el dictamen de la Comissió.

Quan la decisió final diferisca del dictamen de la Comissió Europea, es faran públics els fets que la motiven.»

Huit. S'afig un nou paràgraf p) a l'apartat 1 de l'article 41, amb la redacció següent:

«p) Complir els terminis que s'establisquen reglamentàriament per a les actuacions que els corresponen en relació amb els canvis de subministrador.»

Nou. Els apartats 5 i 6 de l'article 44 es renumeren com a apartats 6 i 7 respectivament, mentres que els apartats 4 i 5 queden redactats de la manera següent:

«4. Seran considerats com a consumidors vulnerables els consumidors d'electricitat que complisquen amb les característiques socials, de consum i de poder adquisitiu que es determinen. En tot cas, se circumscriurà a persones físiques en la seua vivenda habitual.

S'adoptaran les mesures oportunes per a garantir una protecció adequada als consumidors vulnerables.

La definició dels consumidors vulnerables i els requisits que han de complir, així com les mesures que s'han d'adoptar per a este col·lectiu, seran determinades reglamentàriament pel Govern.

5. Reglamentàriament, les administracions competents establiran mesures de protecció al consumidor, les quals s'hauran d'arreglar en les condicions contractuals per als contractes de subministrament dels comercialitzadors amb els consumidors que, per les seues característiques de consum o condicions de subministrament, requereixen un tractament contractual específic.

Així mateix, reglamentàriament s'establiran els mecanismes de contractació i les condicions de facturació dels subministraments, incloent-hi els procediments de canvi de subministrador, que es realitzarà en un termini de tres setmanes, i de resolució de reclamacions. En estos desplegaments es considerarà l'establiment, per part de les administracions competents, de punts de contacte únics en coordinació amb la Comissió Nacional d'Energia, segons el que estableix la disposició onze de la Llei 34/1998, de 7 d'octubre, del Sector d'Hydrocarburs, per a oferir als consumidors tota la informació necessària relativa als seus drets, a la legislació en vigor i als procediments de solució de conflictes de què disposen en cas de litigi.

Igualment, en cas que un comercialitzador no complisca algunes de les obligacions establides en els paràgrafs a), b) i h) de l'article 45.1 d'esta llei, o no complisca en els terminis que s'establisquen altres obligacions de pagament amb el sistema elèctric, el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme determinarà, després del tràmit d'audiència i de forma motivada, objectiva i transparent, el traspàs dels clients de l'esmentat comercialitzador a un comercialitzador d'últim recurs. Així mateix, determinarà el comercialitzador d'últim recurs al qual els clients es traspassen i les condicions de subministrament d'estos.

Tot això s'entendrà sense perjudi de les sancions que es puguen derivar d'acord amb el que estableix el títol VI d'esta llei.»

Deu. El paràgraf j) de l'apartat 1 de l'article 45 es renumera com a paràgraf k), i s'afigen tres nous paràgrafs j), l) i m), amb la redacció següent:

«j) Tindre a disposició del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, de la Comissió Nacional d'Energia, de la Comissió Nacional de la Competència i de la Comissió Europea, a l'efecte del compliment de les seues tasques respectives, durant almenys cinc anys, les dades sobre totes les transaccions dels contractes de subministrament d'electricitat i els derivats relacionats amb l'electricitat subscrits amb els clients majoristes i els gestors de xarxes de transport, d'acord amb el que es determine reglamentàriament.

El que disposa este paràgraf no crearà obligacions addicionals respecte als organismes mencionats en el paràgraf anterior per a les entitats que entren en l'àmbit de la Llei 24/1988, de 28 de juliol, del Mercat de Valors.

En cas que els organismes mencionats en el primer paràgraf d'este subapartat necessiten accedir a dades conservades per entitats que entren en l'àmbit d'aplicació de la Llei 24/1988, de 28 de juliol, del Mercat de Valors, la Comissió Nacional del Mercat de Valors els facilitarà les dades necessàries.

k) Informar els seus clients sobre l'origen de l'energia subministrada, així com dels impactes ambientals de les distintes fonts d'energia i de la proporció utilitzada entre elles.

l) Informar els seus clients sobre els seus drets respecte de les vies de solució de conflictes de què disposen en el cas de litigi.

Per al subministrament a consumidors finals hauran de disposar d'un servici d'atenció a les seues queixes, reclamacions, sol·licituds d'informació o comunicacions de qualsevol incidència en relació amb el servici contractat o ofert, i hauran de posar a la seua disposició una adreça postal, un servici d'atenció telefònica i un número de telèfon, els dos gratuïts, i un número de fax o una adreça de correu electrònic a la qual es puguen adreçar directament. Per a la correspondència, els prestadors comunicaran la seua adreça legal si esta no coincidix amb la seua adreça habitual.

m) Complir els terminis que s'establisquen reglamentàriament per a les actuacions que els corresponen en relació amb els canvis de subministrador.»

Onze. L'article 46 queda redactat com seguix:

«Article 46. *Gestió de la demanda.*

1. Les empreses elèctriques, els consumidors i l'operador del sistema, en coordinació amb uns altres agents, podran realitzar i aplicar mesures que fomenten una millora de la gestió de la demanda elèctrica i que contribuïsquen a l'optimització de la corba de càrrega o a l'eficiència i l'estalvi energètics.

2. Sense perjudi d'això, l'Administració podrà adoptar mesures que incentiven la millora del servici als usuaris i l'eficiència i l'estalvi energètics, directament o mitjançant agents econòmics, l'objecte de les quals siga l'estalvi i la introducció de la més gran eficiència en l'ús final de l'electricitat.

El compliment dels objectius previstos en les mencionades mesures podrà donar lloc al reconeixement dels costos en què s'incórrega per a la posada en pràctica, que tindran la consideració de costos de diversificació i seguretat d'abastiment. Als efectes de l'esmentat reconeixement, les mesures hauran de ser aprovades pel Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, amb un informe previ de les comunitats autònomes en el seu àmbit territorial.

Entre estes mesures s'inclouran els contractes de prestació del servici d'interrompibilitat gestionats per l'operador del sistema.»

Dotze. El paràgraf 4 de l'article 60.a) queda redactat com seguix:

«4. L'aplicació de peatges, de preus o de tarifes no autoritzades per l'Administració.»

Tretze. El paràgraf 8 de l'article 60.a) queda redactat com seguix:

«8. L'incompliment de resolucions jurídicament vinculants o de requeriments demanats per l'Administració competent, inclosa la Comissió Nacional d'Energia, o per l'operador del sistema en l'àmbit de les seues funcions, quan en resulte un perjudi rellevant per al funcionament del sistema.»

Catorze. El paràgraf 4 de l'article 61.a) queda redactat com seguix:

«4. L'incompliment de les resolucions jurídicament vinculants o dels requeriments impartits per l'Administració competent, inclosa la Comissió Nacional d'Energia, o per l'operador del sistema en l'àmbit de les seues funcions, quan no en resulte un perjudi rellevant per al funcionament del sistema.»

Quinze. S'afigen dos nous paràgrafs 22 i 23 a l'article 61.a), amb la redacció següent:

«22. L'incompliment de les disposicions que contenen els reglaments de la Unió Europea relatius a les condicions d'accés a la xarxa per al comerç transfronterer d'electricitat.

23. L'incompliment, per part de les empreses distribuïdores i comercialitzadores d'electricitat, de les obligacions de manteniment i funcionament correcte d'un servici d'atenció als consumidors, així com de les mesures de protecció al consumidor d'acord amb el que establisquen esta llei i la seua normativa de desplegament.»

Setze. S'afeg un nou apartat 3 a l'article 66, amb la redacció següent:

«3. La Comissió Nacional d'Energia, dins del seu àmbit d'actuació i de les funcions que té encomanades, podrà imposar sancions efectives, proporcionades i dissuasòries a les empreses elèctriques per les infraccions administratives tipificades com a molt greus en els paràgrafs 1, 2, 5, 6 i 7 de l'article 60.a) d'esta llei, així com per les tipificades en els paràgrafs 8, 9 i 10 de l'esmentat article 60.a), en relació amb els incompliments de resolucions jurídicament vinculants o de requeriments de la Comissió Nacional d'Energia en l'àmbit de les seues competències.

Així mateix, la Comissió Nacional d'Energia tindrà competència per a sancionar la comissió de les infraccions greus a què es fa referència en el paràgraf anterior quan, per les circumstàncies concurrents, no es puguen qualificar com a molt greus, i, en particular, en el cas de les tipificades en els paràgrafs 4 i 5 de l'article 61.a) d'esta llei, en relació amb els incompliments de resolucions jurídicament vinculants o de requeriments de la Comissió Nacional d'Energia en l'àmbit de les seues competències.

La Comissió Nacional d'Energia tindrà competència per a sancionar les infraccions lleus tipificades en l'article 62 d'esta llei, en relació amb els incompliments de resolucions jurídicament vinculants o de requeriments de la Comissió Nacional d'Energia en l'àmbit de les seues competències.

En qualsevol cas, la quantia de la sanció no podrà superar el 10 per cent de l'import net anual de la xifra de negocis del gestor de la xarxa de transport a l'esmentat gestor, o el 10 per cent de l'import net anual de la xifra de negocis consolidada de la societat matriu del grup verticalment integrat a la mencionada empresa integrada verticalment, segons els casos.»

Dèset. Es modifica la disposició addicional vint-i-tres, que queda redactada com següent:

«Disposició addicional vint-i-tres. *Societats filials de Red Eléctrica Corporación, SA.*

1. Per a l'exercici de les funcions corresponents a l'operador del sistema i gestor de la xarxa de transport definides en l'apartat 2 de l'article 34, l'empresa Red Eléctrica de España, SAU, crearà, dins de la seua estructura, una unitat orgànica específica que exercirà en exclusiva les funcions d'operador del sistema elèctric i gestor de la xarxa de transport amb l'adequada separació comptable i funcional, d'acord amb els criteris establits en l'article 14, respecte de la resta d'activitats de l'empresa.

El director executiu de la unitat orgànica específica a què es referix el paràgraf anterior serà nomenat i destituït pel Consell d'Administració de la societat Red Eléctrica Corporación, SA, amb el vistiplau del ministre d'Indústria, Energia i Turisme.

El personal de la unitat que exercisca les funcions com a operador del sistema i gestor de la xarxa de transport subscriurà el codi de conducta a què fa referència l'article 14 d'esta llei, i garantirà la seua independència respecte de la resta d'unitats del grup empresarial.

2. A la societat matriu li serà aplicable el que disposa l'apartat 1 de l'article 34 d'esta llei, i tindrà, així mateix, les limitacions següents:

a) Podrà participar en qualsevol persona física o jurídica, sempre que la suma de la seua participació directa o indirecta en el capital d'esta societat no supere el 5 per cent del capital social ni exercisca drets polítics per damunt del 3 per cent. Estes accions no es podran syndicar a cap efecte.

b) Els subjectes que realitzen activitats en el sector elèctric i les persones físiques o jurídiques que, directament o indirectament, participen en el capital dels esmentats subjectes amb una quota superior al 5 per cent no podran exercir drets polítics en la mencionada societat matriu per damunt de l'1 per cent, sense perjudici de les limitacions que estableix l'apartat 2 de l'article 34 d'esta llei per a generadors i comercialitzadors.

Les limitacions anteriors no seran aplicables a la participació corresponent a la Societat Estatal de Participacions Industrials, que mantindrà, en tot cas, una participació en la societat matriu Red Eléctrica Corporación, SA, no inferior al 10 per cent.

3. La Comissió Nacional d'Energia està legitimada per a l'exercici de les accions legals que tendisquen a fer efectives les limitacions imposades en este precepte.

A l'efecte de computar la participació en l'esmentat accionariat, s'atribuiran a una mateixa persona física o jurídica, a més de les accions i altres valors posseïts o adquirits per les entitats que pertanyen al seu mateix grup, tal com este es defineix en l'article 4 de la Llei 24/1988, de 28 de juliol, del Mercat de Valors, aquells la titularitat dels quals corresponga:

a) A les persones que actuen en nom propi però per compte d'aquella, de forma concertada o formant-hi una unitat de decisió. S'entendrà, excepte prova en contra, que actuen per compte d'una persona jurídica o de forma concertada amb ella els membres del seu òrgan d'administració.

b) Als socis junt amb els quals aquella exercisca el control sobre una entitat dominada d'acord amb el que preveu l'article 4 de la Llei 24/1988, de 28 de juliol, del Mercat de Valors.

En tot cas, es tindran en compte tant la titularitat dominical de les accions i la resta de valors com els drets de vot que es disfruten en virtut de qualsevol títol.

4. L'incompliment de la limitació en la participació en el capital a què es referix esta disposició es considerarà infracció molt greu als efectes assenyalats en l'article 60 d'esta llei, i en seran responsables les persones físiques o jurídiques que resulten titulars dels valors o aquelles a les quals resulte imputable l'excés de participació en el capital o en els drets de vot, de conformitat amb el que disposen els apartats anteriors. En tot cas, hi serà aplicable el règim sancionador previst en esta llei.

5. Red Eléctrica Corporación, SA, no pot transmetre a tercers les accions de les filials que realitzen activitats regulades.

6. Red Eléctrica Corporación, SA, té prohibida la realització d'activitats diferents de l'operació del sistema, el transport i la gestió de la xarxa de transport mitjançant les filials regulades, incloent-hi la presa de participació en societats que realitzen unes altres activitats.

7. Els drets polítics corresponents a les accions o a altres valors que posseïsquen les persones que participen en el capital de la societat matriu Red Eléctrica Corporación, SA, que excedisquen els límits màxims assenyalats en esta disposició quedaran en suspens des de l'entrada en vigor del real decret llei pel qual es transposen directives en matèria de mercats interiors d'electricitat i gas natural i en matèria de comunicacions electròniques, fins que no s'adeqüen als mencionats límits.»

Díhuit. S'afig una disposició addicional vint-i-sis amb la redacció següent:

«Disposició addicional vint-i-sis. *Mecanismes de cooperació internacional per al compliment dels compromisos derivats de la directiva d'energies renovables.*

1. L'Administració General de l'Estat habilitarà el marc que permeta la posada en marxa dels mecanismes de cooperació previstos en la normativa comunitària per al foment de l'ús d'energia procedent de fonts renovables i, en particular, dels previstos en la Directiva 2009/28/CE, de 23 d'abril de 2009, del Parlament Europeu i del Consell, relativa al foment de l'ús d'energia procedent de fonts renovables i per la qual es modifiquen i es deroguen les directives 2001/77/CE i 2003/30/CE. Dins dels mecanismes de cooperació internacional que d'esta manera es podran facilitar, s'hi inclouran, almenys, els següents:

- a) Les transferències estadístiques entre estats membres de quantitats determinades d'energia procedent de fonts renovables.
- b) La posada en marxa de projectes conjunts amb uns altres estats membres.
- c) La posada en marxa de projectes conjunts amb tercers països.
- d) La coordinació amb els sistemes de suport a les energies procedents de fonts renovables instaurats en uns altres estats membres.

L'aplicació d'estos mecanismes garantirà en tot moment la seguretat del sistema elèctric i no podrà suposar en cap cas una disminució o una pèrdua de l'energia d'origen renovable produïda a Espanya.

2. La posada en marxa dels corresponents projectes o d'actuacions singulars estarà supeditada a l'aprovació per part del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, el qual, amb este fi, tindrà en compte l'afecció a les estructures de transport d'energia i la planificació energètica en el seu conjunt.»

Dènou. S'afigen les disposicions transitòries vint i vint-i-u, amb la redacció següent:

«Disposició transitòria vint. *Consumidors vulnerables.*

Fins que es desplegue el que estableix l'apartat 4 de l'article 44 d'esta llei, es considerarà que un consumidor és vulnerable quan es trobe dins de l'àmbit d'aplicació de l'article 2 i de la disposició transitòria segona del Reial Decret Llei 6/2009, de 30 d'abril, pel qual s'adopten determinades mesures en el sector energètic i s'aprova el bo social, així com de la disposició addicional segona del Reial Decret Llei 14/2010, de 23 de desembre, pel qual s'establixen mesures urgents per a la correcció del dèficit tarifari del sector elèctric.

Les empreses comercialitzadores hauran de posar a disposició dels consumidors un servei d'atenció telefònica i un número de telèfon, tots dos gratuïts, per a atendre les sol·licituds d'informació sobre els aspectes relatius a la contractació i al subministrament.

Disposició transitòria vint-i-u. *Certificació del gestor de la xarxa de transport.*

El gestor de la xarxa de transport, per a exercir com a tal en els termes que preveu la normativa, haurà de ser prèviament certificat per la Comissió Nacional d'Energia pel que fa a la propietat de la xarxa de transport i al compliment dels requisits que estableix l'article 34.2 d'esta llei, segons el procediment que indiquen els articles 34 bis i 34 ter, si és el cas.»

Article 2. *Modificació de la Llei 34/1998, de 7 d'octubre, del Sector d'Hidrocarburs.*

La Llei 34/1998, de 7 d'octubre, del Sector d'Hidrocarburs, es modifica en els termes següents:

U. L'apartat 3 de l'article 3 passa a tindre la redacció següent i se suprimeix l'actual apartat 4:

«3. Sense perjudi de les competències atribuïdes als diferents òrgans de defensa de la competència, correspondran a la Comissió Nacional d'Energia, a més de les funcions que tinga atribuïdes en la legislació vigent, les funcions de l'apartat tercer de la disposició addicional onze de la present llei.»

Dos. L'article 54 passa a tindre la redacció següent:

«Article 54. *Règim d'activitats.*

1. Les activitats de fabricació, regasificació, emmagatzematge, transport, distribució i comercialització de combustibles gasosos podran ser realitzades lliurement en els termes que preveu este títol, sense perjudi de les obligacions que es puguen derivar d'altres disposicions, i en especial de les fiscals i de les relatives a l'ordenació del territori i al medi ambient i a la defensa dels consumidors i usuaris.

Són combustibles gasosos als efectes d'este títol:

- a) El gas natural i les seues especialitats gas natural líquat i gas natural comprimit.
- b) Els gasos combustibles manufacturats o sintètics, on es pot distingir entre:
  - 1r. Mescles de gas natural, butà o propà amb aire.
  - 2n. El biogàs i/o qualsevol altre gas obtingut a partir de la biomassa.
  - 3r. Qualsevol altre tipus de gas combustible manufacturat o sintètic o mescla de gas combustible amb aire.

El que disposa este títol no serà aplicable als gasos líquats del petroli, que es regiran pel que disposa el títol III.

2. Les activitats d'importació, exportació i intercanvis comunitaris de combustibles gasosos es realitzaran sense més requisits que els que deriven de la normativa comunitària.

3. Les normes que estableix esta llei en relació amb el gas natural s'aplicaran també, de manera no discriminatòria, al biogàs i al gas obtingut a partir de la biomassa o altres tipus de gas sempre que resulte tècnicament possible i segur injectar estos gasos en la xarxa de gas natural i transportar-los per esta xarxa.

A este efecte, s'establiran els requisits de composició d'estos gasos a fi de garantir la seguretat de les persones, instal·lacions i equips de consum, així com la seua correcta conservació.»

Tres. L'apartat 1 de l'article 56 passa a tindre la redacció següent:

«1. Als efectes que estableix esta llei tindrà la consideració de fabricació de gasos combustibles, sempre que es destinen al subministrament final a consumidors per canalització, la fabricació de combustibles gasosos manufacturats o sintètics, inclosa la mescla de gas natural, butà o propà amb aire.»

Quatre. L'article 57 passa a tindre la redacció següent:

«Article 57. *Subministrament.*

1. Els consumidors tindran dret d'accés i connexió a les xarxes de transport i distribució de gas natural en les condicions que reglamentàriament determine el Govern prèvia consulta a les comunitats autònomes.

2. Els consumidors que es determinen tindran dret a acollir-se al subministrament a uns preus que seran fixats i revisats pel ministre d'Indústria, Energia i Turisme, amb l'acord previ de la Comissió Delegada del Govern per a

Assumptes Econòmics, i que tindran la consideració de tarifa d'últim recurs. La tarifa d'últim recurs serà el preu que cobraran els comercialitzadors d'últim recurs als consumidors que tinguen dret a acollir-s'hi.

3. El ministre d'Indústria, Energia i Turisme podrà establir condicions específiques de subministrament per a determinats consumidors que, per les seues característiques econòmiques, socials o de subministrament, tinguen la consideració de clients vulnerables.

4. Les administracions competents, en coordinació amb la Comissió Nacional d'Energia, establiran punts de contacte únics per a oferir als consumidors tota la informació necessària relativa als seus drets, a la legislació en vigor i a les vies de solució de conflictes de què disposen en cas de litigis.»

Cinc. S'hi afegirà un nou article 57 bis amb la redacció següent:

«Article 57 bis. *Drets dels consumidors en relació amb el subministrament.*

Els consumidors tindran els drets següents:

a) Realitzar adquisicions de gas en els termes que estableix el capítol II del títol IV d'esta llei.

b) Triar el subministrador per a la compra del gas natural.

c) Sol·licitar la verificació del bon funcionament dels equips de mesura del seu subministrament.

d) Disposar d'un servei d'assistència telefònica, facilitat pel distribuïdor al qual estiguen connectades les seues instal·lacions, en funcionament les vint-i-quatre hores del dia, al qual es puguen dirigir davant de possibles incidències de seguretat en les seues instal·lacions. El número haurà de figurar clarament identificat en les factures i en tot cas serà facilitat al consumidor pel comercialitzador.

e) Tindre un contracte amb el comercialitzador on s'especifique:

1r. la identitat i l'adreça del subministrador,

2n. els servicis prestats, el nivell de qualitat proposat i el termini per a la connexió inicial,

3r. el tipus de servei de manteniment que s'oferisca,

4t. la forma d'obtenir informació actualitzada sobre totes les tarifes aplicables i els costos de manteniment,

5t. la duració del contracte, les condicions per a la renovació i la rescissió dels servicis i del contracte i, quan estiga permés, el desistiment del contracte sense costos,

6t. els acords de compensació i reembossament aplicables si no es complixen els nivells de qualitat contractats, inclosa la facturació incorrecta i endarrerida,

7m. el mètode per a iniciar un procediment de resolució de conflictes de conformitat amb el que disposa el paràgraf j),

8u. la informació sobre els drets dels consumidors, fins i tot la relativa a la tramitació de les reclamacions i tota la informació mencionada en este paràgraf e), clarament comunicada per mitjà de les factures o els llocs d'internet de les companyies de gas natural, i

9é. les condicions seran equitatives i es donaran a conèixer amb antelació. En tot cas, s'ha de comunicar esta informació abans de la subscripció o confirmació del contracte. Quan els contractes se subscriuen a través d'intermediaris, la informació abans mencionada es comunicarà així mateix abans de la subscripció del contracte.

f) Ser degudament avisats de qualsevol intenció de modificar les condicions del contracte i informats del seu dret a rescindir el contracte quan reben l'avis. Els comercialitzadors notificaran directament als seus clients qualsevol augment dels preus, en el moment adequat i no més tard d'un període normal de facturació

després que haja entrat en vigor l'augment, de manera transparent i comprensible. Els clients podran rescindir el contracte sense cap cost si no accepten les noves condicions que els haja notificat el comercialitzador de gas.

g) Rebre informació transparent sobre els preus, tarifes i condicions generals aplicables a l'accés i a l'ús dels servicis de gas.

h) Poder triar lliurement la forma de pagament, de manera que no es produïska cap discriminació indeguda entre consumidors. Els sistemes de pagament anticipat seran justos i reflectiran adequadament el consum probable. Qualsevol diferència en les condicions reflectirà els costos que representen per al proveïdor els diferents sistemes de pagament. Les condicions generals seran equitatives i transparents. S'explicaran en un llenguatge clar i comprensible i no inclouran obstacles no contractuals a l'exercici dels drets dels clients, per exemple, una documentació contractual excessiva. Es protegirà els clients contra els mètodes de venda abusius o equívocs.

i) Canviar de subministrador sense cap cost.

j) Disposar de procediments per a tramitar les seues reclamacions. Concretament, tots els consumidors tindran dret a un bon nivell de servici i de tramitació de les reclamacions per part del subministrador del servici de gas. Els procediments de solució extrajudicial permetran la resolució equitativa i ràpida dels litigis, preferiblement en un termini de tres mesos i preveuran, quan estiga justificat, un sistema de reembossament i/o compensació.

Sempre que siga possible, els procediments en qüestió s'ajustaran al que disposa la Recomanació 98/257/CE de la Comissió, de 30 de març de 1998, relativa als principis aplicables als òrgans responsables de la solució extrajudicial dels litigis en matèria de consum, com és el sistema arbitral de consum.

k) Per als clients connectats a la xarxa de gas, ser informats dels seus drets a rebre subministrament de gas natural d'una determinada qualitat a preus raonables, segons el que dispose la legislació nacional aplicable.

l) Tindre a la seua disposició les seues dades de consum i poder, mitjançant un acord explícit i gratuït, donar accés a les dades de mesurament a qualsevol empresa de subministrament registrada. La part encarregada de la gestió de dades estarà obligada a facilitar estes dades a l'empresa, utilitzant els formats i procediments desplecats reglamentàriament. No es podran facturar al consumidor costos addicionals per este servici.

m) Ser informats adequadament del consum real de gas i dels costos corresponents amb la freqüència que s'establisca reglamentàriament, de manera que els permeta regular el seu propi consum de gas. La informació es facilitarà amb el temps suficient, tenint en compte la capacitat de l'equip de mesurament del client. No es podran facturar al consumidor costos addicionals per este servici.

n) Rebre una liquidació del compte després de qualsevol canvi de subministrador de gas natural, en el termini màxim de sis setmanes a partir de la data del canvi de subministrador.

o) Accedir a les instal·lacions propietat de tercers, de regasificació, emmagatzematge, transport i distribució, en els termes que preveu la Llei 34/1998, de 7 d'octubre, del Sector d'Hidrocarburs, i normativa que la desplegue.»

Sis. L'article 58 queda redactat com següix:

«Article 58. *Subjectes que actuen en el sistema.*

Les activitats destinades al subministrament de gas natural per canalització seran dutes a terme pels subjectes següents:

a) Els transportistes són les societats mercantils autoritzades per a la construcció, operació i manteniment d'instal·lacions de regasificació de gas natural líquid, de transport o d'emmagatzematge bàsic de gas natural.

Els gestors de xarxa de transport són les societats mercantils autoritzades per a la construcció, operació i manteniment d'instal·lacions de la xarxa troncal i certificades d'acord amb el procediment que estableix l'article 63 bis. Així mateix, tenen la consideració de gestors de xarxa de transport els gestors de xarxa independents.

Els gestors de xarxa independents són les societats mercantils que gestionen instal·lacions de la xarxa troncal de les quals no són propietaris i estan autoritzades per a la construcció, operació i manteniment d'acord amb el que disposa l'article 63 quater.

b) El gestor tècnic del sistema serà el responsable de l'operació i gestió de la xarxa bàsica i de les xarxes de transport secundari que defineix esta llei d'acord amb les funcions que estableix l'article 64. Així mateix, serà responsable de mantindre les condicions per a l'operació normal del sistema.

c) Els distribuïdors són les societats mercantils autoritzades per a la construcció, operació i manteniment d'instal·lacions de distribució destinades a situar el gas en els punts de consum.

Els distribuïdors també podran construir, mantindre i explotar instal·lacions de la xarxa de transport secundari, i hauran de portar en la seua comptabilitat interna comptes separats de les dos activitats de conformitat amb el que disposa l'article 63.

d) Els comercialitzadors són les societats mercantils que, accedint a les instal·lacions de tercers en els termes que estableix el present títol, adquirixen el gas natural per a la venda als consumidors a altres comercialitzadors o per a fer tràfics internacionals. Així mateix, són comercialitzadors les societats mercantils que realitzen la venda de gas natural líquid (GNL) a altres comercialitzadors dins del sistema gasista o a consumidors finals.

e) Els consumidors finals, que són els qui adquirixen gas per al seu propi consum i tenen dret a triar subministrador. En el cas que accedisquen directament a les instal·lacions de tercers es denominaran consumidors directes en el mercat.

Així mateix, tindran la consideració de consumidor final als efectes que preveu esta llei les empreses que subministren gas natural, biogàs o gasos manufacturats per al seu ús com a carburant en estacions de servei, sempre que se subministren d'un comercialitzador. Les instal·lacions que es destinen a este fi hauran de complir les condicions tècniques i de seguretat que reglamentàriament els siguen exigibles.

f) L'Oficina de Canvis de Subministrador, que serà la societat mercantil responsable de la supervisió i, si és el cas, gestió dels canvis de subministrador dels consumidors finals.»

Set. L'article 59 queda redactat de la manera següent:

«Article 59. *Sistema gasista i xarxa bàsica de gas natural.*

1. El sistema gasista comprendrà les instal·lacions següents: les incloses en la xarxa bàsica, les xarxes de transport secundari, les xarxes de distribució, els emmagatzematges no bàsics i les restants instal·lacions complementàries.

2. Als efectes establits en esta llei, la xarxa bàsica de gas natural estarà integrada per:

a) Els gasoductes de transport primari de gas natural a alta pressió. Es consideraran com a tals aquells que tinguen una pressió màxima de disseny igual o superior a 60 bars, i es diferencien entre:

1r. Xarxa troncal: gasoductes de transport primari interconnectats essencials per al funcionament del sistema i la seguretat del subministrament, excloent-ne la part dels gasoductes de transport primari utilitzats fonamentalment per al subministrament local de gas natural. En tot cas s'hi consideraran incloses les connexions internacionals del sistema gasista espanyol amb altres sistemes, les

connexions amb jaciments de gas natural en l'interior o amb emmagatzematges bàsics, les connexions amb les plantes de regasificació, les estacions de compressió i els elements auxiliars necessaris per al seu funcionament.

2n. Xarxa d'influència local: gasoductes de transport utilitzats fonamentalment per al subministrament local de gas natural.

b) Les plantes de regasificació de gas natural líquid que puguen proveir el sistema gasista i les plantes de líquefacció de gas natural.

c) Els emmagatzematges bàsics de gas natural, que puguen proveir el sistema gasista.

3. Les xarxes de transport secundari estan formades pels gasoductes de pressió màxima de disseny compresa entre 60 i 16 bars.

4. Les xarxes de distribució comprendran els gasoductes amb pressió màxima de disseny igual o inferior a 16 bars i aquells altres que, amb independència de la seua pressió màxima de disseny, tinguen com a objecte conduir el gas a un únic consumidor partint d'un gasoducte de la xarxa bàsica o de transport secundari.

5. Emmagatzematges no bàsics de gas natural són les estructures d'emmagatzematge de gas natural en el subsòl i les instal·lacions de superfície que es requereixen, amb caràcter temporal o permanent, per a l'exercici de l'activitat d'explotació de l'emmagatzematge subterrani de gas natural, inclosos els gasoductes de connexió entre l'emmagatzematge i la xarxa bàsica de gas natural. Estes instal·lacions quedaran excloses del règim retributiu del sistema de gas natural.»

Huit. La redacció del segon paràgraf de l'apartat 2 de l'article 62 passa a ser la que següent:

«En el cas de les societats que tinguen com a objecte la realització d'activitats regulades, d'acord amb l'article 60.1 de la present llei, portaran en la seua comptabilitat comptes separats per a cada una d'elles que diferencien entre els ingressos i els costos estrictament imputables a cada una de les activitats. Així mateix, els gestors de xarxa independents portaran en la seua comptabilitat comptes separats per a cada empresa gestionada, diferenciant els ingressos i costos imputables a esta gestió.»

Nou. La redacció del primer paràgraf de l'apartat 4 de l'article 62 passa a ser la següent:

«4. Les entitats que actuen en el sistema gasista hauran de proporcionar a l'Administració competent la informació que els siga requerida, en especial en relació amb els contractes d'abastiment i subministrament de gas que hagen subscrit i amb els seus comptes anuals que s'hauran d'auditar de conformitat amb el que disposa el Reial Decret Legislatiu 1/2011, d'1 de juliol, pel qual s'aprova el text refós de la Llei d'Auditoria de Comptes i les disposicions que la despleguen. L'auditoria verificarà en particular que es respecta l'obligació d'evitar discriminacions i subvencions encruades entre activitats regulades, i entre estes i les activitats liberalitzades.»

Deu. L'article 63 queda redactat en els termes següents:

«Article 63. *Separació d'activitats.*

1. Les societats mercantils que duguen a terme alguna o algunes de les activitats regulades de regasificació, emmagatzematge bàsic, transport i distribució a què es referix l'article 60.1 de la present llei han de tindre com a objecte social exclusiu la realització d'estes activitats sense que puguen, per tant, fer activitats de

producció o comercialització ni prendre participacions en empreses que realitzen estes activitats.

2. Els transportistes que exploten alguna instal·lació compresa en la xarxa bàsica de gas natural, definida en l'apartat 2 de l'article 59, hauran de tindre com a únic objecte social en el sector gasista l'activitat de transport que definix l'article 58.a), podran incloure entre els seus actius gasoductes de la xarxa secundària de transport, i hauran de portar en la seua comptabilitat interna comptes separats de les activitats de regasificació, emmagatzematge i transport.

3. Les empreses propietàries d'instal·lacions pertanyents a la xarxa troncal de gasoductes hauran d'explotar i gestionar les seues pròpies xarxes, o cedir-ne la gestió a un gestor de xarxa independent en els casos que preveu esta llei.

Els gestors de xarxa de transport hauran de complir les condicions següents:

a) Cap persona física o jurídica que exercisca control, de manera directa o indirecta, sobre el gestor de xarxa de transport podrà exercir control, de manera directa o indirecta, sobre una empresa que duga a terme activitats de producció o comercialització de gas natural, ni viceversa.

b) Cap persona física o jurídica que siga membre o tinga dret a nomenar els membres del consell d'administració o dels òrgans que representen legalment el gestor de la xarxa de transport podrà exercir control o drets en una empresa que duga a terme qualsevol de les funcions de producció o comercialització de gas natural. Tampoc podrà transferir personal del gestor de xarxa de transport a empreses que realitzen funcions de producció o subministrament.

A estos efectes es considerarà que una societat exercix el control d'una altra en els termes que preveu l'article 42 del Codi de Comerç.

No obstant això, aquelles empreses transportistes que siguen propietàries d'instal·lacions de la xarxa troncal amb anterioritat al dia 3 de setembre de 2009 i que per formar part d'un grup empresarial al qual pertanguen societats que realitzen activitats de producció o comercialització no complisquen el que disposa el paràgraf anterior, podran optar per mantindre la propietat de les instal·lacions de la xarxa troncal sempre que cedisquen la seua gestió a un gestor de xarxa independent en les condicions que establix l'article 63 quater.

4. Sense perjudi del que establix l'apartat 3 per a empreses propietàries d'instal·lacions de la xarxa troncal de gas, un grup de societats podrà realitzar activitats incompatibles d'acord amb la llei, sempre que siguen exercides per societats diferents i es complisquen els criteris d'independència següents:

a) Les persones responsables de la gestió de societats que realitzen activitats regulades no podran participar en estructures organitzatives del grup empresarial que siguen responsables, directament o indirectament, de la gestió quotidiana d'activitats de producció o comercialització.

b) Els grups de societats garantiran la independència de les persones responsables de la gestió de societats que realitzen activitats regulades per mitjà de la protecció dels seus interessos professionals. En particular, establiran garanties respecte a la seua retribució i el seu cessament.

Les societats que realitzen activitats regulades i les persones responsables de la seua gestió que es determine no podran posseir accions de societats que realitzen activitats de producció o comercialització.

Així mateix, en relació amb les activitats regulades, les persones responsables de la gestió de societats que realitzen activitats de distribució no podran participar en estructures organitzatives del grup empresarial que siguen responsables, directament o indirectament, de la gestió quotidiana de l'activitat de transport, i viceversa.

A més, les societats que realitzen activitats regulades així com els seus treballadors no podran compartir informació comercialment sensible amb les

empreses del grup de societats a què pertanyen en el cas que estes realitzen activitats liberalitzades.

c) Les societats que realitzen activitats regulades tindran capacitat de decisió efectiva, independent del grup de societats, respecte a actius necessaris per a explotar, mantindre o desenrotllar les instal·lacions de regasificació de gas natural liquat, i de transport, emmagatzematge i distribució de gas natural.

No obstant això, el grup de societats tindrà dret a la supervisió econòmica i de la gestió de les referides societats, i podran sotmetre a aprovació el pla financer anual, o instrument equivalent, així com establir límits globals al seu nivell d'endeutament.

En cap cas podrà el grup empresarial donar instruccions a les societats que realitzen activitats regulades respecte de la gestió quotidiana, ni respecte de decisions particulars referents a la construcció o millora d'actius de regasificació de gas natural liquat, i de transport, emmagatzematge i distribució de gas natural, sempre que no se sobrepassa el que establisca el pla financer anual o instrument equivalent.

d) Les societats que realitzen activitats regulades establiran un codi de conducta on s'exposen les mesures adoptades per a garantir el compliment del que estipulen els paràgrafs a), b) i c) anteriors.

Este codi de conducta establirà obligacions específiques dels empleats, i el seu compliment serà objecte de l'adequada supervisió i avaluació per la societat.

Anualment, es presentarà un informe al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, i a la Comissió Nacional d'Energia, que serà publicat en el "Boletín Oficial del Estado", que indique les mesures adoptades per al compliment del que estipulen els paràgrafs a), b) i c) anteriors.

5. Sense perjudi del que estableix l'apartat 1, qualsevol adquisició de participacions accionaries per part de les societats mercantils que realitzen activitats regulades exigirà l'obtenció de l'autorització prèvia a què es referix la disposició addicional onze d'esta llei.

6. Les empreses distribuïdores que formen part d'un grup de societats que realitzen activitats regulades i no regulades en els termes que preveu la present llei no crearan confusió en la seua informació i en la presentació de la seua marca i imatge de marca respecte a la identitat pròpia de les filials del seu mateix grup que duguen a terme activitats de comercialització, sense perjudi de les infraccions previstes en la normativa vigent a este respecte.»

Onze. S'addiciona un nou article 63 bis amb la redacció següent:

«Article 63 bis. *Certificació dels gestors de xarxa de transport.*

1. Els gestors de xarxa de transport, inclosos els gestors de xarxa independents, han d'obtindre prèviament una certificació de compliment dels requisits de separació d'activitats atorgada per la Comissió Nacional d'Energia d'acord amb el procediment recollit en els apartats següents.

2. Les empreses que pretenguen ser gestores d'una instal·lació pertanyent a la xarxa troncal han de sol·licitar l'esmentada certificació a la Comissió Nacional d'Energia.

Així mateix, les empreses que hagen sigut certificades han de notificar a la Comissió Nacional d'Energia qualsevol transacció que pugua requerir un control del compliment dels requisits relatius a la separació d'activitats, incloent-hi tota circumstància que pugua ocasionar que una persona o persones d'un país no membre de la Unió Europea assumisca el control de part de la xarxa troncal o d'un gestor de xarxa de transport.

3. La Comissió Nacional d'Energia iniciarà el procediment de certificació després de la sol·licitud o notificació per l'empresa interessada, després d'una sol·licitud motivada del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme o de la Comissió

Europea o a iniciativa pròpia en aquells casos que tinga coneixement de possibles transaccions que puguin donar o hagen donat lloc a l'incompliment dels requisits establits en relació amb la separació d'activitats.

4. La Comissió Nacional d'Energia, amb audiència prèvia i de forma motivada, adoptarà una resolució provisional sobre la certificació en el termini màxim de quatre mesos des de la presentació de la sol·licitud o notificació. Transcorregut este termini sense que s'haja dictat una resolució expressa es considerarà concedida la certificació provisional.

5. En tots els casos, la Comissió Nacional d'Energia haurà de comunicar a la Comissió Europea la seua resolució provisional en relació amb la certificació de l'empresa interessada acompanyada de la documentació pertinent relativa a esta certificació, a fi que emeta el corresponent dictamen previ a l'adopció de la resolució definitiva. Així mateix remetrà una còpia de l'expedient al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme.

Si no emet un dictamen la Comissió Europea en el termini previst a este efecte en la legislació comunitària, es considerarà que no posa objeccions a la resolució provisional de la Comissió Nacional d'Energia.

6. En el termini de dos mesos des de la recepció del dictamen emés per la Comissió Europea, o esgotats els terminis previstos a este efecte en la legislació comunitària, la Comissió Nacional d'Energia resoldrà amb caràcter definitiu sobre la certificació, donant compliment de la decisió a la Comissió Europea. La resolució, junt amb el dictamen de la Comissió Europea, s'haurà de publicar en el "Boletín Oficial del Estado" i en el "Diari Oficial de la Unió Europea". La certificació no produirà efectes fins a la seua publicació.

7. En qualsevol fase del procediment la Comissió Nacional d'Energia i la Comissió Europea podran sol·licitar a l'empresa transportista o a les empreses que realitzen activitats de producció o comercialització qualsevol informació útil per al compliment de les tasques que recull este article.

La Comissió Nacional d'Energia garantirà la confidencialitat de la informació sensible a efectes comercials.»

Dotze. S'afeg un nou article 63 ter amb la redacció següent:

«Article 63 ter. *Certificació en relació amb països no pertanyents a la Unió Europea.*

1. Quan se sol·licite una certificació per part d'una empresa que estiga controlada per una persona o persones d'un o més països no membres de la Unió Europea, la Comissió Nacional d'Energia ho notificarà a la Comissió Europea, així com tota circumstància que puga ocasionar que una persona o persones d'un tercer país o de més assumisquen el control de part de la xarxa troncal o d'un gestor de xarxa de transport.

2. La Comissió Nacional d'Energia iniciarà el procés de certificació d'acord amb el procediment i terminis que preveu l'article 63 bis.

En tot cas, la Comissió Nacional d'Energia denegarà la certificació si no s'ha demostrat:

- a) que l'entitat en qüestió complix els requisits de l'article 63, i
- b) que la concessió de la certificació no posarà en perill la seguretat del subministrament energètic nacional i de la Unió Europea, tenint en compte els drets i obligacions d'Espanya i de la Unió Europea respecte a eixe tercer país, i altres dades i circumstàncies específiques del cas i del tercer país de què es tracte.

En la notificació de la resolució provisional a la Comissió Europea, la Comissió Nacional d'Energia sol·licitarà un dictamen específic sobre si l'entitat en qüestió complix els requisits de separació d'activitats, i si la concessió de la certificació no posarà en perill la seguretat del subministrament d'energia a la Unió Europea.

3. Quan la resolució definitiva diferisca del dictamen de la Comissió Europea, la Comissió Nacional d'Energia comunicarà i farà pública, junt amb la resolució, la motivació d'esta.»

Tretze. S'afeg un nou article 63 quater amb la redacció següent:

«Article 63 quater. *Gestor de xarxa independent.*

1. Les empreses propietàries d'instal·lacions de la xarxa troncal de gasoductes que no complisquen els requisits de separació d'activitats que estableix l'article 63.3, i que amb anterioritat al 3 de setembre de 2009 siguen propietaris d'eixes instal·lacions, podran optar per cedir-ne la gestió a un gestor de xarxa independent.

A este efecte proposaran un gestor de xarxa independent entre les empreses que hagen obtingut la certificació de compliment dels requisits de separació d'activitats de transport i sol·licitaran al ministre d'Indústria, Energia i Turisme la seua aprovació. La designació estarà supeditada a l'aprovació de la Comissió Europea i podrà ser denegada en cas que el gestor de xarxa independent no complisca algun dels requisits que estableix la present llei i la normativa que la desplegue.

2. El gestor de xarxa independent haurà de:

a) Demostrar que disposa dels recursos humans, tècnics, financers i físics necessaris per a dur a terme les seues funcions.

b) Disposar de capacitat per a complir les obligacions que imposa el Reglament (CE) núm. 715/2009 del Parlament Europeu i del Consell, de 13 de juliol de 2009, sobre les condicions d'accés a les xarxes de transport de gas natural i pel qual es deroga el Reglament (CE) núm. 1775/2005, incloent-hi la cooperació dels transportistes en els àmbits europeu i regional.

3. Les funcions que haurà de dur a terme el gestor de xarxa independent en relació amb les instal·lacions de la xarxa troncal la gestió de les quals li hagen sigut encomanades seran:

a) Concedir i gestionar les sol·licituds d'accés a les instal·lacions.

b) Firmar els contractes i recaptar els peatges corresponents a l'accés de tercers a les instal·lacions.

c) Explotar, mantindre i desenrotllar la xarxa de transport d'acord amb el que prevegen la planificació obligatòria, la present llei i la seua normativa de desplegament.

d) Planificar les infraestructures necessàries per al funcionament correcte de les instal·lacions que gestionen, tramitar les autoritzacions corresponents i construir-les, sempre que les instal·lacions no siguen objecte d'adjudicació directa d'acord amb el que disposa l'article 67.1 d'esta llei.

e) Adoptar les mesures necessàries per a donar cobertura a les responsabilitats corresponents a les seues funcions en relació amb els actius la gestió dels quals li hagen sigut cedits.

4. Els propietaris d'instal·lacions de la xarxa troncal que hagen cedit la seua gestió a un gestor de xarxa independent hauran de:

a) Cooperar i prestar suport al gestor de xarxa independent per al desenrotllament de les seues funcions, incloent-hi l'aportació de tota la informació necessària.

b) Adoptar les mesures necessàries per a donar cobertura a la responsabilitat derivada dels seus actius, exceptuant-ne la corresponent a les funcions del gestor de xarxa independent.

c) Finançar les inversions decidides pel gestor de xarxa independent i aprovades per la Comissió Nacional d'Energia, o donar el consentiment perquè

siguen finançades per qualsevol part interessada, incloent-hi el gestor de xarxa independent. Els corresponents mecanismes de finançament hauran de ser aprovats per la Comissió Nacional d'Energia, que prèviament haurà de consultar el propietari dels actius junt amb altres parts interessades.

d) Aportar les garanties necessàries per a facilitar el finançament de qualsevol ampliació de la xarxa, a excepció de les inversions per al finançament de les quals per qualsevol part interessada haja donat el seu consentiment.

e) No seran competents per a la concessió i gestió de l'accés de tercers a les instal·lacions cedides ni de la planificació d'inversions.

5. A este efecte, el gestor de xarxa independent i el propietari de les instal·lacions de la xarxa troncal firmaran un contracte on es detallen les condicions contractuals així com les responsabilitats de cada u. El contracte haurà de ser aprovat per la Comissió Nacional d'Energia.

6. La Comissió Nacional d'Energia controlarà que el propietari de la xarxa de transport i el gestor de xarxa independent complixen el que estableix este article. A este efecte podrà sol·licitar la informació que considere necessària per a l'exercici de les seues funcions i realitzar inspeccions, inclús sense previ avís, de les instal·lacions tant del titular de les instal·lacions de transport com del gestor de xarxa independent.

7. La Comissió Nacional d'Energia actuarà com a òrgan de resolució de conflictes entre el titular de la instal·lació de transport i el gestor de xarxa independent, quan un d'ells ho reclame.»

Catorze. S'addiciona un nou paràgraf r) a l'article 64 amb la redacció següent:

«r) Supervisar la correcta execució per part dels agents del sistema de les mesures adoptades pel Govern davant de situacions d'emergència i elaborar un informe sobre els resultats de la supervisió que es posarà a disposició del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme i de la Comissió Nacional d'Energia.»

Quinze. El quart paràgraf de l'apartat 1 de l'article 67 passa a tindre la redacció següent:

«Les autoritzacions de construcció i explotació dels gasoductes de transport objecte de planificació obligatòria, d'acord amb l'article 4 de la present llei, hauran de ser atorgades per mitjà d'un procediment que assegure la concurrència, promogut i resolt per l'autoritat competent quan es tracte de gasoductes de transport secundari. En el cas de les instal·lacions que formen part de la xarxa troncal, la construcció i l'explotació de les instal·lacions seran autoritzades de manera directa a l'empresa titular de la major part de les instal·lacions de la xarxa troncal. En el cas d'altres gasoductes de transport competència de l'Administració General de l'Estat, es podran adjudicar als titulars de les instal·lacions a què es connecten.»

Setze. L'apartat 4 de l'article 67 passa a tindre la redacció següent:

«4. Les autoritzacions d'instal·lació de transport contindran tots els requisits que hagen de ser observats en la seua construcció i explotació.

Quan les instal·lacions autoritzades s'hagen de connectar a instal·lacions ja existents de distint titular, este, o si és el cas el gestor de xarxa de transport o el gestor de xarxa independent corresponent, haurà de permetre la connexió en les condicions que reglamentàriament s'establisquen.»

Dèset. L'article 68 queda redactat de la manera següent:

«Article 68. *Obligacions dels titulars d'autoritzacions per a la regasificació, transport i emmagatzematge de gas natural.*

Els titulars d'autoritzacions administratives per a la regasificació de gas natural líquid i per al transport i emmagatzematge de gas natural, així com els gestors de xarxa independents, en allò que els siga aplicable, tindran les obligacions següents:

a) Realitzar les seues activitats en la forma autoritzada i d'acord amb les disposicions aplicables, prestant el servei de forma regular i contínua, amb els nivells de qualitat que es determinen i mantenint les instal·lacions en les adequades condicions de conservació i idoneïtat tècnica, seguint les instruccions impartides pel gestor tècnic del sistema i, si és el cas, per l'Administració competent.

b) Presentar al secretari d'estat d'Energia del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme i a la Comissió Nacional d'Energia, abans del 15 d'octubre de cada any, els plans d'inversió anuals i plurianuals, amb un horitzó mínim de deu anys.

En els plans d'inversions anuals figuraran, com a mínim, les dades dels projectes previstos per a l'any següent, les seues principals característiques tècniques, pressupost i calendari d'execució.

c) Facilitar l'ús de les seues instal·lacions per als moviments de gas resultants del que disposa esta llei, i admetre la utilització de totes les seues instal·lacions per tots els subjectes autoritzats, en condicions no discriminatòries, d'acord amb les normes tècniques.

d) Garantir la confidencialitat de la informació sensible a efectes comercials que conste en poder seu i evitar que es revele informació confidencial sobre les seues pròpies activitats de manera discriminatòria que pugua representar algun avantatge comercial.

e) Formalitzar els contractes de regasificació, emmagatzematge i transport amb els qui tinguen dret d'accés a les seues instal·lacions.

f) Proporcionar a qualsevol altra empresa que realitze activitats d'emmagatzematge, transport i distribució, i al gestor del sistema, suficient informació per a garantir que el transport i l'emmagatzematge de gas es pugua produir de manera compatible amb el funcionament segur i eficaç de la xarxa interconnectada.

g) Proporcionar la informació amb el detall i freqüència amb què siga requerida per l'Administració competent i comunicar al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme els contractes d'accés a les seues instal·lacions que subscriuen. Així mateix, hauran de comunicar a les administracions de les comunitats autònomes els contractes d'accés a les seues instal·lacions quan les instal·lacions estiguen situades totalment o parcialment en eixa comunitat autònoma i el contractant d'eixos servicis siga un consumidor qualificat, un comercialitzador o un transportista amb instal·lacions en eixa comunitat autònoma.

h) Participar en el procés de planificació per mitjà de la proposta de les instal·lacions que consideren necessàries per a assegurar la capacitat suficient d'acord amb les previsions de demanda i basant-se en el que es determine reglamentàriament.»

Díhuit. Es modifica la redacció de l'article 70, que queda com següent:

«Article 70. *Accés a les instal·lacions de transport.*

1. Els titulars de les instal·lacions hauran de permetre la seua utilització als consumidors directes en el mercat i als comercialitzadors que complisquen les condicions exigides, per mitjà de la contractació separada o conjunta dels servicis de transport, regasificació i emmagatzematge, sobre la base de principis de no-discriminació, transparència i objectivitat. El preu per l'ús de les xarxes de transport estarà determinat pels peatges en vigor.

2. Reglamentàriament es regularan les condicions d'accés de tercers a les instal·lacions, les obligacions i drets dels titulars de les instal·lacions relacionades amb l'accés de tercers, així com les dels consumidors directes en el mercat i comercialitzadors. Així mateix, es definirà el contingut mínim dels contractes i, si és el cas, es regularan les condicions de funcionament del mercat secundari de capacitat.

3. En el cas de l'accés a instal·lacions de regasificació, emmagatzematge bàsic, transport i distribució, l'accés serà regulat.

La planificació obligatòria determinarà el caràcter bàsic dels emmagatzematges basant-se en criteris econòmics i tècnics, així com les necessitats d'emmagatzematge, tant estratègic com operatiu, per al funcionament eficient del sistema.

En el cas dels emmagatzematges no bàsics, inclosos amb caràcter indicatiu en la planificació, l'accés serà negociat d'acord amb criteris transparents, objectius i no discriminatoris. Les instal·lacions quedaran excloses del règim retributiu del sistema de gas natural.

Els titulars dels emmagatzematges no bàsics presentaran a la Comissió Nacional d'Energia la metodologia d'assignació de capacitat a les seues instal·lacions i les metodologies per al càlcul dels cànon a fi que esta pugua verificar que es complixen el criteris de transparència, objectivitat i no-discriminació inclosos en el paràgraf anterior.

Així mateix hauran de comunicar a la Comissió Nacional d'Energia i al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme les principals condicions comercials, servicis oferits, contractes que subscriguen, relació de preus per la utilització de les instal·lacions, així com les modificacions que s'hi produïsquen, en un termini màxim de tres mesos. La Comissió Nacional d'Energia farà pública la part d'esta informació que no siga sensible a efectes comercials.

4. Es podrà denegar l'accés a la xarxa en cas de capacitat insuficient o quan l'accés a la xarxa impedisca complir les obligacions de subministrament que s'hagen imposat o a causa de dificultats econòmiques i financeres greus que es puguen derivar de l'execució dels contractes de compra obligatòria, en les condicions i amb el procediment que reglamentàriament s'establisquen seguint els criteris de la legislació uniforme comunitària que es disposen.

5. Es podrà, així mateix, prèvia conformitat de la Comissió Nacional d'Energia, denegar l'accés a la xarxa quan l'empresa subministradora de gas, directament o per mitjà d'acords amb altres empreses subministradores, o aquelles a què qualsevol d'elles estiga vinculada, radique en un país on no estiguen reconeguts drets anàlegs i es considere que pugua resultar una alteració del principi de reciprocitat per a les empreses a les quals es requerix l'accés, això sense perjudici dels criteris que cal seguir respecte d'empreses d'estats membres de la Unió Europea d'acord amb la legislació uniforme en la matèria que esta establisca.

6. Amb caràcter excepcional, es podrà exceptuar de l'obligació d'accés de tercers en relació amb determinades instal·lacions noves o les modificacions d'instal·lacions existents que suposen un augment significatiu de capacitat o que permeten el desenrotllament de noves fonts de subministrament de gas que per les seues característiques singulars així ho requerisquen, d'acord amb el procediment d'autorització de l'exempció que recull l'article 71 d'esta llei.

En el cas de connexions internacionals amb instal·lacions de països tercers, que no formen part de la Unió Europea, l'esmentada excepció es farà constar en la planificació en matèria d'hidrocarburs elaborada pel Govern d'acord amb el que establix l'article 4.

L'excepció implicarà la no-inclusió de la instal·lació en el règim retributiu del sector de gas natural.

7. Els consums que se subministren exclusivament a través de connexions o línies directes connectades a instal·lacions d'accés al sistema, acollides al que

disposa l'apartat 5 d'este article, hauran de complir les obligacions que imposa la present llei, i en particular les derivades de l'article 98, amb instal·lacions no incloses en la xarxa bàsica.»

Dènou. S'afegir un nou article 71 amb el títol i redacció següents:

«Article 71. *Exempció d'obligació d'accés de tercers.*

1. Es podrà sol·licitar l'exempció de l'obligació d'accés de tercers a què es referix l'apartat 6 de l'article 70, sempre que es complisquen les condicions següents:

a) La inversió ha de reforçar la competència en el subministrament de gas i potenciar la seguretat de subministrament.

b) El nivell de risc inherent a la inversió és tal que esta no es duria a terme si no es concedira l'exempció.

c) La infraestructura serà propietat d'una entitat distinta, almenys en la personalitat jurídica, dels transportistes en les xarxes dels quals es construirà la infraestructura.

d) Es cobraran cànonns als usuaris de la infraestructura.

e) L'exempció no va en detriment de la competència, ni del funcionament eficaç del mercat interior del gas de la Unió Europea, ni del funcionament eficient de la xarxa regulada a la qual estiga connectada la infraestructura.

L'exempció de l'accés de tercers es podrà referir a la totalitat o a part de la capacitat de la nova infraestructura o de la infraestructura existent la capacitat de la qual s'augmenta.

2. A estos efectes el titular de la instal·lació sol·licitarà l'exempció al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, que requerirà un informe a la Comissió Nacional d'Energia.

La Comissió Nacional d'Energia remetrà a la Comissió Europea una còpia de les sol·licituds d'exempció rebudes i analitzarà cada cas en particular, prenent en consideració, entre altres aspectes, la capacitat addicional que es construirà o la modificació de la capacitat existent, el termini previst del projecte i les circumstàncies del sector gasista. En el seu informe, la Comissió Nacional d'Energia proposarà condicions en relació amb la duració de l'exempció i l'accés no discriminatori a la infraestructura.

Així mateix, en el seu informe, la Comissió Nacional d'Energia proposarà les normes i mecanismes de gestió i assignació de la capacitat. En tot cas, es farà una consulta prèvia a tots els possibles usuaris en relació amb el seu interès per contractar la nova capacitat abans de fer-ne l'assignació, incloent-hi la capacitat per a ús propi. Els resultats de la consulta prèvia seran tinguts en compte per la Comissió Nacional d'Energia en l'avaluació del compliment dels criteris que establix l'apartat 1 d'este article.

La capacitat no utilitzada haurà de ser oferida en el mercat de manera transparent, objectiva i no discriminatoria, i els usuaris de la infraestructura tindran dret a vendre la capacitat contractada en el mercat secundari.

3. La Comissió Nacional d'Energia elevarà l'informe junt amb tota la documentació que conste en l'expedient al ministre d'Indústria, Energia i Turisme, que resoldrà mitjançant una orde que serà publicada en el "Boletín Oficial del Estado". Així mateix, l'orde junt amb l'informe adoptat per la Comissió Nacional d'Energia es publicaran en la pàgina web d'este organisme.

4. L'orde d'exempció serà notificada a la Comissió Europea junt amb tota la informació pertinent relacionada amb aquella, als efectes de l'article 36.9 de la Directiva 2009/73/CE i, si és el cas, s'adaptarà o es revocarà, segons siga la decisió que adopte la Comissió en virtut de l'esmentat article.

5. La decisió d'exempció aprovada per la Comissió Europea deixarà de tindre efectes als dos anys de l'aprovació si, en aquell moment, no s'ha iniciat la construcció de la infraestructura, i als cinc anys de la seua aprovació si, en aquell moment, la infraestructura no està operativa, a menys que la Comissió Europea decidisca que els endarreriments estan motivats.

6. En els casos que la infraestructura per a la qual s'ha sol·licitat l'exempció es trobe ubicada en el territori de més d'un Estat membre de la Unió Europea, caldrà ajustar-se al que disposa l'article 36.4 de la Directiva 2009/73/CE.»

Vint. S'afeg un nou paràgraf t) al final de l'article 74.1 amb la redacció següent:

«t) Complir els terminis que s'establisquen reglamentàriament per a les actuacions que els corresponen en relació amb els canvis de subministrador. El termini que s'establisca reglamentàriament no podrà ser superior en cap cas a les tres setmanes.»

Vint-i-u. S'afigen quatre nous paràgrafs al final de l'apartat 2 de l'article 81 amb la redacció següent:

«n) Per al subministrament a consumidors finals hauran de disposar d'un servici d'atenció a les seues queixes, reclamacions, sol·licituds d'informació o comunicacions de qualsevol incidència en relació amb el servici contractat o ofert, i posar a la seua disposició una adreça postal, un servici d'atenció telefònica i un número de telèfon, els dos gratuïts, un número de fax i una adreça de correu electrònic a la qual es puguen dirigir directament. Este sistema de comunicació electrònica haurà d'emetre de manera automatitzada un justificant de recepció amb indicació de la data, hora i número de sol·licitud, de manera que hi haja una seguretat que la sol·licitud del ciutadà ha tingut entrada. Els prestadors comunicaran la seua adreça legal si esta no coincidix amb la seua adreça habitual per a la correspondència.

o) Mantindre a disposició del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, de la Comissió Nacional d'Energia, la Comissió Nacional de la Competència i de la Comissió Europea, durant almenys cinc anys, les dades pertinents sobre totes les transaccions dels contractes de subministrament de gas i les que se'n deriven relacionades amb el gas subscrits amb els clients majoristes i els gestors de xarxes de transport, així com amb els gestors d'emmagatzematges i de xarxes de GNL.

p) Informar els clients sobre els sistemes de resolució extrajudicial de conflictes de què disposa i la manera d'accedir-hi.

q) Complir els terminis que s'establisquen reglamentàriament per a les actuacions que els corresponen en relació amb els canvis de subministrador. El termini que s'establisca reglamentàriament no podrà ser superior en cap cas a les tres setmanes.»

Vint-i-dos. Es modifiquen els apartats 3, 4 i 5 de l'article 92, que queden redactats com seguix:

«3. Les empreses que realitzen les activitats regulades en este títol facilitaran a la Comissió Nacional d'Energia i al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme la informació necessària per a la determinació dels peatges i cànons. Esta informació estarà també a disposició de les comunitats autònomes que ho sol·liciten, respecte al seu àmbit territorial.

4. La Comissió Nacional d'Energia establirà les metodologies per al càlcul dels peatges i cànons dels servicis bàsics d'accés: transport i distribució, regasificació, emmagatzematge i càrrega de cisternes dins del marc retributiu i tarifari que definixen esta llei i la normativa que la desplegue.

El ministre d'Indústria, Energia i Turisme, amb l'acord previ de la Comissió Delegada del Govern per a Assumptes Econòmics, aprovarà els valors dels peatges

d'acord amb la metodologia establida per la Comissió Nacional d'Energia i la resta de costos del sistema que s'apliquen.

5. Els peatges i cànonns tindran en compte els costos produïts per l'ús de la xarxa de manera que s'optimitze l'ús de les infraestructures i es podran diferenciar per nivells de pressió, característiques del consum i duració dels contractes.»

Vint-i-tres. S'afeg un tercer paràgraf al final de l'article 100, amb la redacció següent:

«El Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, en col·laboració amb la Corporació de Reserves Estratègiques de Productes Petrolífers, elaborarà i publicarà, abans del 31 de juliol de cada any, un informe amb els resultats de la supervisió dels aspectes relatius a la seguretat de subministrament, així com les mesures adoptades o previstes per a resoldre els problemes trobats.»

Vint-i-quatre. S'afigen dos nous apartats a l'article 101 amb la redacció següent:

«3. El Govern fomentará la cooperació amb tercers països a fi de desenrotllar mecanismes coordinats davant de situacions d'emergència o escassetat de subministrament, així com per a complir les obligacions derivades dels compromisos internacionals adquirits.

4. El Govern notificarà a la Comissió Europea i als altres estats membres les mesures adoptades.»

Vint-i-cinc. Els paràgrafs g) i h) de l'article 109.1 queden redactats com seguix:

«g) L'incompliment de les decisions jurídicament vinculants i requeriments efectuats per l'Administració competent, inclosa la Comissió Nacional d'Energia, o pel gestor tècnic del sistema en l'àmbit de les seues funcions, quan en resulte un perjudi rellevant per al funcionament del sistema.

h) La realització d'activitats incompatibles, així com l'incompliment, per part dels subjectes que hi estiguen obligats, de l'obligació de separació patrimonial, separació funcional i de portar comptes separats d'acord amb el que disposen esta llei i les normes que la despleguen.»

Vint-i-sis. Al final de l'article 109.1 es canvia la denominació del paràgraf z.bis per aa) i s'hi afigen dos nous paràgrafs amb les redaccions següents:

«ab) L'incompliment, de manera reiterada, per part dels subjectes obligats dels reglaments i decisions del dret de la Unió Europea que els siguen aplicables en el sector d'hidrocarburs.

ac) L'incompliment, de manera reiterada, per part dels gestors de xarxa independents o dels propietaris de les instal·lacions la gestió de les quals els hagen cedit, de les obligacions que estableix l'article 63 quater d'esta llei.»

Vint-i-set. El paràgraf d) de l'article 110 queda redactat com seguix:

«d) L'incompliment de les decisions jurídicament vinculants i requeriments efectuats per l'Administració competent, inclosa la Comissió Nacional d'Energia, o pel gestor tècnic del sistema en l'àmbit de les seues funcions, quan no en resulte un perjudi rellevant per al funcionament del sistema.»

Vint-i-huit. Al final de l'article 110 s'afigen tres nous paràgrafs amb les redaccions següents:

«u) L'incompliment per part de les empreses distribuïdores i comercialitzadores de gas natural de les obligacions de manteniment i funcionament correcte d'un servici d'atenció als consumidors, així com de les mesures de protecció al consumidor d'acord amb el que estableixen esta llei i la normativa que la desplegue.

v) L'incompliment per part dels subjectes obligats dels reglaments i decisions de la Unió Europea que els siguen aplicables en el sector d'hidrocarburs.

w) L'incompliment per part dels gestors de xarxa independents o dels propietaris de les instal·lacions la gestió de les quals els hagen cedit de les obligacions que estableix l'article 63 quater d'esta llei.»

Vint-i-nou. La redacció de l'article 111 passa a ser la següent:

«Article 111. *Infraccions lleus.*

Constituïxen infraccions lleus les infraccions de preceptes d'obligada observança compresos en esta llei, en les normes que la despleguen i en la resta de normativa aplicable que no constituïsqen infracció greu o molt greu, d'acord amb el que disposen els dos articles anteriors.»

Trenta. Al final de l'apartat 1 de l'article 113 s'afig el paràgraf següent:

«No obstant els límits establits anteriorment, en el cas de les sancions imposades per la Comissió Nacional d'Energia, la quantia mai podrà superar el percentatge següent de l'import del volum de negocis anual de l'empresa infractora, o del volum de negocis anual consolidat de la societat matriu del grup integrat verticalment al qual pertanga:

- a) L'1 per cent en les infraccions lleus.
- b) El 5 per cent en les infraccions greus.
- c) El 10 per cent en les infraccions molt greus.»

Trenta-u. L'article 116 passa a tindre la redacció següent:

«Article 116. *Competències per a imposar sancions.*

1. La competència per a la imposició de les sancions estarà determinada per la competència per a autoritzar l'activitat en l'exercici de la qual es va cometre la infracció, o per la competència per a autoritzar les instal·lacions corresponents.

2. Sense perjuí del que disposa l'apartat 4, en l'àmbit de l'Administració General de l'Estat, les sancions per infraccions molt greus seran imposades pel Consell de Ministres i les greus, pel ministre d'Indústria, Energia i Turisme. La imposició de les sancions per infraccions lleus correspondrà al director general de Política Energètica i Mines.

3. En l'àmbit de les comunitats autònomes, caldrà ajustar-se al que preveja la seua pròpia normativa.

4. La Comissió Nacional d'Energia serà competent per a imposar sancions en els casos següents:

- a) Infraccions molt greus previstes en l'article 109.1. h), i), q), r) i ac).

Així mateix, podrà imposar sancions en el cas de les infraccions tipificades en els paràgrafs d), g) i j) de l'article 109.1 sempre que la infracció es produïska per la negativa al compliment de decisions jurídicament vinculants, remissió d'informació o realització d'inspeccions i altres requeriments de la Comissió Nacional d'Energia en l'àmbit de les seues competències.

- b) Infraccions greus previstes en l'article 110. l), t), u) i w).

Així mateix, podrà imposar sancions en el cas de les infraccions tipificades en els paràgrafs d) i f) de l'article 110, sempre que la infracció es produïska per la negativa al compliment de decisions jurídicament vinculants, remissió d'informació o realització d'inspeccions i altres requeriments de la Comissió Nacional d'Energia en l'àmbit de les seues competències.

c) Infraccions lleus en relació amb incompliments de decisions jurídicament vinculants i requeriments de la Comissió Nacional d'Energia en l'àmbit de les seues competències.»

Trenta-dos. En la disposició adicional onze, tercer.1 s'afigen les funcions següents de la Comissió Nacional d'Energia, a continuació de la funció d'uit:

«Dènou: Establir per mitjà de circulars, previ tràmit d'audiència i amb criteris d'eficiència econòmica, transparència, objectivitat i no-discriminació:

i. La metodologia per al càlcul de la part dels peatges d'accés a les xarxes d'electricitat corresponents als costos de transport i distribució, que s'establixen en l'article 17.1. de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del Sector Elèctric, d'acord amb el marc tarifari i retributiu que establixen la llei i la normativa que la desplega.

A estos efectes s'entendrà com a metodologia de càlcul dels peatges l'assignació eficient dels costos de transport i distribució als consumidors i generadors.

ii. La metodologia relativa a l'accés a les infraestructures transfrontereres, inclosos els procediments per a assignar capacitat i gestionar la congestió, d'acord amb el marc normatiu d'accés a les infraestructures i de funcionament del mercat de producció d'energia elèctrica i als criteris que es determinen reglamentàriament.

iii. Les metodologies relatives a la prestació de servicis d'equilibri entre sistemes gestionats per distints operadors del sistema, que des del punt de vista de menor cost, de manera justa i no discriminatòria, proporcionen incentius adequats perquè els usuaris de la xarxa n'equilibren la producció i consum, d'acord amb el marc normatiu per al funcionament correcte del sistema elèctric.

iv. La metodologia per al càlcul dels peatges i cànons dels servicis bàsics d'accés a les instal·lacions gasistes: transport i distribució, regasificació, emmagatzematge i càrrega de cisternes, dins del marc tarifari i retributiu que definixen la Llei 34/1998, de 7 d'octubre, del Sector d'Hidrocarburs, i la normativa que la desplega.

v. La metodologia relativa a la prestació de servicis de balanç de manera que proporcionen incentius adequats perquè els usuaris de la xarxa equilibren les seues entrades i eixides del sistema gasista dins del marc normatiu d'accés i funcionament del sistema que definixen la Llei 34/1998, de 7 d'octubre, del Sector d'Hidrocarburs, i la normativa que la desplega.

vi. La metodologia relativa a l'accés a les infraestructures transfrontereres, inclosos els procediments per a assignar capacitat i gestionar la congestió, dins del marc normatiu d'accés i funcionament del sistema que definixen la Llei 34/1998, de 7 d'octubre, del Sector d'Hidrocarburs, i la normativa que la desplega.

Vint: Supervisar la gestió i assignació de capacitat d'interconnexió, el temps utilitzat pels transportistes i les empreses de distribució per a fer connexions i reparacions, així com els mecanismes destinats a resoldre la congestió de la capacitat en les xarxes.

A estos efectes vetlarà per l'adequada publicació de la informació necessària per part dels gestors de xarxa de transport i, si és el cas, de distribució sobre les interconnexions, la utilització de la xarxa i l'assignació de capacitats a les parts interessades.

Vint-i-u: Supervisar la separació d'activitats de transport, regasificació, distribució, emmagatzematge i subministrament en el sector del gas, i entre activitats de generació, transport, distribució i subministrament en el sector elèctric, i en particular la seua separació funcional i la separació efectiva de comptes a fi d'evitar subvencions encreuades entre estes activitats.

Vint-i-dos: Vetlar pel compliment de la normativa i els procediments que s'establixen relacionats amb els canvis de subministrador.

Vint-i-tres: En el sector del gas natural, supervisar les condicions d'accés a l'emmagatzematge, inclosos l'emmagatzematge subterrani, tancs de gas natural líquid (GNL) i gas emmagatzemat en els gasoductes, així com altres serveis auxiliars. Així mateix, supervisarà el compliment per part dels propietaris dels requisits que s'establisquen per als emmagatzematges no bàsics de gas natural. En el cas del sector elèctric, supervisar les condicions i tarifes de connexió aplicables als nous productors d'electricitat.

Vint-i-quatre: Supervisar els plans d'inversió dels gestors de xarxa de transport, en particular pel que fa a la seua adequació al pla de desenrotllament de la xarxa en l'àmbit de la Unió Europea, sobre els quals podrà fer recomanacions de modificació.

Vint-i-cinc: Vetlar pel respecte a la llibertat contractual pel que fa als contractes de subministrament interrompible, i dels contractes a llarg termini sempre que siguin compatibles amb la legislació vigent i el dret de la Unió Europea.

Vint-i-sis: Vetlar pel compliment de les normes de seguretat i fiabilitat de les xarxes.

Vint-i-set: Vetlar perquè els transportistes i distribuïdors i, si és el cas, els propietaris de les xarxes i els gestors de xarxes de transport i distribució complisquen les obligacions que imposen esta llei, la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del Sector Elèctric, i qualsevol altra disposició aplicable, incloent-hi les qüestions transfrontereres. Així mateix vetlarà per la correcta aplicació per part dels subjectes que actuen en els mercats de gas i electricitat del que estableixen les disposicions normatives de la Unió Europea.

Vint-i-huit: Supervisar la cooperació tècnica entre el gestor de la xarxa de transport d'energia elèctrica i els gestors de tercers països.

Vint-i-nou: Supervisar les mesures de protecció dels consumidors de gas i electricitat, determinant els subjectes a l'actuació dels quals siguin imputables deficiències en el subministrament als usuaris. Així mateix podrà fer propostes normatives en relació amb els requisits de qualitat de servei, subministrament i mesures de protecció als consumidors al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme i a les administracions de les comunitats autònomes.

Trenta: Supervisar l'adequació dels preus i condicions de subministrament als consumidors finals al que disposen la Llei 34/1998, de 7 d'octubre, del Sector d'Hidrocarburs, i la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del Sector Elèctric, i les normatives que les despleguen.

Trenta-u: Supervisar en els sectors de gas i electricitat:

1r. El nivell de transparència i competència, inclòs el dels preus a l'engròs, i vetlarà perquè les empreses de gas i electricitat complisquen les obligacions de transparència.

2n. El grau i l'efectivitat de l'obertura del mercat i de competència, tant en el mercat majorista com en el detallista. A més, en el cas del sector elèctric, en les subhastes regulades de contractació a termini.

3r. L'aparició de pràctiques contractuals restrictives, incloses les clàusules d'exclusivitat que puguin impedir o limitar la decisió dels grans clients no domèstics de subscriure contractes simultàniament amb més d'un proveïdor, comunicant-ho als organismes competents si és el cas.

Trenta-dos: Informar, atendre i tramitar, en coordinació amb les administracions competents, a través de protocols d'actuació, les reclamacions plantejades pels consumidors d'energia elèctrica i del sector d'hidrocarburs i tindre a disposició dels consumidors tota la informació necessària relativa als seus drets, a la legislació en vigor i a les vies de solució de conflictes de què disposen en cas de litigis. En l'informe sectorial anual que la Comissió Nacional d'Energia ha d'elaborar en virtut de l'article 20 de la Llei 2/2011, de 4 de març, d'Economia Sostenible, s'inclourà

informació sobre el nombre de reclamacions informades, ateses i tramitades, així com una valoració sobre estes.

Així mateix informarà anualment el ministre d'Indústria, Energia i Turisme sobre les reclamacions presentades i proposarà, si és el cas, les corresponents millores reguladores.»

Trenta-tres. En la disposició adicional onze. tercer, es modifica l'apartat 5 i s'hi afigen els apartats 6 i 7 amb la redacció següent:

«5. La Comissió Nacional d'Energia elaborarà anualment un informe en el qual detallarà les actuacions dutes a terme per a l'exercici de les funcions de supervisió encomanades, així com el seu resultat. El contingut d'este informe s'inclourà en l'informe sectorial anual que la Comissió Nacional d'Energia ha d'elaborar en virtut de l'article 20 de la Llei 2/2001, de 4 de març, d'Economia Sostenible. Així mateix, proposarà, si és el cas, al ministre d'Indústria, Energia i Turisme les millores reguladores corresponents.

Quan la Comissió Nacional d'Energia detecte, en l'exercici de les seues funcions de supervisió, l'existència d'indicis d'incompliment ho comunicarà a les autoritats competents aportant tots els elements de fet al seu abast i, si és el cas, una proposta d'actuació.

6. A fi de complir amb els seus objectius i funcions, i dins del seu àmbit d'actuació, la Comissió Nacional d'Energia podrà dictar disposicions, en forma de circulars, de desplegament i execució de les normes contingudes en els reials decrets i ordes del ministre d'Indústria, Energia i Turisme que es dicten en desplegament d'esta llei, sempre que estes disposicions l'habiliten de manera expressa per a fer-ho. Les circulars requeriran un informe preceptiu del Consell Consultiu d'Hidrocarburs i del Consell Consultiu d'Electricitat, segons corresponga, i en cas d'incidir significativament sobre les condicions de competència en els mercats, un informe determinant de la Comissió Nacional de la Competència, de conformitat amb l'article 17.2. b) de la Llei 15/2007, de 3 de juliol, de Defensa de la Competència. Estes circulars seran publicades en el "Boletín Oficial del Estado".

Els actes i resolucions que adopte la Comissió Nacional d'Energia estaran plenament motivats per a permetre el control jurisdiccional i estaran a disposició del públic, alhora que es preservarà la confidencialitat de la informació sensible a efectes comercials, segons el que estableix l'apartat 4.

Els actes i resolucions que dicte la Comissió Nacional d'Energia en l'exercici de les seues funcions públiques posaran fi a la via administrativa i podran ser objecte de recurs davant de la jurisdicció contenciosa administrativa en els termes que estableix la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa. Així mateix, podran ser objecte de recurs davant d'eixa jurisdicció les disposicions que aprobe per mitjà de circulars la Comissió Nacional d'Energia, en els termes que estableix l'esmentada Llei 29/1998, de 13 de juliol.

7. La Comissió Nacional d'Energia tindrà accés als registres regulats per la legislació estatal en matèria energètica. Així mateix, el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme tindrà accés a les bases de dades que estiguen en poder de la Comissió Nacional d'Energia.

A este efecte, es realitzaran els desenrotllaments informàtics oportuns a fi de facilitar l'accés electrònic entre els dos organismes de manera que es puguen realitzar consultes sobre la informació continguda en les bases de dades i registres en condicions que mantinguen la seguretat, confidencialitat i integritat de la informació.»

Trenta-quatre. En la disposició adicional onze s'afig un nou apartat sext amb la redacció següent:

«Sext. Objectius generals i relació de la Comissió Nacional d'Energia amb l'Agència de Cooperació dels Reguladors de l'Energia i amb els organismes reguladors de la resta dels estats membres de la Unió Europea.

1. En l'exercici de les funcions especificades en esta llei, i en col·laboració amb altres autoritats reguladores nacionals o els òrgans equivalents de les comunitats autònomes, i sense perjudi de les seues competències, la Comissió Nacional d'Energia prendrà totes les mesures raonables per a contribuir a aconseguir els objectius següents:

a) Promoure el funcionament competitiu del sector energètic per a garantir l'efectiva disponibilitat i prestació d'uns servicis competitius i de qualitat, pel que fa al subministrament de l'electricitat i dels hidrocarburs tant líquids com gasosos, en benefici del conjunt del mercat i dels consumidors i usuaris.

b) Promoure, en cooperació amb l'Agència de Cooperació dels Reguladors de l'Energia, les autoritats reguladores dels altres estats membres i la Comissió Europea, un mercat interior d'electricitat i del gas natural competitiu, segur i sostenible ambientalment, i obrir el mercat de manera efectiva a tots els clients i subministradors comunitaris, així com garantir les condicions adequades perquè les xarxes d'electricitat i gas funcionen de manera eficaç i fiable, tenint en compte objectius a llarg termini.

c) Crear mercats regionals competitius i que funcionen adequadament en l'àmbit del mercat de la Unió Europea, a fi d'aconseguir l'objectiu mencionat en el paràgraf b).

d) Eliminar les restriccions al comerç de l'electricitat i del gas natural entre estats membres, incloent en este objectiu el desenrotllament de la capacitat de transport transfronterer adequada per a satisfer la demanda i reforçar la integració dels mercats nacionals que puga facilitar el flux de l'electricitat i del gas natural a través del mercat interior de la Unió Europea.

e) Contribuir a aconseguir, de la manera més rendible, el desenrotllament de xarxes no discriminatòries segures, eficients i fiables, orientades als consumidors i fomentar l'adequació de la xarxa i, en consonància amb els objectius generals de la política energètica, l'eficiència energètica, així com la integració de la producció a gran escala i a xicoteta escala de l'electricitat i del gas a partir de fonts d'energia renovables i la producció distribuïda en les xarxes tant de transport com de distribució.

f) Facilitar l'accés a la xarxa de noves capacitats de producció, en particular, suprimint els obstacles que puguen impedir l'accés a nous agents del mercat i d'electricitat i gas procedents de fonts d'energia renovables.

g) Assegurar que es donen als gestors i usuaris de xarxes els incentius adequats tant a curt termini com a llarg termini per a augmentar l'eficiència de les prestacions de la xarxa i fomentar la integració del mercat.

h) Contribuir a garantir un alt nivell de servici, la protecció dels consumidors d'energia, especialment els clients vulnerables, i la compatibilitat dels processos d'intercanvi de dades necessàries perquè els clients canvien de subministrador.

2. La Comissió Nacional d'Energia nomenarà un representant entre els membres del Consell i un substitut entre el seu personal directiu, als efectes de contacte i representació en el si del Consell de Reguladors de l'Agència de Cooperació dels Reguladors de l'Energia, segons el que preveu l'article 14, apartat 1, del Reglament (CE) núm. 713/2009 del Parlament Europeu i del Consell, de 13 de juliol de 2009, pel qual es crea l'Agència de Cooperació dels Reguladors de l'Energia.

3. La Comissió Nacional d'Energia fomentarà el contacte, la col·laboració en qüestions transfrontereres, la coordinació regular i periòdica amb l'Agència de

Cooperació dels Reguladors de l'Energia, amb la Comissió Europea i amb els organismes reguladors dels estats membres de la Unió Europea i d'altres estats.

4. Sense perjudi de les seues competències específiques, la Comissió Nacional d'Energia cooperarà amb la resta d'organismes reguladors dels estats membres de la Unió Europea, a fi de:

a) Promoure l'aplicació de mesures operatives, a fi de permetre una gestió òptima de la xarxa, i fomentar els intercanvis conjunts de gas i electricitat i l'assignació de capacitat transfronterera, així com per a permetre un nivell adequat de capacitat d'interconnexió, inclús per mitjà de noves interconnexions, en una regió i entre regions, de manera que pugua donar-se una competència efectiva i millorar-se la seguretat del subministrament, sense que hi haja discriminació entre empreses de subministrament de diferents estats membres.

b) Coordinar el desenvolupament de tots els codis de xarxa per als gestors de xarxa de transport pertinents i altres agents del mercat.

c) Coordinar el desplegament de les normes que regixen la gestió de la congestió.

5. La Comissió Nacional d'Energia podrà establir acords de cooperació amb la resta d'organismes reguladors dels estats membres a fi de fomentar la cooperació en l'àmbit de la regulació.

6. La Comissió Nacional d'Energia comunicarà al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme els nomenaments a què es referix l'apartat 2. Així mateix informarà el Ministeri sobre el desenvolupament de les actuacions que es duguen a terme en aplicació dels apartats 3 i 4 de manera que se'n permeta fer un seguiment actualitzat i remetrà una còpia dels acords a què es referix l'apartat 5.

7. La Comissió Nacional d'Energia haurà de complir i posar en pràctica les decisions pertinents i jurídicament vinculants de l'Agència i la Comissió Europea. La Comissió Nacional d'Energia podrà sol·licitar un dictamen de l'Agència de Cooperació dels Reguladors de l'Energia sobre la compatibilitat de qualsevol decisió adoptada per un organisme regulador amb les directrius mencionades en les directives 2009/72/CE i 2009/73/CE o en el Reglament (CE) núm. 715/2009 del Parlament Europeu i del Consell, de 13 de juliol de 2009, sobre les condicions d'accés a les xarxes de transport de gas natural i pel qual es deroga el Reglament (CE) núm. 1775/2005.

8. La Comissió Nacional d'Energia remetrà la memòria anual d'activitats que incloga els comptes anuals, la situació organitzativa i la informació relativa al personal i les activitats realitzades per la Comissió, amb els objectius perseguits i els resultats aconseguits al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme. Així mateix, informarà anualment de les seues activitats i del compliment de les seues obligacions a l'Agència de Cooperació dels Reguladors de l'Energia i a la Comissió Europea.»

Trenta-cinc. S'afig una disposició addicional trenta-dos amb la redacció següent:

«Disposició addicional trenta-dos. *Societats filials d'ENAGAS, SA.*

ENAGAS, SA, no podrà realitzar a través de les filials a què es referix la disposició addicional trenta-u activitats diferents de la gestió tècnica del sistema, el transport i la gestió de la xarxa de transport. De la mateixa manera estes filials regulades no podran adquirir participacions en les societats amb objecte social distint.»

Trenta-sis. S'afig una disposició transitòria vint-i-quatre amb la redacció següent:

«Disposició transitòria vint-i-quatre. *Separació d'activitats dels transportistes de la xarxa troncal.*

Les empreses transportistes titulars d'instal·lacions de la xarxa troncal hauran de fer les adaptacions necessàries per a complir el que disposa l'article 63.3 abans del dia 3 d'octubre de 2012.»

TÍTOL II

Modificacions relatives a la transposició de directives en matèria de telecomunicacions i societat de la informació

Article 3. *Modificació de la Llei 32/2003, de 3 de novembre, General de Telecomunicacions.*

La Llei 32/2003, de 3 de novembre, General de Telecomunicacions, queda modificada de la manera següent:

U. Es modifica l'article 3, que queda redactat de la manera següent:

«Article 3. *Objectius i principis de la llei.*

Els objectius i principis d'esta llei són els següents:

a) Fomentar la competència efectiva en els mercats de telecomunicacions i, en particular, en l'explotació de les xarxes i en la prestació dels servicis de comunicacions electròniques i en el subministrament dels recursos associats a estos, vetlant perquè no existisca falsejament ni restricció de la competència en l'explotació de xarxes o en la prestació de servicis de comunicacions electròniques, inclosa la transmissió de continguts.

b) Promoure la inversió eficient en matèria d'infraestructures incloent-hi, quan siga procedent, la competència basada en infraestructures i fomentant la innovació.

c) Garantir el compliment de les obligacions de servicí públic en l'explotació de xarxes i la prestació de servicis de comunicacions electròniques, en especial les de servicí universal.

d) Promoure el desenrotllament del sector de les telecomunicacions, així com la utilització dels nous servicis i el desplegament de xarxes, fomentant la connectivitat i la interoperabilitat extrem a extrem de xarxes i servicis de comunicacions electròniques i l'accés a estos, en condicions d'igualtat, i impulsar la cohesió territorial, econòmica i social.

e) Fer possible l'ús eficaç dels recursos limitats de telecomunicacions, com la numeració i l'espectre radioelèctric, i l'adequada protecció d'este últim, i l'accés als drets d'ocupació de la propietat pública i privada.

f) Defendre els interessos dels usuaris, assegurant el seu dret a l'accés als servicis de comunicacions electròniques en condicions adequades d'elecció, preu i qualitat, promovent la capacitat dels usuaris finals per a accedir i distribuir la informació o utilitzar les aplicacions i els servicis de la seua elecció, i salvaguardar, en la prestació d'estos, la vigència dels imperatius constitucionals, en particular, el de no-discriminació, el del respecte als drets a l'honor, a la intimitat, a la protecció de les dades personals i al secret en les comunicacions, el de la protecció a la joventut i a la infància i la satisfacció de les necessitats de grups socials específics en igualtat d'oportunitats i no-discriminació de les persones amb discapacitat, les persones majors, les persones en situació de dependència i usuaris amb necessitats socials especials. A estos efectes, es podran imposar obligacions als prestadors dels servicis per a la garantia d'estos drets. Quant a l'accés als servicis de comunicacions electròniques de les persones en situació de dependència, es

fomentarà el compliment de les normes o les especificacions pertinents relatives a normalització tècnica publicades d'acord amb la normativa comunitària.

g) Fomentar, en la mesura que siga possible, la neutralitat tecnològica en la regulació.

h) Promoure el desenrotllament de la indústria de productes i servicis de telecomunicacions.

i) Contribuir al desenrotllament del mercat interior de servicis de comunicacions electròniques en la Unió Europea.

j) Facilitar l'accés dels usuaris amb discapacitat a l'ús d'equips terminals.»

Dos. S'afig un nou apartat 3 a l'article 5, amb la redacció següent:

«3. Les mesures que s'adopten en relació a l'accés o a l'ús per part dels usuaris finals dels servicis i les aplicacions a través de xarxes de comunicacions electròniques respectaran els drets i les llibertats fonamentals de les persones físiques, com queda garantit en el Conveni Europeu per a la Protecció dels Drets Humans i de les Llibertats Fonamentals i en els principis generals del dret comunitari.

Qualsevol d'eixes mesures relatives a l'accés o a l'ús per part dels usuaris finals dels servicis i les aplicacions a través de xarxes de comunicacions electròniques que siga susceptible de restringir eixos drets i llibertats fonamentals només es podrà imposar si és adequada, proporcionada i necessària en una societat democràtica, i la seua aplicació estarà subjecta a les salvaguardes de procediment apropiades de conformitat amb el Conveni Europeu per a la Protecció dels Drets Humans i de les Llibertats Fonamentals i amb els principis generals del dret comunitari. Per tant, les citades mesures només podran ser adoptades respectant degudament el principi de presumpció d'innocència i el dret a la vida privada, a través d'un procediment previ, just i imparcial, que inclourà el dret dels interessats a ser oïts, sense perjudi que concórreguen les condicions i els acords processals adequats en els casos d'urgència degudament justificats, de conformitat amb el Conveni Europeu per a la Protecció dels Drets Humans i Llibertats Fonamentals. Així mateix es garantirà el dret a la tutela judicial efectiva i en temps oportú.»

Tres. Es modifica el paràgraf a) i s'afigen cinc nous paràgrafs h), i), j), k) i l) a l'apartat 1 de l'article 9, amb la redacció següent:

«a) Comprovar l'ús efectiu i eficient de freqüències i números i el compliment de les obligacions que resulten dels drets d'ús del domini públic radioelèctric, de la numeració o de l'ocupació del domini públic o de la propietat privada.

(...)

h) Comprovar el compliment de les obligacions que siguen necessàries per a garantir un accés equivalent per als usuaris finals amb discapacitat i que estos es beneficien de la possibilitat d'elecció d'empreses i servicis disponibles per a la majoria dels usuaris finals.

i) L'adopció de mesures destinades a facilitar la coubicació o l'ús compartit d'elements de xarxes públiques de comunicacions electròniques i recursos associats.

j) Avaluar la integritat i la seguretat de les xarxes i servicis de comunicacions electròniques.

k) Conéixer la manera en què la futura evolució de les xarxes o els servicis pot repercutir en els servicis majoristes que les empreses posen a disposició dels seus competidors. Així mateix es podrà exigir a les empreses amb un pes significatiu en els mercats majoristes que presenten dades comptables sobre els mercats detallistes associats amb els dits mercats majoristes.

l) Comprovar el compliment de les condicions establides per a la prestació de servicis o l'explotació de xarxes de comunicacions electròniques.»

Quatre. Es modifiquen els apartats 2 i 3 de l'article 10, que queden redactats de la manera següent :

«2. Així mateix, amb un informe previ de la Comissió Nacional de la Competència, tenint en compte les directrius establides per la Comissió Europea, i els dictàmens i posicions comunes pertinents adoptats per l'Organisme de Reguladors Europeus de les Comunicacions Electròniques (ORECE), la Comissió del Mercat de les Telecomunicacions durà a terme una anàlisi dels mercats esmentats:

a) En un termini de tres anys comptat des de l'adopció d'una mesura anterior relativa a eixe mercat. No obstant això, i de manera excepcional, este termini es podrà ampliar a un màxim de tres anys suplementaris quan les autoritats nacionals de reglamentació hagen notificat una proposta d'ampliació raonada a la Comissió i esta no haja fet cap objecció en el termini d'un mes respecte de l'ampliació notificada.

b) En el termini de dos anys des de l'adopció d'una recomanació sobre mercats rellevants revisada, per als mercats no notificats prèviament a la Comissió.

Si la Comissió del Mercat de les Telecomunicacions no ha conclòs la seua anàlisi d'un mercat rellevant que figura en la recomanació dins dels terminis establits, l'ORECE li prestarà assistència, a petició seua, per a la conclusió de l'anàlisi del mercat concret i les obligacions específiques que s'hagen d'imposar. La Comissió del Mercat de les Telecomunicacions, comptant amb esta col·laboració, notificarà el projecte de mesura a la Comissió en un termini de sis mesos.

3. L'anàlisi a què es referix l'apartat anterior tindrà com a finalitat determinar si els diferents mercats de referència es desenrotllen en un entorn de competència efectiva. En cas contrari, la Comissió del Mercat de les Telecomunicacions identificarà i farà públics l'operador o operadors que tenen un poder significatiu en cada mercat considerat.

Quan un operador o operadors tinguen, individualment o conjuntament, poder significatiu en un mercat de referència (mercat primari), la Comissió del Mercat de les Telecomunicacions podrà declarar que el tenen també en un altre mercat de referència estretament relacionat amb l'anterior (mercat secundari) quan els vincles entre els dos siguen tals que siga possible exercir en el mercat secundari el pes que es té en el mercat primari, reforçant d'esta manera el poder en el mercat de l'operador.»

Cinc. Es modifiquen els apartats 2, 3 i 4 de l'article 11, que queden redactats de la manera següent:

«2. Els operadors de xarxes públiques de comunicacions electròniques tindran el dret i, quan se sol·licite per altres operadors de xarxes i servicis de comunicacions electròniques, l'obligació de negociar la interconnexió mútua a fi de prestar servicis de comunicacions electròniques disponibles al públic, amb l'objectiu de garantir així la prestació de servicis i la seua interoperabilitat.

3. Sense perjudi de les mesures que es puguen adoptar en relació amb les empreses que tinguen un pes significatiu en el mercat per la Comissió del Mercat de les Telecomunicacions, d'acord amb el que preveu l'article 13 d'esta llei, el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme podrà imposar, en casos justificats i en la mesura que siga necessari, obligacions a les empreses que controlen l'accés als usuaris perquè els seus servicis siguen interoperables.

4. La Comissió del Mercat de les Telecomunicacions podrà intervindre en les relacions entre operadors o entre operadors i altres entitats que, de conformitat amb el que establix el present capítol, es beneficien de les obligacions d'accés i interconnexió, d'acord amb la definició que es dona als conceptes d'accés i interconnexió en l'annex II de la present llei, a petició de qualsevol de les parts

implicades, o d'ofici quan estiga justificat, a fi de fomentar i, si és el cas, garantir l'adequació de l'accés, la interconnexió i la interoperabilitat dels servicis, així com la consecució dels objectius que estableix l'article 3. La decisió de la Comissió del Mercat de les Telecomunicacions serà vinculant i s'adoptarà, excepte en circumstàncies excepcionals, en un termini màxim de quatre mesos. Així mateix, el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme podrà actuar, en l'àmbit de les seues competències, per a aconseguir els dits objectius.»

Sis. Es modifiquen els paràgrafs a), d) i e) de l'apartat 1 de l'article 13, que queden redactats de la manera següent:

«a) Transparència, en relació amb la interconnexió i l'accés, d'acord amb les quals els operadors hauran de fer públic un determinat tipus d'informació, com la relativa a comptabilitat, especificacions tècniques, característiques de les xarxes, condicions de subministrament i utilització, incloent-hi, si és el cas, les condicions que puguen limitar l'accés o la utilització de servicis o aplicacions, així com els preus. En particular, quan s'imposen a un operador obligacions en relació amb l'accés a l'engròs a la infraestructura de la xarxa, se li exigirà que publique una oferta de referència.»

(...)

d) Accés a elements o a recursos específics de les xarxes, així com a recursos i a servicis associats com ara servicis d'identitat, localització i presència.

e) Control de preus, com ara l'orientació dels preus en funció dels costos, per a evitar preus excessius o la compressió dels preus en detriment dels usuaris finals. Per a afavorir la inversió per part de l'operador, en particular en xarxes de pròxima generació, la Comissió del Mercat de les Telecomunicacions tindrà en compte la inversió efectuada, i permetrà una taxa raonable de rendiment en relació amb el capital corresponent invertit.»

Set. S'afig un nou apartat 3 a l'article 13, amb la redacció següent:

«3. Quan la Comissió del Mercat de les Telecomunicacions estudeie la conveniència d'imposar les obligacions previstes en el present article, haurà de tindre en compte, en particular, els elements següents:

a) la viabilitat tècnica i econòmica d'utilitzar o instal·lar recursos que competisquen entre si, a la vista del ritme de desenrotllament del mercat, tenint en compte la naturalesa i el tipus d'interconnexió o l'accés de què es tracte, inclosa la viabilitat d'altres productes d'accés previ, com l'accés a conductes,

b) la possibilitat de proporcionar l'accés proposat, en relació amb la capacitat disponible,

c) la inversió inicial del propietari dels recursos, sense oblidar les inversions públiques realitzades ni els riscos inherents a les inversions,

d) la necessitat de salvaguardar la competència a llarg termini, prestant especial atenció a la competència econòmicament eficient basada en les infraestructures,

e) quan siga procedent, els drets pertinents en matèria de propietat intel·lectual, i

f) el subministrament de servicis paneuropeus.»

Huit. S'afig un nou article 13 bis amb la redacció següent:

«Article 13 bis. *Separació funcional.*

1. Quan la Comissió del Mercat de les Telecomunicacions arribe a la conclusió que les obligacions imposades, en virtut del que disposa l'article anterior, no han bastat per a aconseguir una competència efectiva i que continua havent-hi problemes de competència o fallades del mercat importants i persistents en relació

amb mercats a l'engròs de productes d'accés, informarà el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme i el Ministeri d'Economia i Competitivitat, els quals podran proposar al Govern, com a mesura excepcional, la imposició, als operadors de poder significatiu en el mercat integrats verticalment, de l'obligació de traspasar les activitats relacionades amb el subministrament a l'engròs de productes d'accés a una unitat empresarial que actue independentment. Eixa unitat empresarial subministrarà productes i servicis d'accés a totes les empreses, incloses altres unitats empresarials de la societat matriu, en els mateixos terminis, termes i condicions, en particular pel que fa a nivells de preus i de servicis, i per mitjà dels mateixos sistemes i processos.

2. Quan el Govern es propose imposar una obligació de separació funcional, amb un informe previ de la Comissió del Mercat de les Telecomunicacions i de la Comissió Nacional de la Competència, presentarà a la Comissió Europea una proposta que incloga:

- a) proves que justifiquen les conclusions a què ha arribat,
- b) proves que confirmen que hi ha poques possibilitats, o cap, de competència basada en la infraestructura en un termini raonable,
- c) una anàlisi de l'impacte previst sobre l'autoritat reguladora, sobre l'empresa, particularment pel que fa als treballadors de l'empresa separada i al sector de les comunicacions electròniques en el seu conjunt, sobre els incentius per a invertir en el sector en el seu conjunt, en especial pel que fa a la necessitat de garantir la cohesió social i territorial, així com sobre altres parts interessades, incloent-hi en particular l'impacte previst sobre la competència en infraestructures i qualsevol efecte negatiu potencial sobre els consumidors, i
- d) una anàlisi de les raons que justifiquen que esta obligació és el mitjà més adequat per a aplicar solucions als problemes de competència o fallades del mercat que s'hagen identificat.

3. El projecte de mesura inclourà els elements següents:

- a) la naturalesa i el grau precisos de la separació, especificant en particular l'estatut jurídic de l'entitat empresarial separada,
- b) una indicació dels actius de l'entitat empresarial separada i dels productes o servicis que ha de subministrar esta entitat,
- c) els mecanismes de governança per a garantir la independència del personal empleat per l'entitat empresarial separada i l'estructura d'incentius corresponent,
- d) les normes per a garantir el compliment de les obligacions,
- e) les normes per a garantir la transparència dels procediments operatius, en particular de cara a altres parts interessades, i
- f) un programa de seguiment per a garantir-ne el compliment, inclosa la publicació d'un informe anual.

4. Després de la decisió de la Comissió Europea, la Comissió del Mercat de les Telecomunicacions durà a terme, de conformitat amb el procediment previst en l'article 10, una anàlisi coordinada dels distints mercats relacionats amb la xarxa d'accés. Sobre la base de la seua avaluació, amb un informe previ del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme i de la Comissió Nacional de la Competència, la Comissió del Mercat de les Telecomunicacions imposarà, mantindrà, modificarà o suprimirà les obligacions corresponents.

5. En el cas que una empresa designada com a posseïdora de poder significatiu en un o més mercats pertinents es propose transferir els seus actius de xarxa d'accés local, o una part substancial d'estos, a una persona jurídica separada de diferent propietat, o establir una entitat empresarial separada per a subministrar a tots els proveïdors detallistes, incloses les seues pròpies divisions detallistes, productes d'accés completament equivalents, haurà d'informar amb anterioritat el

Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, el Ministeri d'Economia i Competitivitat i la Comissió del Mercat de les Telecomunicacions. Les empreses informaran també el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, el Ministeri d'Economia i Competitivitat i la Comissió del Mercat de les Telecomunicacions de qualsevol canvi de l'esmentat propòsit, així com del resultat final del procés de separació.

En este cas, la Comissió del Mercat de les Telecomunicacions avaluarà l'efecte de la transacció prevista sobre les obligacions reglamentàries imposades a eixa entitat, i durà a terme, de conformitat amb el procediment previst en l'article 10, una anàlisi coordinada dels diferents mercats relacionats amb la xarxa d'accés. Sobre la base de la seua avaluació, amb un informe previ del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme i de la Comissió Nacional de la Competència, la Comissió del Mercat de les Telecomunicacions imposarà, mantindrà, modificarà o suprimirà les obligacions corresponents.

6. Les empreses a què s'haja imposat o que hagen decidit la separació funcional podran estar subjectes a qualsevol de les obligacions enumerades en l'article 13 en qualsevol mercat de referència en què hagen sigut designades posseïdores de poder significatiu en el mercat.»

Nou. Es modifica l'apartat 2 de l'article 14, que queda redactat de la manera següent:

«2. En cas de produir-se un conflicte transfronterer en el qual una de les parts estiga radicada en un altre Estat membre de la Unió Europea, la Comissió del Mercat de les Telecomunicacions, quan ho sol·licite alguna de les parts, coordinarà, en els termes que s'establisquen mitjançant un reial decret, els seus esforços per a trobar una solució al conflicte amb l'altra o les altres autoritats nacionals de reglamentació afectades.

Qualsevol autoritat nacional de reglamentació que siga competent en este litigi podrà sol·licitar que l'ORECE adopte un dictamen sobre les mesures que s'han de prendre per a resoldre el litigi.

Quan s'haja transmés a l'ORECE esta sol·licitud, qualsevol autoritat nacional de reglamentació competent en qualsevol aspecte del litigi haurà d'esperar el dictamen de l'ORECE abans de prendre mesures per a resoldre el litigi. Això no constituirà un obstacle perquè les autoritats nacionals de reglamentació adopten mesures urgents en cas necessari.

Qualsevol obligació imposada a una empresa per l'autoritat nacional de reglamentació en la resolució d'un litigi haurà de tindre en compte en la major mesura possible el dictamen adoptat per l'ORECE.»

Deu. Es modifica l'article 15, que queda redactat de la manera següent:

«El Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, en la mesura necessària per a garantir la interoperabilitat dels servicis i per a potenciar la llibertat d'elecció dels usuaris, fomentarà, especialment en els àmbits d'accés i interconnexió, l'ús de les normes o especificacions tècniques identificades en la relació que la Comissió Europea elabore com a base per a fomentar l'harmonització del subministrament de xarxes de comunicacions electròniques, servicis de comunicacions electròniques i recursos i servicis associats.

En absència de les citades normes o especificacions, el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme promourà l'aplicació de les normes o recomanacions internacionals aprovades per la Unió Internacional de Telecomunicacions (UIT), la Conferència Europea d'Administracions de Correus i Telecomunicacions (CEPT), la Comissió Internacional de Normalització (ISO) i la Comissió Electrotècnica Internacional (CEI).»

Onze. Es modifiquen els apartats 3 i 6 de l'article 16, que queden redactats de la manera següent:

«3. Correspon al Govern l'aprovació dels plans nacionals de numeració i, si és el cas, d'adreces i noms, tenint en compte les decisions aplicables que s'adopten en el si de les organitzacions i els fòrums internacionals. Els procediments per a l'assignació de números, així com les condicions associades al seu ús seran oberts, objectius, no discriminatoris, proporcionats i transparents.

Les decisions relatives als atorgaments s'adoptaran, comunicaran i faran públiques en el termini màxim de tres setmanes des de la recepció de la sol·licitud completa, excepte quan s'apliquen procediments de selecció comparativa o competitiva, i en este cas el termini màxim serà de sis setmanes des de la fi del termini de recepció d'ofertes. Transcorregut el termini màxim sense que s'haja notificat la resolució expressa, es podrà entendre desestimada la sol·licitud per silenci administratiu.

(...)

6. Els operadors que exploten xarxes públiques telefòniques o presten servicis telefònics disponibles al públic hauran de cursar les telefonades que s'efectuen als rangs de numeració telefònica nacional i, quan permeten telefonades internacionals, a l'espai europeu de numeració telefònica i a altres rangs de numeració internacional, en els termes que s'especifiquen en els plans nacionals de numeració o en les disposicions que els despleguen.

Els operadors que exploten xarxes públiques telefòniques o presten servicis telefònics disponibles al públic que permeten les telefonades internacionals adoptaran les mesures oportunes perquè siguen cursades totes les telefonades que s'efectuen procedents de l'espai europeu de numeració telefònica i amb destinació a este mateix espai, a tarifes semblants a les que s'apliquen a les telefonades amb origen o destí en altres països comunitaris.»

Dotze. S'afig un nou paràgraf a l'apartat 7 de l'article 16 amb la redacció següent:

«Els operadors que exploten xarxes públiques telefòniques o presten servicis telefònics disponibles al públic, sempre que siga tècnicament i econòmicament possible, adoptaran les mesures que siguen necessàries perquè els usuaris finals puguen tindre accés i recórrer als servicis utilitzant números no geogràfics en la Unió Europea, i que puguen tindre accés, amb independència de la tecnologia i els dispositius utilitzats per l'operador, a tots els números proporcionats en la Unió Europea, incloent-hi els dels plans nacionals de numeració dels estats membres, els de l'espai europeu de numeració telefònica, i els números universals internacionals de telefonada gratuïta.»

Tretze. S'afig un nou apartat 8 a l'article 16 amb el tenor següent:

«8. El Govern donarà suport a l'harmonització de determinats números o sèries de números concrets dins de la Unió Europea quan este fet promoga al mateix temps el funcionament del mercat interior i el desenrotllament de servicis paneuropeus.»

Catorze. Es modifica l'apartat 1 de l'article 17, que queda redactat de la manera següent:

«Els plans nacionals i les disposicions que els despleguen designaran els servicis per als quals es puguen utilitzar els números i, si és el cas, adreces i noms corresponents, incloent-hi qualsevol requisit relacionat amb la prestació d'estos servicis. Així mateix, els plans nacionals i les disposicions que els despleguen podran incloure els principis de fixació de preus i els preus màxims que es puguen aplicar als efectes de garantir la protecció dels consumidors.»

Quinze. Es modifica l'article 19, que queda redactat de la manera següent:

«Article 19. *Números harmonitzats per als servicis harmonitzats europeus de valor social.*

1. El Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme promourà els números específics en el rang de numeració que comença per 116 i fomentarà la prestació dels servicis per als quals estan reservats estos números.

2. El Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme adoptarà les iniciatives pertinents perquè els usuaris finals amb discapacitat puguen tindre accés als servicis prestats en el rang de numeració que comença per 116 en la major mesura possible.

3. Les autoritats responsables de la prestació dels servicis prestats en el rang de numeració que comença per 116 vetllaran perquè els ciutadans reben una informació adequada sobre l'existència i utilització d'estos servicis.»

Setze. Es modifica l'apartat 1 de l'article 22, que queda redactat de la manera següent:

«1. S'entén per servici universal el conjunt definit de servicis la prestació dels quals es garantix per a tots els usuaris finals amb independència de la seua localització geogràfica, amb una qualitat determinada i a un preu assequible.

Amb el concepte mencionat de servici universal s'haurà de garantir, en els termes i condicions que determine reglamentàriament el Govern, que:

a) Tots els usuaris finals puguen obtindre una connexió a la xarxa pública de comunicacions electròniques des d'una ubicació fixa sempre que les seues sol·licituds es consideren raonables en els termes que es determinen reglamentàriament. La connexió ha de permetre realitzar comunicacions de veu, fax i dades, a velocitat suficient per a accedir de manera funcional a internet. La connexió a la xarxa pública de comunicacions amb capacitat d'accés funcional a internet haurà de permetre comunicacions de dades en banda ampla a una velocitat en sentit descendent d'1Mbit per segon. El Govern podrà actualitzar esta velocitat d'acord amb l'evolució social, econòmica i tecnològica, tenint en compte els servicis utilitzats per la majoria dels usuaris.

b) Se satisfacen totes les sol·licituds raonables de prestació d'un servici telefònic disponible al públic a través de la connexió a què es referix el paràgraf anterior, que permeten efectuar i rebre telefonades nacionals i internacionals.

c) Es pose a disposició dels abonats al servici telefònic disponible al públic una guia general de números d'abonats, ja siga impresa o electrònica, o de les dos maneres, que s'actualitze, com a mínim, una vegada a l'any. Així mateix, que es pose a disposició de tots els usuaris finals del dit servici, inclosos els usuaris de telèfons públics de pagament, almenys un servici d'informació general sobre números d'abonats. Tots els abonats al servici telefònic disponible al públic tindran dret a figurar en la guia general mencionada, sense perjudi, en tot cas, del respecte a les normes que regulen la protecció de les dades personals i el dret a la intimitat.

d) Hi haja una oferta suficient de telèfons públics de pagament o altres punts d'accés públic a la telefonia vocal en tot el territori nacional, que satisfaga raonablement les necessitats dels usuaris finals, en cobertura geogràfica, en nombre d'aparells o altres punts d'accés, accessibilitat d'estos telèfons pels usuaris amb discapacitats i qualitat dels servicis, i que siga possible efectuar gratuïtament telefonades d'emergència des dels telèfons públics de pagament sense haver d'utilitzar cap forma de pagament, utilitzant el número únic de telefonades d'emergència 112 i altres números d'emergència espanyols.

e) Els usuaris finals amb discapacitat tinguen accés als servicis inclosos en els paràgrafs b), c) i d) d'este apartat, en un nivell equivalent al que tenen altres usuaris finals.

f) S'oferisquen als consumidors que siguen persones físiques, d'acord amb condicions transparents, públiques i no discriminatòries, opcions o paquets de tarifes que diferisquen de les aplicades en condicions normals d'explotació

comercial a fi de garantir, en particular, que les persones amb necessitats socials especials puguen tindre accés a la xarxa i als servicis que componen el concepte de servici universal. Amb el mateix objecte es podran aplicar, quan siga procedent, limitacions de preus, tarifes comunes, equiparació geogràfica o altres règims semblants a les prestacions incloses en este article.

El Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme supervisarà l'evolució i el nivell de la tarifació al públic dels conceptes que formen part del servici universal, bé siguen prestats per l'operador designat o bé es troben disponibles en el mercat en el cas que no s'hagen designat operadors en relació amb estos servicis, en particular en relació amb els nivells nacionals de preus al consum i de rendes.»

Dèsset. S'afigen els nous apartats 3, 4 i 5 a l'article 23 amb la redacció següent:

«3. Quan l'operador designat per a la prestació del servici universal es propose entregar una part o la totalitat dels seus actius de xarxa d'accés local a una persona jurídica separada diferent de distinta propietat, informarà amb la deguda antelació el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme a fi d'avaluar les repercussions de l'operació prevista en el subministrament d'accés des d'una ubicació fixa i la prestació de servicis telefònics, de conformitat amb l'article 22. El Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, com a conseqüència de l'avaluació realitzada, podrà imposar, modificar o suprimir obligacions específiques a l'operador designat.

4. El Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme podrà establir objectius de rendiment aplicables a l'operador o operadors designats per a la prestació del servici universal.

5. El Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme notificarà a la Comissió Europea les obligacions de servici universal imposades a l'operador o operadors designats per al compliment d'obligacions de servici universal, així com els canvis relacionats amb les dites obligacions o amb l'operador o operadors designats.»

Díhuit. Es modifica l'apartat 4 de l'article 25, que queda redactat de la manera següent:

«4. En tot cas, l'obligació d'encaminar les telefonades als servicis d'emergència sense dret a contraprestació econòmica de cap tipus ha de ser assumida tant pels operadors que presten servicis de comunicacions electròniques al públic com pels que exploten xarxes públiques de comunicacions electròniques. Esta obligació s'imposa a les dites operadores respecte de les telefonades adreçades al número telefònic 112 d'atenció a emergències i a altres que es determinen mitjançant un reial decret, incloses les que es facen des de telèfons públics de pagament, sense que siga necessari utilitzar cap forma de pagament en estos casos.

En tot cas, el servici de telefonades d'emergència serà gratuït per als usuaris, siga quina siga l'Administració pública responsable de la seua prestació i amb independència del tipus de terminal que s'utilitze.

Així mateix, s'establiran les condicions perquè posen gratuïtament a disposició de les autoritats receptores de les dites telefonades la informació relativa a la ubicació de la seua procedència.

Reglamentàriament, s'establiran criteris per a la precisió i la fiabilitat de la informació facilitada sobre la ubicació de les persones que efectuen telefonades als servicis d'emergència. L'accés als servicis d'emergència per als usuaris finals amb discapacitat serà equivalent al que tinguen altres usuaris finals.

Les autoritats responsables de la prestació dels servicis 112 vetllaran perquè els ciutadans reben una informació adequada sobre l'existència i utilització d'este número, en particular, per mitjà d'iniciatives específicament dirigides a les persones que viatgen a altres països comunitaris.»

Dènou. Es modifica el paràgraf segon de l'apartat 1 de l'article 29, que queda redactat de la manera següent:

«Estes condicions o límits, que hauran de ser transparents i no discriminatoris, no podran implicar restriccions absolutes al dret d'ocupació del domini públic i privat dels operadors. En este sentit, quan una condició puga implicar la impossibilitat de dur a terme l'ocupació del domini públic o la propietat privada, l'establiment d'esta condició haurà d'anar acompanyat de les alternatives necessàries, entre estes l'ús compartit d'infraestructures, per a garantir el dret d'ocupació dels operadors i el seu exercici en igualtat de condicions.»

Vint. Es modifica el paràgraf b) de l'apartat 2 de l'article 29, que queda redactat de la manera següent:

«b) Preveure un procediment ràpid, senzill, eficient i no discriminatori de resolució de les sol·licituds d'ocupació, que no podrà excedir els sis mesos comptats a partir de la presentació de la sol·licitud, excepte en cas d'expropiació.»

Vint-i-u. Es modifica l'apartat 3 de l'article 29, que queda redactat de la manera següent:

«3. Si les administracions públiques reguladores o titulars del domini públic a què es referix este article tenen la propietat o exercixen el control directe o indirecte d'operadors que exploten xarxes públiques de comunicacions electròniques o servicis de comunicacions electròniques disponibles per al públic, hauran de mantindre una separació estructural entre els citats operadors i els òrgans encarregats de la regulació i gestió d'estos drets.»

Vint-i-dos. Es modifica l'apartat 1 de l'article 30, que queda redactat de la manera següent:

«1. Quan els operadors tinguen dret a l'ocupació de la propietat pública o privada, el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, previ tràmit d'audiència pública i de manera motivada, podrà imposar la utilització compartida del domini públic o la propietat privada en què s'establiran les xarxes públiques de comunicacions electròniques o l'ús compartit de les infraestructures i recursos associats.»

Vint-i-tres. S'afig un nou apartat 5 a l'article 30, amb la redacció següent:

«5. Les mesures adoptades de conformitat amb el present article hauran de ser objectives, transparents, no discriminatòries i proporcionades. Quan corresponga, estes mesures s'aplicaran de manera coordinada amb les autoritats locals.»

Vint-i-quatre. Es modifica l'article 34, que queda redactat de la manera següent:

«Article 34. *Protecció de les dades de caràcter personal.*

1. Sense perjuí del que preveuen l'apartat 6 de l'article 4 i el segon paràgraf de l'article anterior, així com la restant normativa específica aplicable, els operadors que exploten xarxes públiques de comunicacions electròniques o que presten servicis de comunicacions electròniques disponibles al públic, incloent-hi les xarxes públiques de comunicacions que donen suport a dispositius d'identificació i recopilació de dades, hauran de garantir, en l'exercici de la seua activitat, la protecció de les dades de caràcter personal d'acord amb la legislació vigent.

2. Els operadors als quals es referix l'apartat anterior hauran d'adoptar les mesures tècniques i de gestió adequades per a preservar la seguretat en l'explotació de la seua xarxa o en la prestació dels seus servicis, a fi de garantir els nivells de protecció de les dades de caràcter personal que exigixen la Llei Orgànica

15/1999, de 13 de desembre, i la normativa que la desplega i, si és el cas, la que es dicte sobre esta matèria en desplegament d'esta llei. Les dites mesures inclouran, com a mínim:

- a) La garantia que només el personal autoritzat tinga accés a les dades personals per a fins autoritzats per la llei.
- b) La protecció de les dades personals emmagatzemades o transmeses de la destrucció accidental o il·lícita, la pèrdua o alteració accidentals de dades, o l'emmagatzematge, tractament, accés o revelació no autoritzats o il·lícits.
- c) La garantia de l'aplicació efectiva d'una política de seguretat respecte al tractament de dades personals.

3. En el cas que hi haja un risc particular de violació de la seguretat de la xarxa pública o del servici de comunicacions electròniques, l'operador que explote la dita xarxa o preste el servici de comunicacions electròniques informará els abonats sobre este risc i sobre les mesures a adoptar.

4. En cas de violació de les dades personals, l'operador de servicis de comunicacions electròniques disponibles al públic notificará sense dilacions indegudes la violació a l'Agència Espanyola de Protecció de Dades. Si la violació de les dades pot afectar negativament la intimitat o les dades personals d'un abonat o particular, l'operador notificará també la violació a l'abonat o particular sense dilacions indegudes.

La notificació d'una violació de les dades personals a un abonat o particular afectat no serà necessària si el proveïdor ha provat a satisfacció de l'autoritat competent que ha aplicat les mesures de protecció tecnològica convenients i que estes mesures s'han aplicat a les dades afectades per la violació de seguretat. Unes mesures de protecció d'estes característiques convertixen les dades en incomprensibles per a tota persona que no estiga autoritzada a accedir-hi.

Sense perjudi de l'obligació del proveïdor d'informar els abonats o particulars afectats, si el proveïdor no ha notificat ja a l'abonat o al particular la violació de les dades personals, l'Agència Espanyola de Protecció de Dades podrà exigir-li que ho faça, una vegada avaluats els efectes adversos possibles de la violació.

En la notificació a l'abonat o al particular es descriurà almenys la naturalesa de la violació de les dades personals i els punts de contacte on es pot obtindre més informació, i es recomanaran mesures per a atenuar els possibles efectes adversos de la dita violació. En la notificació a l'Agència Espanyola de Protecció de Dades es descriuran, a més, les conseqüències de la violació i les mesures proposades o adoptades pel proveïdor respecte a la violació de les dades personals.

Els operadors hauran de portar un inventari de les violacions de les dades personals, incloent-hi els fets relacionats amb estes infraccions, els seus efectes i les mesures adoptades respecte d'això, que siga suficient per a permetre a l'Agència Espanyola de Protecció de Dades verificar el compliment de les obligacions de notificació regulades en este apartat. Mitjançant un reial decret es podrà establir el format i contingut de l'inventari.

Als efectes establits en este article, s'entendrà com a violació de les dades personals la violació de la seguretat que provoqe la destrucció, accidental o il·lícita, la pèrdua, l'alteració, la revelació o l'accés no autoritzats, de dades personals transmeses, emmagatzemades o tractades d'una altra manera en relació amb la prestació d'un servici de comunicacions electròniques d'accés públic.

5. Els operadors instauraran procediments interns per a respondre a les sol·licituds d'accés a les dades personals dels usuaris per part de les autoritats autoritzades legalment. Amb la sol·licitud prèvia, facilitaran a les autoritats competents informació sobre eixos procediments, el nombre de sol·licituds rebudes, la motivació jurídica adduïda i la resposta oferida.»

Vint-i-cinc. S'afig un nou article 36 bis amb la redacció següent:

«Article 36 bis. *Integritat i seguretat de les xarxes i dels servicis de comunicacions electròniques.*

1. Els operadors de xarxes i de servicis de comunicacions electròniques disponibles al públic gestionaran adequadament els riscos de seguretat que puguen afectar les seues xarxes i servicis a fi de garantir un nivell de seguretat adequat i evitar o reduir al mínim l'impacte dels incidents de seguretat en els usuaris i en les xarxes interconnectades.

2. Així mateix, els operadors de xarxes públiques de comunicacions electròniques en garantiran la integritat a fi d'assegurar la continuïtat en la prestació dels servicis que utilitzen les dites xarxes.

3. Els operadors que exploten xarxes o presten servicis de comunicacions electròniques disponibles al públic notificaran al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme les violacions de la seguretat o pèrdues d'integritat que hagen tingut un impacte significatiu en l'explotació de les xarxes o els servicis. Quan siga procedent, el Ministeri informará les autoritats nacionals competents d'altres estats membres i l'Agència Europea de Seguretat en les Xarxes i la Informació (ENISA). Així mateix, podrà informar el públic o exigir a les empreses que ho facen, en cas d'estimar que la divulgació de la violació té interès públic. Una vegada a l'any, el Ministeri presentarà a la Comissió i a l'ENISA un informe resumit sobre les notificacions rebudes i les mesures adoptades de conformitat amb este apartat.

4. Reglamentàriament, el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme establirà els mecanismes per a supervisar el compliment de les obligacions anteriors i, si és el cas, dictarà les instruccions corresponents, que seran vinculants per als operadors, incloses les relatives a les dates límit d'aplicació, perquè adopten determinades mesures relatives a la integritat i seguretat de xarxes i servicis de comunicacions electròniques. Entre estes, podrà imposar:

a) L'obligació de facilitar la informació necessària per a avaluar la seguretat i la integritat dels seus servicis i xarxes, incloent-hi els documents sobre les polítiques de seguretat.

b) L'obligació de sotmetre's a una auditoria de seguretat realitzada per un organisme independent o per una autoritat competent, i de posar el resultat a disposició del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme. El cost de l'auditoria serà sufragat per l'operador.

5. En particular, els operadors garantiran la disponibilitat més gran possible dels servicis telefònics disponibles al públic a través de les xarxes públiques de comunicacions en cas de fallada catastròfica de la xarxa o en casos de força major, i adoptaran totes les mesures necessàries per a garantir l'accés sense interrupcions als servicis d'emergència.

6. El present article s'entén sense perjuí del que establíx l'apartat 4 de l'article 4 de la present llei.»

Vint-i-sis. S'afig un nou paràgraf a l'apartat 1 de l'article 37 amb la redacció següent:

«En els supòsits en què no s'aplique la normativa en matèria d'infraestructures comunes de comunicacions electròniques, el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme podrà imposar als operadors i als propietaris dels corresponents recursos, previ tràmit d'informació pública, obligacions objectives, transparents, proporcionades i no discriminatòries relatives a la utilització compartida dels trams finals de les xarxes d'accés que discórreguen per l'interior de les edificacions o fins al primer punt de concentració o distribució si està ubicat en l'exterior de l'edifici, quan la duplicació d'esta infraestructura siga econòmicament ineficient o físicament inviable.»

Vint-i-set. Es modifica l'apartat 1 de l'article 38, que queda redactat de la manera següent:

«Els operadors que exploten xarxes o que presten servicis de comunicacions electròniques i els consumidors que siguen persones físiques i usuaris finals podran sotmetre les controvèrsies que els enfronten al coneixement de les juntes arbitral de consum, d'acord amb la legislació vigent sobre defensa dels consumidors i usuaris.

Per al supòsit que no se sotmeten a les juntes arbitral de consum o que estes no siguen competents per a la resolució del conflicte, el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme establirà reglamentàriament un procediment conforme al qual els usuaris finals que siguen persones físiques podran sotmetre-li les dites controvèrsies quan estes controvèrsies es referisquen als seus drets específics com a usuaris finals de servicis de comunicacions electròniques. En tot cas, el procediment que s'adopte haurà de ser transparent, no discriminatori, senzill, ràpid i gratuït, i establirà el termini màxim en què s'haurà de notificar la resolució expressa, transcorregut el qual es podrà entendre desestimada la reclamació per silenci administratiu. La resolució que es dicte podrà impugnar-se davant de la jurisdicció contenciosa administrativa.»

Vint-i-huit. Es modifiquen els paràgrafs b), f) i h) de l'apartat 2 de l'article 38, que queden redactats de la manera següent:

«b) Els drets d'informació dels usuaris finals, que haurà de ser veraç, eficaç, suficient, transparent, comparable i actualitzada.

(...)

f) El dret a subscriure contractes per part dels usuaris finals amb els operadors que exploten xarxes o presten servicis de comunicacions electròniques disponibles al públic.

(...)

h) El dret a rescindir sense penalització els seus contractes quan les empreses proveïdores de xarxes o servicis de comunicacions electròniques els notifiquen propostes de modificació de les condicions contractuals. Qualsevol modificació d'estes condicions haurà de ser notificada adequadament, amb un mes com a mínim d'antelació, als abonats, als quals s'informarà al mateix temps del seu dret a rescindir sense penalització els seus contractes en cas de no acceptar les noves condicions. El Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme podrà especificar el format d'este tipus de notificacions.»

Vint-i-nou. S'afigen dos paràgrafs l) i m) a l'apartat 2 de l'article 38 amb la redacció següent:

«l) El dret a accedir als servicis d'emergències de manera gratuïta sense haver d'utilitzar cap mitjà de pagament.

m) El dret al canvi d'operador, conservant els números del pla nacional de numeració telefònica en els supòsits en què es regule així, en el termini màxim d'un dia laborable. El retard en la conservació dels números i els abusos de la conservació per part dels operadors o en nom seu donarà dret als abonats a una compensació en els termes que s'establisquen mitjançant un reial decret. Les condicions i els procediments per a la resolució dels contractes no hauran de constituir un factor dissuasori per a canviar d'operador.»

Trenta. Es modifiquen els paràgrafs b) i h) de l'apartat 3 de l'article 38, que queden redactats de la manera següent:

«b) Que les seues dades de trànsit siguen utilitzades amb fins comercials o per a la prestació de servicis de valor afegit únicament quan hagen prestat el seu consentiment previ informat per a això.

(...)

h) A no rebre telefonades i comunicacions automàtiques sense intervenció humana, o missatges de fax amb fins de venda directa sense haver prestat el seu consentiment previ i informat per a això.»

Trenta-u. S'afigen dos nous paràgrafs al final de l'apartat 6 de l'article 38 amb la redacció següent:

«Es garantix l'accés dels usuaris finals als servicis d'informació sobre números d'abonats, per a la consecució del qual el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme podrà imposar obligacions i condicions a les empreses que controlen l'accés als usuaris finals en matèria de prestació de servicis d'informació sobre números d'abonat.

El Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme adoptarà, sempre que siga tècnicament i econòmicament possible, mesures per a garantir l'accés directe dels usuaris finals al servici d'informació sobre números d'abonats d'un altre país comunitari per mitjà d'una telefonada vocal o un SMS.»

Trenta-dos. S'afigen tres nous apartats 9, 10 i 11 a l'article 38 amb el contingut següent:

«9. Per mitjà d'un reial decret es podran establir les condicions bàsiques per a l'accés de les persones amb discapacitat a les tecnologies, productes i servicis relacionats amb les comunicacions electròniques. En l'esmentada norma s'establiran els requisits que hauran de complir els operadors per a garantir que els usuaris amb discapacitat:

a) Puguen tindre un accés a servicis de comunicacions electròniques equivalent al que tenen la majoria dels usuaris finals.

b) Es beneficien de la possibilitat d'elecció d'empresa i servicis disponible per a la majoria d'usuaris finals.

10. Per orde del ministre d'Indústria, Energia i Turisme es podran fixar requisits mínims de qualitat de servici que, si és el cas, s'exigisquen als operadors de xarxes públiques de comunicacions electròniques, a fi d'evitar la degradació del servici i l'obstaculització o ralentització del trànsit en les xarxes, d'acord amb els procediments que s'establisquen per mitjà d'un reial decret.

El Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme facilitarà a la Comissió Europea, en el moment oportú abans d'establir estos requisits, un resum dels motius per a l'acció, els requisits previstos i la línia d'acció proposada. Esta informació es posarà també a disposició de l'Organisme de Reguladors Europeus de les Comunicacions Electròniques.

Així mateix, es podran establir els paràmetres de qualitat que s'hauran de quantificar, així com els possibles mecanismes de certificació de la qualitat, a fi de garantir que els usuaris finals, inclosos els usuaris finals amb discapacitat, tinguen accés a una informació completa, comparable, fiable i de fàcil consulta.

11. En les condicions que s'establisquen mitjançant un reial decret, el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme podrà exigir als operadors de xarxes públiques de comunicacions electròniques o servicis de comunicacions electròniques disponibles al públic que bloquegen, fent un examen específic previ de cada cas, l'accés a números o servicis, sempre que estiga justificat per motius de frau o ús indegut, i que en estos casos els prestadors de servicis de comunicacions electròniques retinguen els corresponents ingressos per interconnexió o altres servicis. En cap cas es podrà exigir a l'empara d'este apartat el bloqueig a servicis no inclosos en

l'àmbit d'aplicació d'esta llei, com els servicis de la societat de la informació regulats en la Llei 34/2002, d'11 de juliol, de servicis de la societat de la informació i de comerç electrònic.»

Trenta-tres. S'afig un nou article 38 bis amb la redacció següent:

«Article 38 bis. *Contractes.*

Els contractes que se subscriguen entre els usuaris finals i els operadors que exploten xarxes o presten servicis de comunicacions electròniques disponibles al públic inclouran de manera clara, comprensible i fàcilment accessible, almenys, el contingut específic següent:

1. Els servicis prestats, incloent-hi, en particular:

a) Si es facilita o no l'accés als servicis d'emergència i informació sobre la ubicació de les persones que efectuen la telefonada, així com qualsevol altra limitació per a la prestació de servicis d'emergència.

b) Informació sobre qualsevol altra condició que limite l'accés o la utilització dels servicis i les aplicacions.

c) Els nivells mínims de qualitat de servici que s'ofereixen, en particular, el termini per a la connexió inicial, així com, si és el cas, altres paràmetres de qualitat de servici establits reglamentàriament.

d) Informació sobre qualsevol procediment establert per l'empresa per a mesurar i gestionar el trànsit de manera que s'evite esgotar o saturar l'enllaç de la xarxa, i informació sobre la manera en què estos procediments poden afectar la qualitat del servici.

e) Els tipus de manteniment oferits i els servicis de suport facilitats al client, així com els mitjans per a entrar en contacte amb els esmentats servicis.

f) Qualsevol restricció imposada pel proveïdor quant a les possibilitats d'utilitzar l'equip terminal subministrat.

2. La decisió de l'abonat sobre la possibilitat d'incloure o no les seues dades personals en una guia determinada i les dades de què es tracte.

3. La duració del contracte i les condicions per a la seua renovació i per a la terminació dels servicis i la resolució del contracte, incloent-hi:

a) Qualsevol ús o duració mínims requerits per a aprofitar les promocions.

b) Tots els gastos relacionats amb la conservació del número i altres identificadors.

c) Tots els gastos relacionats amb la resolució del contracte, inclosa la recuperació de costos relacionada amb els equips terminals.

4. La manera d'iniciar els procediments de resolució de litigis, de conformitat amb l'article 38.

5. Els tipus de mesures que podria prendre l'empresa en cas d'incidents de seguretat o integritat o d'amenaçes i vulnerabilitat.

6. Per mitjà d'un reial decret es podrà establir l'obligatorietat que els contractes incloguen la informació que facilite l'autoritat competent, en relació amb l'ús de les xarxes i servicis de comunicacions electròniques per a dur a terme activitats il·lícites o per a difondre continguts nocius, així com sobre els mitjans de protecció davant de riscos per a la seguretat personal, la privacitat i les dades personals, sempre que siguen pertinents per al servici prestat.»

Trenta-quatre. S'afig un nou article 38 ter, amb la redacció següent:

«Article 38 ter. *Transparència i publicació d'informació.*

1. Reglamentàriament es podran establir les condicions perquè els operadors de xarxes públiques de comunicacions electròniques o servicis de comunicacions electròniques disponibles al públic publiquen informació transparent, comparable, adequada i actualitzada sobre els preus i tarifes aplicables, sobre els gastos eventuais relacionats amb l'acabament del contracte, així com informació sobre l'accés i la utilització dels servicis que presten als usuaris finals, que serà publicada de manera clara, comprensible i fàcilment accessible.

2. El Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme fomentarà la divulgació d'informació comparable a fi que els usuaris finals puguen fer una avaluació independent del cost de les modalitats d'ús alternatives, per exemple, per mitjà de guies alternatives o tècniques semblants, i regularà les condicions perquè la informació publicada pels operadors de xarxes públiques de comunicacions electròniques o servicis de comunicacions electròniques disponibles al públic puga ser utilitzada gratuïtament per tercers, a fi de vendre o permetre la utilització d'estes guies interactives o tècniques semblants.

3. Per mitjà d'un reial decret es podran regular les condicions per a garantir que els operadors de xarxes públiques de comunicacions electròniques o servicis de comunicacions electròniques disponibles al públic:

a) Oferisquen als abonats informació sobre les tarifes aplicables en relació amb qualsevol número o servicis subjectes a condicions de preus específiques, pel que fa a cada una de les categories de servicis. Es podrà exigir que esta informació es facilite immediatament abans d'efectuar les telefonades.

b) Informen els abonats sobre tot canvi d'accés als servicis d'emergència o a la informació relativa a la ubicació de les persones que efectuen les telefonades en el servicis a què estan abonats.

c) Informen els abonats dels canvis en les condicions que limiten l'accés o la utilització dels servicis i les aplicacions.

d) Proporcionen informació sobre qualsevol procediment establert pel proveïdor per a mesurar i gestionar el trànsit de manera que s'evite esgotar o saturar l'enllaç de la xarxa i sobre la manera en què estos procediments poden afectar la qualitat del servicis.

e) Informen els abonats del seu dret a decidir si inclouen les seues dades personals en una guia i els tipus de dades de què es tracta.

f) Informen de manera periòdica i detallada els abonats amb discapacitat dels productes i servicis dirigits a ells.

4. El Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme podrà exigir als operadors de xarxes públiques de comunicacions electròniques o servicis de comunicacions electròniques disponibles al públic que difonguen de manera gratuïta, i en un determinat format, informació d'interés públic als antics abonats i als nous, quan siga procedent, per les mateixes vies utilitzades normalment per estos per a comunicar-se amb els abonats, informació que cobrirà els aspectes següents:

a) Els usos més comuns dels servicis de comunicacions electròniques per a dur a terme activitats il·lícites o per a difondre continguts nocius, en particular quan això atempte contra els drets i llibertats de tercers, incloses les infraccions dels drets d'autor i drets afins, així com les seues conseqüències jurídiques.

b) Els mitjans de protecció contra els riscos per a la seguretat personal, la privacitat i les dades de caràcter personal en l'ús dels servicis de comunicacions electròniques.»

Trenta-cinc. Es modifica el paràgraf a) de l'apartat 4 de l'article 43, que queda redactat de la manera següent:

«a) Quan siga necessari per a garantir un ús eficient de l'espectre radioelèctric, evitar interferències perjudicials, garantir la qualitat tècnica del servei o aconseguir altres objectius d'interés general, establits de conformitat amb la normativa comunitària, el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme podrà atorgar drets d'ús privatiu del domini públic radioelèctric. Estos drets s'atorgaran per terminis que es fixaran reglamentàriament, renovables en funció de les disponibilitats i previsions de la planificació del dit domini públic. Els drets d'ús privatiu sense limitació de nombre s'atorgaran per un període que finalitzarà el 31 de desembre de l'any natural en què complisquen el seu quint any de vigència, prorrogable per períodes de cinc anys. Per la seua banda, els drets d'ús privatiu amb limitació de nombre tindran una duració adequada al servei de què es tracte en relació amb l'objectiu perseguit, tenint degudament en compte la necessària amortització de les inversions. En tot cas, la duració prevista en els corresponents procediments de licitació no serà superior a un termini de vint anys renovables.»

Trenta-sis. S'afigen cinc nous apartats 5, 6, 7, 8 i 9 a l'article 43 amb la redacció següent:

«5. L'administració del domini públic radioelèctric es durà a terme tenint en compte el seu important valor social, cultural i econòmic i la necessària cooperació amb altres estats membres de la Unió Europea i amb la Comissió en la planificació estratègica, la coordinació i l'harmonització de l'ús de l'espectre radioelèctric en la Unió Europea. En el marc de l'esmentada cooperació es fomentarà la coordinació dels enfocaments polítics en matèria d'espectre radioelèctric en la Unió Europea i, quan siga procedent, l'harmonització de les condicions necessàries per a la creació i el funcionament del mercat interior de les comunicacions electròniques. Per a això, es tindran en compte, entre altres, els aspectes econòmics, de seguretat, de salut, d'interés públic, de llibertat d'expressió, culturals, científics, socials i tècnics de les polítiques de la Unió Europea, així com els diversos interessos de les comunitats d'usuaris de l'espectre, atenent sempre la necessitat de garantir un ús eficient i efectiu de les radiofreqüències i els beneficis per als consumidors, com la realització d'economies d'escala i la interoperabilitat dels serveis.

6. En les bandes de radiofreqüències declarades disponibles per als serveis de comunicacions electròniques en el quadro nacional d'atribució de freqüències, de conformitat amb el dret de la Unió Europea, es podrà utilitzar tot tipus de tecnologia usada per als serveis de comunicacions electròniques.

Es podran preveure, no obstant això, restriccions proporcionades i no discriminatòries als tipus de tecnologia d'accés sense fil o xarxa radioelèctrica utilitzats per als serveis de comunicacions electròniques quan siga necessari per a:

- a) Evitar interferències perjudicials.
- b) Protegir la salut pública davant dels camps electromagnètics.
- c) Assegurar la qualitat tècnica del servei.
- d) Garantir un ús compartit màxim de les radiofreqüències.
- e) Garantir un ús eficient de l'espectre.
- f) Garantir l'èxit d'un objectiu d'interés general.

7. En les bandes de radiofreqüències declarades disponibles per als serveis de comunicacions electròniques en el quadro nacional d'atribució de freqüències, de conformitat amb el dret de la Unió Europea, es podrà prestar tot tipus de serveis de comunicacions electròniques.

Es podran preveure, no obstant això, restriccions proporcionades i no discriminatòries als tipus de serveis de comunicacions electròniques que es presten, incloent-hi, quan siga procedent, el compliment d'un requisit del Reglament de Radiocomunicacions de la UIT.

Les mesures que exigisquen que un servei de comunicacions electròniques es preste en una banda específica disponible per als serveis de comunicacions

electròniques hauran d'estar justificades per a garantir l'èxit d'objectius d'interés general definits d'acord amb el dret de la Unió Europea, com ara:

- a) La seguretat de la vida.
- b) La promoció de la cohesió social, regional o territorial.
- c) L'evitació de l'ús ineficient de les radiofreqüències.
- d) La promoció de la diversitat cultural i lingüística i del pluralisme dels mitjans de comunicació, per mitjà de, per exemple, la prestació de servicis de radiodifusió i televisió.

Únicament s'imposarà l'atribució específica d'una banda de freqüències per a la prestació d'un determinat servici de comunicacions electròniques quan estiga justificat per la necessitat de protegir servicis relacionats amb la seguretat de la vida o, excepcionalment, quan siga necessari per a aconseguir objectius d'interés general definits d'acord amb el dret de la Unió Europea.

8. Les restriccions a la utilització de bandes de freqüències que, si és el cas, s'establisquen de conformitat amb els apartats 6 i 7 anteriors només es podran adoptar després d'haver donat a les parts interessades l'oportunitat de formular observacions sobre la mesura proposada en un termini raonable.

9. Periòdicament, la Secretaria d'Estat de Telecomunicacions i per a la Societat de la Informació revisarà la pertinència de mantindre les restriccions a la utilització de bandes de freqüències que, si és el cas, s'establisquen de conformitat amb els apartats 6 o 7 anteriors, farà públics els resultats d'estes revisions i elevarà les propostes corresponents a l'òrgan competent per a la seua aprovació.»

Trenta-set. Es modifica el paràgraf c) de l'apartat 1 de l'article 44, que queda redactat de la manera següent:

«c) Procediments oberts d'atorgament de drets d'ús del domini públic radioelèctric, que es basaran en criteris objectius, transparents, no discriminatoris i proporcionats, i tindran en compte, entre altres circumstàncies, la tecnologia utilitzada, l'interés dels servicis, les bandes i el seu grau d'aprofitament. També tindran en consideració la valoració econòmica per a l'interessat de l'ús del domini públic, atés que este és un recurs escàs i, si és el cas, les ofertes presentades pels licitadors.»

Trenta-huit. Es modifica el primer paràgraf de l'apartat 2 de l'article 44, que queda redactat de la manera següent:

«2. Quan siga necessari per a garantir l'ús eficaç de l'espectre radioelèctric, tenint degudament en compte la necessitat d'aconseguir els màxims beneficis per als usuaris i facilitar el desenrotllament de la competència, el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme podrà, amb audiència prèvia a les parts interessades, incloses les associacions de consumidors i usuaris, limitar el nombre de concessions demanials a atorgar sobre el dit domini per a l'explotació de xarxes públiques i la prestació de servicis de comunicacions electròniques o prolongar la duració de drets ja existents en condicions diferents de les especificades en estos drets. Tota decisió de limitar l'atorgament de drets d'ús o la renovació de drets d'ús haurà de ser publicada exposant els seus motius. La limitació serà revisable pel mateix ministeri, d'ofici o a instància de part, en la mesura que desapareguen les causes que la van motivar.»

Trenta-nou. S'afig un nou apartat 3 a l'article 44 amb la redacció següent:

«3. Sense perjuí del que establixen els apartats anteriors, quan siga necessari l'atorgament de drets individuals d'utilització de radiofreqüències a proveïdors de servicis de continguts radiofònics o televisius per a aconseguir un objectiu d'interés

general establert de conformitat amb el dret de la Unió Europea, es podran establir excepcions al requisit de procediment obert.»

Quaranta. Es modifica l'apartat 5 de l'article 45, que queda redactat de la manera següent:

«5. D'acord amb els principis d'objectivitat i de proporcionalitat, atenent principalment les necessitats de la planificació i de l'ús eficient i la disponibilitat de l'espectre radioelèctric, en els termes establerts reglamentàriament, el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme podrà, amb un informe previ de la Comissió del Mercat de les Telecomunicacions i amb l'audiència dels interessats, del Consell de Consumidors i Usuaris i, si és el cas, de les associacions més representatives de la resta d'usuaris durant un termini suficient, que excepte en circumstàncies excepcionals no podrà ser inferior a quatre setmanes, modificar els títols habilitants per a l'ús del domini públic radioelèctric. La modificació es farà mitjançant una orde ministerial, que establirà un termini perquè els titulars s'hi puguen adaptar.»

Quaranta-u. Se substitueix l'últim paràgraf de l'apartat 2 de l'article 45 per un nou apartat 6, amb la redacció següent:

«6. Els títols habilitants d'ús del domini públic radioelèctric podran ser transferits i els drets d'ús del domini públic radioelèctric podran ser cedits en les condicions d'autorització que s'establisquen mitjançant un reial decret. En el dit reial decret s'identificaran igualment les bandes de freqüència en què es poden efectuar operacions de transferència de títols o cessió de drets d'ús de domini públic radioelèctric; en particular, les bandes de freqüències que, si és el cas, s'identifiquen en l'àmbit de la Unió Europea. Les dites transmissions en cap cas eximiran el titular del dret d'ús cedent de les obligacions assumides davant de l'Administració, i hauran de respectar en tot cas les condicions tècniques d'ús establides en el quadro nacional d'atribució de freqüències o en els plans tècnics o les que, si és el cas, estiguen fixades en les mesures tècniques d'aplicació de la Unió Europea. Mitjançant un reial decret es podran fixar els supòsits en què siguen transferibles els títols habilitants d'ús del domini públic radioelèctric en els casos en què es produïska una subrogació en els drets i obligacions de l'operador. Així mateix, mitjançant un reial decret es podran establir restriccions a la transferència o arrendament de drets individuals d'ús de radiofreqüències quan estos drets s'hagen obtingut inicialment de manera gratuïta.»

Quaranta-dos. S'afeg un nou apartat 7 a l'article 45 amb el contingut següent:

«7. Per mitjà d'un reial decret es podran establir cauteles per a evitar comportaments especulatiu o acaparament de drets d'ús del domini públic radioelèctric, en particular per mitjà de la fixació de terminis estrictes per a l'explotació dels drets d'ús per part del seu titular. A este efecte, es podran adoptar mesures com ara ordenar la venda o la cessió de drets d'ús de radiofreqüències. Estes normes s'establiran i aplicaran de manera que siguen proporcionades, no discriminatòries i transparents.»

Quaranta-tres. S'afeguen dos nous apartats 3 i 4 a l'article 46 amb la redacció següent:

«3. En el desenrotllament de les competències que tinguen encomanades, les autoritats nacionals de reglamentació a què es referix l'apartat 1 cooperaran mútuament amb la resta d'òrgans de control d'altres estats i amb els organismes pertinents de la Unió Europea a fi de fomentar l'aplicació coherent de la normativa comunitària en matèria de comunicacions electròniques, i contribuir al desenrotllament del mercat interior. Amb este fi, recolzaran activament els objectius de la Comissió i de l'ORECE de promoure una major coordinació. Així mateix,

col·laboraran amb les dos institucions, a fi de determinar quins tipus d'instruments i solucions són els més apropiats per a tractar situacions particulars de mercat.

4. En el desenrotllament de les competències que tinguen encomanades les autoritats nacionals de reglamentació a què es referix l'apartat 1, aplicaran principis reguladors objectius, transparents, no discriminatoris i proporcionats, per exemple, a través dels procediments següents:

a) Promovent un entorn regulador previsible, garantint un enfocament regulador coherent en períodes de revisió apropiats.

b) Garantint que, en circumstàncies semblants, no es dispense un tracte discriminatori a les empreses subministradores de xarxes i servicis de comunicacions electròniques.

c) Salvaguardant la competència en benefici dels consumidors i promovent, quan siga possible, la competència basada en les infraestructures.

d) Fomentant la inversió eficient orientada al mercat i la innovació en infraestructures noves i millorades, fins i tot assegurant que tota obligació relativa a l'accés tinga degudament en compte els riscos en què incorren les empreses inversores i permetent diferents modalitats de cooperació entre els inversors i les parts que sol·liciten l'accés, a fi de diversificar el risc de les inversions i vetllar perquè es respecten la competència en el mercat i el principi de no-discriminació.

e) Tenint degudament en compte la varietat de condicions quant a la competència i els consumidors que hi ha en les distintes regions geogràfiques.

f) Imposant obligacions reglamentàries *ex ante* únicament quan no hi haja una competència efectiva i sostenible, i suavitzant o suprimint les dites obligacions en la mesura que es complisca esta condició.

g) Exercint les seues responsabilitats de tal manera que es promoga l'eficiència, la competència sostenible i el màxim benefici per als usuaris finals.»

Quaranta-quatre. S'afig un nou paràgraf a l'apartat 3 de l'article 47 amb la redacció següent:

«En l'exercici de les seues funcions, i en els termes que mitjançant un reial decret es determinen, la Secretaria d'Estat de Telecomunicacions i per a la Societat de la Informació, una vegada iniciat el procediment corresponent, podrà en qualsevol moment, d'ofici o a instància dels interessats, adoptar les mesures cautelars que crega oportunes per a assegurar l'eficàcia del laude o de la resolució que es puga dictar, si existixen elements de juí suficients per a això.»

Quaranta-cinc. Es modifiquen els paràgrafs e) i f) de l'apartat 6 de l'article 47, que queden redactats de la manera següent :

«e) La comprovació tècnica d'emissions radioelèctriques per a la identificació, localització i eliminació d'interferències perjudicials, infraccions, irregularitats i perturbacions dels sistemes de radiocomunicació, i la verificació de l'ús efectiu i eficient del domini públic radioelèctric per part dels titulars de drets d'ús.

f) El control i la inspecció de les telecomunicacions, incloent-hi la supervisió del compliment de les condicions lligades a l'atorgament de drets d'ús de l'espectre, així com la proposta d'incoació d'expedients sancionadors en la matèria, sense perjuí de les competències establides en este àmbit per esta llei. En matèries de competència de la Comissió del Mercat de Telecomunicacions i quan esta ho sol·licite, la Secretaria d'Estat de Telecomunicacions i per a la Societat de la Informació farà les funcions d'inspecció que li siguen requerides.»

Quaranta-sis. S'afigen els nous paràgrafs e), f) i g) a l'apartat 3 de l'article 56 amb la redacció següent:

«e) Emetre ordres de posar fi a la prestació d'un servici o d'una sèrie de servicis, o ajornar-la quan la prestació puga tindre com a resultat perjudicar seriosament la competència, fins que es complisquen les obligacions d'accés imposades arran d'una anàlisi de mercat d'acord amb l'article 10. Esta mesura, junt amb les raons en què es basa, es comunicarà a l'operador afectat sense demora, i es fixarà un termini raonable perquè l'empresa la complisca.

f) Impedir que un operador continue subministrant xarxes o servicis de comunicacions electròniques o suspendre o retirar-li els seus drets d'ús, en cas d'incompliment greu i reiterat de les condicions establides per a la prestació de servicis o l'explotació de xarxes o per a l'atorgament de drets d'ús o de les obligacions específiques que s'hagen imposat, quan hagen fracassat les mesures destinades a exigir el cessament de la infracció.

g) Adoptar mesures provisionals d'urgència destinades a remeiar incompliments de les condicions establides per a la prestació de servicis o l'explotació de xarxes o per a l'atorgament de drets d'ús o de les obligacions específiques que s'hagen imposat, quan estos representen una amenaça immediata i greu per a la seguretat pública o la salut pública o creen greus problemes econòmics o operatius a altres subministradors o usuaris de l'espectre radioelèctric. Posteriorment s'haurà d'oferir a l'operador interessat la possibilitat de proposar possibles solucions. Si és el cas, l'autoritat competent podrà confirmar les mesures provisionals, que seran vàlides durant tres mesos com a màxim, prorrogables per un altre període de fins a tres mesos en cas que no hagen conclòs els procediments d'execució.»

Quaranta-set. Es modifica l'apartat 4 de la disposició addicional sèptima, que queda redactat de la manera següent:

«4. Per mitjà d'un reial decret aprovat pel Consell de Ministres es podran imposar, com a obligacions de servici públic, exigències raonables de transmissió de determinats canals de programes de ràdio i televisió, així com exigències de transmissió de servicis complementaris per a possibilitar-hi l'accés adequat dels usuaris amb discapacitat, als operadors que exploten xarxes de comunicacions electròniques utilitzades per a la distribució de programes de ràdio o televisió al públic, si un nombre significatiu d'usuaris finals de les dites xarxes les utilitza com a mitjà principal de recepció de programes de ràdio i televisió, quan siga necessari per a aconseguir objectius d'interés general clarament definits i de manera proporcionada, transparent i revisable periòdicament.

Així mateix, es podran establir, mitjançant un reial decret, condicions als proveïdors de servicis i equips de televisió digital, perquè cooperen en la prestació de servicis de comunicació audiovisual televisiva interoperables per als usuaris finals amb discapacitat.»

Quaranta-huit. Es modifica la disposició addicional octava, que queda redactada de la manera següent:

«Disposició addicional octava. *Mecanisme de notificació.*

Les mesures adoptades per una autoritat nacional de reglamentació d'acord amb els articles 10, 13 i 13 bis i la disposició addicional sèptima d'esta llei i la seua normativa de desplegament, així com totes les mesures que puguen tindre repercussions en els intercanvis entre estats membres, se sotmetran als mecanismes de notificació a què es referixen els articles 7, 7 bis i 7 ter de la Directiva 2002/21/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 7 de març de 2002, relativa a un marc regulador comú de les xarxes i dels servicis de comunicacions electròniques (directiva marc) i les normes que dicte la Unió Europea a este efecte en desplegament d'estes.»

Quaranta-nou. L'apartat 2 de l'annex II queda redactat de la manera següent:

«2. Accés: la posada a disposició d'un altre operador, en condicions definides i sobre una base exclusiva o no exclusiva, de recursos o servicis amb fins de prestació de servicis de comunicacions electròniques, incloent-hi quan s'utilitzen per al subministrament de servicis de la societat de la informació o de servicis de continguts de radiodifusió. Este terme comprén, entre altres aspectes, els següents: l'accés a elements de xarxes i recursos associats que poden requerir la connexió d'equips per mitjans fixos i no fixos (en particular, això inclou l'accés al bucle local i a recursos i servicis necessaris per a facilitar servicis a través del bucle local); l'accés a infraestructures físiques, com ara edificis, conductes i pals; l'accés a sistemes informàtics pertinents, inclosos els sistemes de suport operatiu; l'accés a sistemes d'informació o bases de dades per a precomandes, subministraments, comandes, sol·licituds de manteniment i reparació, i facturació; l'accés a la conversió del número de telefonada o a sistemes amb una funcionalitat equivalent; l'accés a xarxes fixes i mòbils, en particular amb fins d'itinerància; l'accés a sistemes d'accés condicional per a servicis de televisió digital, així com l'accés a servicis de xarxa privada virtual.»

Cinquanta. S'afig un nou apartat 2 bis a l'annex II amb la redacció següent:

«2 bis. Atribució de freqüències: la designació d'una banda de freqüències per al seu ús per un o més tipus de servicis de radiocomunicació, quan siga procedent, en les condicions que s'especifiquen.»

Cinquanta-u. L'apartat 3 de l'annex II queda redactat de la manera següent:

«3. Bucle local o bucle d'abonat de la xarxa pública de comunicacions electròniques fixa: el circuit físic que connecta el punt de terminació de la xarxa a un dispositiu de distribució o instal·lació equivalent de la xarxa pública de comunicacions electròniques fixa.»

Cinquanta-dos. L'apartat 16 de l'annex II queda redactat de la manera següent:

«16. Interferència perjudicial: tota interferència que represente un risc per al funcionament d'un servici de radionavegació o d'altres servicis de seguretat o que degrade o obstruísca greument o interrompa de manera repetida un servici de radiocomunicació que funcione de conformitat amb la reglamentació internacional, comunitària o nacional aplicable.»

Cinquanta-tres. S'afig un nou apartat 16 bis a l'annex II amb la redacció següent:

«16 bis. Telefonada: una connexió establida per mitjà d'un servici de comunicacions electròniques disponible per al públic que permeta la comunicació bidireccional de veu.»

Cinquanta-quatre. L'apartat 19 de l'annex II queda redactat de la manera següent:

«19. Número geogràfic: el número identificat en el pla nacional de numeració telefònica que conté en part de la seua estructura un significat geogràfic utilitzat per a l'encaminament de les telefonades cap a la ubicació física del punt de terminació de la xarxa.»

Cinquanta-cinc. L'apartat 20 de l'annex II queda redactat de la manera següent:

«20. Números no geogràfics: els números identificats en el pla nacional de numeració telefònica que no són números geogràfics. Inclouran, entre altres, els números de telèfons mòbils, els de telefonada gratuïta i els de tarifació addicional.»

Cinquanta-sis. L'apartat 24 de l'annex II queda redactat de la manera següent:

«24. Recursos associats: les infraestructures físiques, els sistemes, dispositius, els servicis associats o altres recursos o elements associats amb una xarxa de comunicacions electròniques o amb un servici de comunicacions electròniques que permeten o recolzen la prestació de servicis a través de la citada xarxa o servici o tinguen potencial per a això. Inclouran, entre altres, edificis o entrades d'edificis, el cablejat d'edificis, antenes, torres i altres construccions de suport, conductes, pals, boques d'accés i distribuïdors.»

Cinquanta-set. L'apartat 25 de l'annex II queda redactat de la manera següent:

«25. Xarxa de comunicacions electròniques: els sistemes de transmissió i, quan siga procedent, els equips de commutació o encaminament i la resta de recursos, inclosos els elements que no són actius que permeten el transport de senyals per mitjà de cables, ones hertzianes, mitjans òptics o altres mitjans electromagnètics incloent-hi les xarxes de satèl·lits, xarxes terrestres fixes (de commutació de circuits i de paquets, inclosa internet) i mòbils, sistemes de línia elèctrica, en la mesura que s'utilitzen per a la transmissió de senyals, xarxes utilitzades per a la radiodifusió sonora i televisiva i xarxes de televisió per cable, amb independència del tipus d'informació transportada.»

Cinquanta-huit. L'apartat 26 de l'annex II queda redactat de la manera següent:

«26. Xarxa pública de comunicacions: una xarxa de comunicacions electròniques que s'utilitza, en la seua totalitat o principalment, per a la prestació de servicis de comunicacions electròniques disponibles per al públic i que suporta la transferència de senyals entre punts de terminació de la xarxa.»

Cinquanta-nou. L'apartat 27 de l'annex II queda redactat de la manera següent:

«27. Servicis associats: els servicis associats amb una xarxa de comunicacions electròniques o amb un servici de comunicacions electròniques que permeten o recolzen el subministrament de servicis a través de la dita xarxa o servici o tinguen potencial per a això i inclouen, entre altres, la traducció de números o sistemes amb una funcionalitat equivalent, els sistemes d'accés condicional i les guies electròniques de programes, així com altres servicis com ara el servici d'identitat, localització i presència.»

Seixanta. L'apartat 30 de l'annex II queda redactat de la manera següent:

«30. Servici telefònic disponible al públic: el servici disponible al públic per a efectuar i rebre, directament o indirectament, telefonades nacionals o nacionals i internacionals a través d'un o més números d'un pla nacional o internacional de numeració telefònica.»

Seixanta-un. S'afig un nou apartat 37 a l'annex II amb la redacció següent:

«37. Dades de localització: qualsevol dada tractada en una xarxa de comunicacions electròniques o per un servici de comunicacions electròniques que indique la posició geogràfica de l'equip terminal d'un usuari d'un servici de comunicacions electròniques disponible per al públic.»

Article 4. *Modificació de la Llei 34/2002, d'11 de juliol, de servicis de la societat de la informació i de comerç electrònic.*

Es modifica la Llei 34/2002, d'11 de juliol, de servicis de la societat de la informació i de comerç electrònic, en els termes següents:

U. S'afeg un nou apartat 4 a l'article 20, amb el contingut següent:

«4. En tot cas, queda prohibit l'enviament de comunicacions comercials en les quals es dissimule o s'oculte la identitat del remitent per compte de qui efectua la comunicació o que contravinguen el que disposa este article, així com aquelles en què s'incite els destinataris a visitar pàgines d'internet que contravinguen el que disposa este article.»

Dos. S'afeg un nou paràgraf a l'apartat 2 de l'article 21, amb la redacció següent:

«Quan les comunicacions han sigut remeses per correu electrònic, este mitjà ha de consistir necessàriament en la inclusió d'una adreça electrònica vàlida on es puga exercir este dret, i queda prohibit l'enviament de comunicacions que no incloguen la dita adreça.»

Tres. Es modifica l'article 22, que queda redactat de la manera següent:

«Article 22. *Drets dels destinataris de servicis.*

1. El destinatari podrà revocar en qualsevol moment el consentiment donat a la recepció de comunicacions comercials amb la simple notificació de la seua voluntat al remitent.

A este efecte, els prestadors de servicis hauran d'habilitar procediments senzills i gratuïts perquè els destinataris de servicis puguen revocar el consentiment que han donat. Quan les comunicacions han sigut remeses per correu electrònic, este mitjà ha de consistir necessàriament en la inclusió d'una adreça electrònica vàlida on es puga exercir este dret, i queda prohibit l'enviament de comunicacions que no incloguen la citada direcció.

Així mateix, han de facilitar informació accessible per mitjans electrònics sobre estos procediments.

2. Els prestadors de servicis podran utilitzar dispositius d'emmagatzematge i recuperació de dades en equips terminals dels destinataris, a condició que estos hagen donat el consentiment després que se'ls haja facilitat informació clara i completa sobre la seua utilització, en particular, sobre els fins del tractament de les dades, d'acord amb el que disposa la Llei Orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de Protecció de Dades de Caràcter Personal.

Quan siga tècnicament possible i eficaç, el consentiment del destinatari per a acceptar el tractament de les dades es podrà facilitar per mitjà de l'ús dels paràmetres adequats del navegador o d'altres aplicacions, sempre que aquell haja de procedir a la seua configuració durant la seua instal·lació o actualització per mitjà d'una acció expressa a este efecte.

Això no impedirà el possible emmagatzematge o accés d'indole tècnica amb l'únic fi d'efectuar la transmissió d'una comunicació per una xarxa de comunicacions electròniques o, en la mesura que resulte estrictament necessari, per a la prestació d'un servici de la societat de la informació expressament sol·licitat pel destinatari.»

Quatre. El paràgraf a) de l'article 31 queda redactat de la manera següent:

«a) Les persones físiques o jurídiques titulars d'un dret o interès legítim, incloses les que es puguen veure perjudicades per infraccions de les disposicions contingudes en els articles 21 i 22, entre estes, els proveïdors de servicis de comunicacions electròniques que desitgen protegir els seus interessos comercials legítims o els interessos dels seus clients.»

TÍTOL III

Mesures adreçades a corregir les desviacions per desajustos entre els costos i ingressos en els sectors elèctric i gasista**Article 5.** *Modificació de la retribució de l'activitat de distribució d'energia elèctrica.*

1. S'establixen com a criteris per a la retribució de l'activitat de distribució, amb efectes sobre la retribució a percebre des de l'1 de gener de 2012, els següents:

- Es retribuirà en concepte d'inversió els actius en servici no amortitzats, prenent com a base per a la seua retribució financera el seu valor net.
- La meritació de la retribució generada per instal·lacions de distribució posades en servici l'any n s'iniciarà des de l'1 de gener de l'any n+2.

2. En aplicació del que indica l'apartat anterior, es modifica la retribució corresponent a l'any 2012 per a les empreses distribuïdores amb més de 100.000 clients, així com a FEVASA i SOLANAR, una vegada deduïts els altres ingressos derivats dels drets de connexió, connexions, verificació i lloguer d'aparells de mesura, que figura amb caràcter de provisional en l'Orde IET/3586/2011, de 30 de desembre, per la qual s'establixen els peatges d'accés a partir de l'1 de gener de 2012 i les tarifes i primes de les instal·lacions del règim especial, que passarà a ser de 4.606.000 milers d'euros d'acord amb el que arrecplega la taula següent:

Empresa o grup empresarial	Milers d'euros
Iberdrola Distribución Eléctrica, S.A.U.	1.568.992
Unión Fenosa Distribución, S.A.....	742.744
Hidrocantábrico Distribución Eléctrica, S.A.....	147.897
E.ON Distribución, S.L.....	142.883
Endesa (peninsular)	1.704.211
Endesa (extrapeninsular)	297.925
FEVASA	1.029
SOLANAR	318
Total	4.606.000

3. Es revisen els costos reconeguts per a 2012 destinats a la retribució de la gestió comercial realitzada per les empreses distribuïdores amb més de 100.000 clients, així com per FEVASA i SOLANAR, que ascendiran en 2012 a 56.648 milers d'euros, desglossats per empreses distribuïdores segons estableix el quadro adjunt:

Empresa o grup empresarial	Milers d'euros
Iberdrola Distribución Eléctrica, S.A.U.	22.202
Unión Fenosa Distribución, S.A.....	7.680
Hidrocantábrico Distribución Eléctrica, S.A.....	1.443
E.ON Distribución, S.L.....	1.243
Endesa (peninsular)	20.475
Endesa (extrapeninsular)	3.595
FEVASA	8
SOLANAR	2
Total	56.648

4. Es modifica la retribució corresponent a empreses distribuïdores amb menys de 100.000 clients, que figura amb caràcter de provisional en l'Orde IET/3586/2011, de 30 de

desembre, que passa a ser per a l'any 2012 la quantitat de 340.811,777 milers d'euros, segons el desglossament que figura en l'annex I.

5. El Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme elevarà al Govern per a la seua aprovació una proposta de reial decret que vincule la retribució per inversió percebuda per les empreses distribuïdores d'energia elèctrica als actius en servici no amortitzats.

Article 6. *Retribució de l'activitat de transport d'energia elèctrica.*

1. Amb efectes en la retribució a percebre des de l'1 de gener de l'any 2012, la meritació i el cobrament de la retribució generada per instal·lacions de transport posades en servici l'any n s'iniciarà des de l'1 de gener de l'any n+2.

2. En aplicació del que disposa l'apartat 1, es modifica la retribució corresponent a l'any 2012 per a l'activitat de transport a percebre per les empreses que figuren en l'Orde IET/3586/2011, de 30 de desembre, per la qual s'establixen els peatges d'accés a partir de l'1 de gener de 2012 i les tarifes i primes de les instal·lacions del règim especial, d'acord amb el que s'arreplega en la taula següent:

Retribució transport	Milers d'euros
Red Eléctrica de España, S.A.	1.339.044
Unión Fenosa Distribución, S.A.	40.094
Total peninsular	1.379.138
Red Eléctrica de España, S.A. (extrapeninsular) ...	146.314
Total extrapeninsular	146.314
Total	1.525.452

3. El Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme elevarà al Govern perquè l'aprove una proposta de reial decret que vincule la retribució per inversió de les instal·lacions de transport als actius en servici no amortitzats.

Article 7. *Establiment de mesures en els sistemes elèctrics insulars i extrapeninsulars.*

1. S'establixen com a criteris per a la retribució de les instal·lacions de generació de règim ordinari en els sistemes insulars i extrapeninsulars, a més dels que preveu la normativa vigent, els següents:

a) La retribució per combustible ha de tindre en compte l'eficiència en la gestió a l'hora d'adquirir-ne, i reconèixer uns costos de logística raonables que consideren les particularitats dels sistemes insulars i extrapeninsulars i en funció del combustible realment consumit.

b) La retribució per garantia de potència ha de tindre en compte la disponibilitat real de cada central.

c) La retribució per amortització de la inversió de cada grup ha de tindre en compte conceptes susceptibles de ser amortitzables.

d) La retribució fixa de les centrals amortitzades ha de buscar-ne l'efectiva renovació, per això esta retribució es calcularà de manera individualitzada per a cada central segons el procediment que s'establisca.

e) En la determinació dels costos variables de producció per al despatx de generació es tindran en compte les previsions de costos o ingressos per drets d'emissió.

2. S'habilita el Govern a modificar, mitjançant un reial decret, el que disposa l'apartat 1 d'este article.

3. En el termini de dos mesos des de l'aprovació d'este reial decret llei el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme proposarà una revisió del model retributiu de costos fixos i variables de les centrals de generació en els sistemes elèctrics insulars i extrapeninsulars que tindrà en compte els nous criteris establits en el punt 1.

La revisió arplegarà almenys els conceptes següents:

- a) Revisió dels paràmetres tècnics i econòmics.
- b) Revisió del càlcul del preu del combustible.
- c) Revisió de la retribució per garantia de potència.
- d) Establiment de la forma d'actualització dels diferents paràmetres econòmics.
- e) Revisió de la taxa de retribució.
- f) Establiment de la periodicitat de les revisions de paràmetres.

4. Amb caràcter transitori i fins que no s'aprove l'orde que establisca els costos variables de les centrals resultants de l'aplicació de les revisions que indica l'apartat primer del present article, seran aplicables en el despatx de generació els paràmetres aprovats mitjançant la Resolució de 7 de març de 2011, de la Direcció General de Política Energètica i Mines, per la qual s'actualitzen els paràmetres dels diferents components del cost variable de generació de les instal·lacions de generació en règim ordinari dels sistemes elèctrics insulars i extrapeninsulars per a l'any 2011.

Article 8. *Comissió Nacional d'Energia.*

El saldo a 31 de desembre de 2011 dels resultats d'exercicis anteriors de la partida de fons propis del balanç de la Comissió Nacional d'Energia tindrà la consideració d'ingressos liquidables dels sistemes elèctric i gasista als efectes del que disposen el Reial Decret 2017/1997, de 26 de desembre, pel qual s'organitza i regula el procediment de liquidació dels costos de transport, distribució i comercialització a tarifa, dels costos permanents del sistema i dels costos de diversificació i seguretat de proveïment, i l'Orde ECO/2692/2002, de 28 d'octubre, per la qual es regulen els procediments de liquidació de la retribució de les activitats regulades del sector de gas natural i de les quotes amb destinacions específiques i s'establix el sistema d'informació que han de presentar les empreses. La Comissió habilitarà els mecanismes necessaris per a reintegrar les quantitats corresponents a estos fons abans del 31 de desembre de 2012, atenent la naturalesa dels actius en què s'hagen invertit estos romanents.

Esta quantia serà descomptada de la partida de fons propis del balanç i dels comptes anuals de la Comissió Nacional de l'Energia en els exercicis corresponents.

El repartiment entre la quantia destinada al sistema elèctric i al sector gasista es farà proporcionalment a la facturació total derivada de l'aplicació dels peatges d'accés a què es referix l'article 18 de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del Sector Elèctric i la facturació total derivada de l'aplicació de peatges i cànon a què es referix l'article 92 de la Llei 34/1998, de 7 d'octubre, del Sector d'Hidrocarburs.

Article 9. *Institut per a la Diversificació i Estalvi de l'Energia.*

El saldo a 31 de desembre de 2011 de la partida d'«Efectiu i altres actius líquids equivalents» dels comptes anuals de l'Institut per a la Diversificació i Estalvi de l'Energia tindrà la consideració d'ingressos liquidables dels sistemes elèctric i gasista als efectes del que disposen el Reial Decret 2017/1997, de 26 de desembre, pel qual s'organitza i regula el procediment de liquidació dels costos de transport, distribució i comercialització a tarifa, dels costos permanents del sistema i dels costos de diversificació i seguretat d'abastiment, i l'Orde ECO/2692/2002, de 28 d'octubre, per la qual es regulen els procediments de liquidació de la retribució de les activitats regulades del sector de gas natural i de les quotes amb destins específics i s'establix el sistema d'informació que han de presentar les empreses. L'Institut per a la Diversificació i Estalvi de l'Energia habilitarà els mecanismes necessaris per a reintegrar les quantitats corresponents a estos fons abans del 31 de desembre de 2012, atenent la naturalesa dels actius en què s'hagen invertit estos romanents, en el compte en règim de depòsit que la Comissió Nacional d'Energia designe a este efecte.

Esta quantia serà descomptada de la partida «Efectiu i altres actius líquids equivalents» corresponent als comptes anuals del citat organisme en els exercicis corresponents.

El repartiment entre la quantia destinada al sistema elèctric i al sector gasista es farà proporcionalment a la facturació total derivada de l'aplicació dels peatges d'accés a què es referix l'article 18 de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del Sector Elèctric i la facturació total derivada de l'aplicació de peatges i cànons a què es referix l'article 92 de la Llei 34/1998, de 7 d'octubre, del Sector d'Hidrocarburs.

Article 10. *Planificació de la xarxa de transport d'energia elèctrica.*

1. L'operador del sistema remetrà al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme abans del 30 de juny de 2012 una proposta de planificació de la xarxa de transport prenent com a base l'escenari macroeconòmic actual i el previst més probable i l'evolució prevista de la demanda i la generació tant en règim ordinari com en règim especial. La proposta remesa tindrà entre els seus objectius la minimització dels costos de l'activitat de transport i del conjunt del sistema elèctric.

2. Fins a l'aprovació pel Consell de Ministres d'una nova planificació de la xarxa de transport d'energia elèctrica queda suspès l'atorgament de noves autoritzacions administratives per a instal·lacions de transport competència de l'Administració General de l'Estat.

3. La Direcció General de Política Energètica i Mines no podrà emetre l'informe a què fa referència l'article 36.3 de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del Sector Elèctric, en sentit favorable fins a l'aprovació pel Consell de Ministres de la nova planificació de la xarxa de transport d'energia elèctrica.

4. El que disposen els apartats 2 i 3 no serà aplicable a les instal·lacions necessàries per a les interconnexions internacionals.

5. Amb caràcter excepcional i mitjançant un acord del Consell de Ministres es podrà habilitar la Direcció General de Política Energètica i Mines per a l'emissió de l'autorització administrativa de les instal·lacions de la seua competència o per a l'emissió d'informes favorables en el cas d'instal·lacions de transport autoritzades per les comunitats autònomes. El caràcter excepcional estarà justificat si la no construcció de la instal·lació implica un risc imminent en la seguretat del subministrament o un impacte econòmic negatiu en el sistema elèctric, així com si la seua construcció resulta estratègica per al conjunt de l'Estat.

Article 11. *Aplicació del mecanisme de restriccions per garantia de subministrament.*

Amb caràcter excepcional per a l'any 2012, el volum màxim previst per al citat any en la Resolució de 30 de desembre de 2011, de la Secretaria d'Estat d'Energia, per la qual es fixen les quantitats de carbó, el volum màxim de producció i els preus de retribució de l'energia per a l'any 2012 a aplicar en el procés de resolució de restriccions per garantia de subministrament, regulat en el Reial Decret 134/2010, de 12 de febrer, pel qual s'estableix el procediment de resolució de restriccions per garantia de subministrament i es modifica el Reial Decret 2019/1997, de 26 de desembre, pel qual s'organitza i regula el mercat de producció d'energia elèctrica, es reduirà un 10 per cent.

Article 12. *Pagaments per capacitat.*

1. Amb caràcter excepcional per a l'any 2012, es reduïx a 23.400 €/MW/any la quantia corresponent a l'incentiu a la inversió en capacitat a llarg termini per a les instal·lacions de generació a les quals és aplicable la retribució del dit incentiu d'acord amb el que estableix l'annex III de l'Orde ITC/2794/2007, de 27 setembre, per la qual es revisen les tarifes elèctriques a partir de l'1 d'octubre de 2007.

2. Així mateix, es reduïx amb caràcter excepcional per a l'any 2012 a 7.875 €/MW/any la quantia de l'incentiu a la inversió mediambiental a què fa referència la disposició

adicional segona de l'Orde ITC/3860/2007, de 28 de desembre, per la qual es revisen les tarifes elèctriques a partir de l'1 de gener de 2008.

3. El que disposa el present article serà aplicable a les instal·lacions de generació que estiguen rebent les retribucions associades als servicis esmentats en els apartats 1 i 2 a l'entrada en vigor del present reial decret llei.

Article 13. *Retribució del servici d'interrumpibilitat.*

1. S'habilita el ministre d'Indústria, Energia i Turisme, amb un informe previ de l'operador del sistema, a establir la quantia màxima anual que percebran els proveïdors que presten el servici de gestió de la demanda d'interrumpibilitat, així com a dictar les disposicions que permeten desenrotllar els mecanismes necessaris per a no superar la citada quantia.

2. Per a l'any 2012, la retribució total del servici de gestió de la demanda d'interrumpibilitat, calculada com a suma de la retribució que tindrà dret a percebre individualment cada un dels proveïdors que presten de manera efectiva el servici en este període, en aplicació de la fórmula definida en l'article 6 de l'Orde ITC/2370/2007, de 26 de juliol, per la qual es regula el servici de gestió de la demanda d'interrumpibilitat per als consumidors que adquirixen la seua energia en el mercat de producció, ascendirà a un màxim de 505 milions d'euros.

3. Als efectes del que disposa l'apartat anterior, la retribució que tindrà dret a percebre cada proveïdor per l'efectiva prestació del servici serà la quantitat que resulte d'aplicar per a este període l'esmentada fórmula definida en l'article 6 de l'Orde ITC/2370/2007, de 26 de juliol, disminuïda proporcionalment al percentatge que supose la seua retribució individual així calculada sobre la retribució total del conjunt de proveïdors del servici durant l'any 2012.

L'operador del sistema tornarà a calcular les quanties corresponents als mesos de l'any 2012 que hagen sigut comunicades a la Comissió Nacional d'Energia fins a l'entrada en vigor d'este reial decret llei d'acord amb el que disposa l'article 15 de l'Orde ITC 2370/2007, de 26 de juliol, tant de la retribució provisional del servici d'interrumpibilitat com de les penalitzacions que, si és el cas, s'hagen aplicat, i posarà en coneixement d'esta Comissió les noves quanties obtingudes seguint el procediment i terminis que preveu l'esmentat article 15.

En el cas que l'operador del sistema haja liquidat provisionalment a l'entrada en vigor d'este reial decret llei, d'acord amb el que estableix l'article 16 de l'Orde ITC/2370/2007, de 26 de juliol, la retribució corresponent a algun dels mesos de l'any 2012, la regularització de la liquidació als efectes de complir el que disposa el present article es farà en la següent liquidació provisional que es duga a terme.

Article 14. *Retribució d'emmagatzematges subterranis bàsics de gas natural.*

1. En el cas dels emmagatzematges subterranis, la retribució per costos d'inversió meritara des de l'endemà del dia en què la instal·lació de què es tracte es pose en servici comercial. Amb caràcter general, la retribució meritada en cada any «n» serà abonada al llarg de l'any «n+1», de conformitat amb el que estableix l'Orde ECO/2692/2002, de 28 d'octubre, per la qual es regulen els procediments de liquidació de la retribució de les activitats regulades del sector de gas natural i de les quotes amb destinacions específiques i s'estableix el sistema d'informació que han de presentar les empreses.

Així mateix, en un mateix any natural no s'abonaran retribucions meritades en més d'un any natural. En el cas que la inclusió definitiva en el règim retributiu a què fa referència l'article 6.1 de l'Orde ITC/3995/2006, de 29 de desembre, per la qual s'estableix la retribució dels emmagatzematges subterranis de gas natural inclosos en la xarxa bàsica no es realitze dins del mateix any natural de la seua posada en servici, l'any «j» en què es realitze la inclusió definitiva en el règim retributiu s'abonarà la retribució meritada l'any de la posada en marxa de la instal·lació, l'any «j+1» s'abonarà la retribució meritada l'any següent de la posada en marxa, i així, successivament.

Este mateix sistema s'aplicarà als costos d'operació i manteniment, que també meritiran des de l'endemà de la posada en servici comercial de la instal·lació de què es tracte.

Per a l'any de posada en servici, estos costos es calcularan prorratejant el nombre de mesos complets durant els quals l'element d'immobilitzat «i» haja estat en servici.

2. Sense perjudic dels imports meritats i sol·licitats de conformitat amb les seues disposicions reglamentàries específiques a la data d'entrada en vigor d'este reial decret llei, se suspén el reconeixement d'imports addicionals en concepte de retribució provisional a favor dels titulars d'emmagatzematges subterranis de gas natural que tinguen establits estos esquemes.

3. Sense perjudic del que disposa l'article 3.5 de l'Orde ITC/3995/2006, de 29 de desembre, tots els contractes destinats a la realització de treballs d'operació i manteniment que no siguen assumits directament pel concessionari hauran de ser notificats a la Secretaria d'Estat d'Energia, que podrà rebutjar-los o condicionar-los. En tot cas, tots ells seran adjudicats d'acord amb els principis de concurrència, transparència i mínim cost, excepte en aquells casos en què es justifique la seua impossibilitat.

4. Les direccions de les àrees, o si és el cas, dependències de les àrees d'Indústria i Energia estendran la corresponent acta de posada en servici definitiva en el termini màxim d'un mes des que el titular acredite que la instal·lació ha funcionat almenys 48 hores seguides en l'entorn dels paràmetres nominals, tant en el mode injecció com en el mode extracció.

No obstant això, aquelles podran estendre una acta de lloc en servici provisional per al conjunt de l'emmagatzematge una vegada que es verifiquen les condicions establides en les seues respectives autoritzacions administratives amb caràcter general per a la posada en marxa i es podrà començar la injecció del gas de coixí. A partir de l'endemà del dia en què siga eficaç la dita acta provisional i amb la sol·licitud prèvia dels promotors, es podrà abonar a compte la retribució definitiva. Esta retribució definitiva serà aprovada en els termes, terminis i condicions que estableix la legislació vigent, i tindrà consideració de transitòria fins a l'emissió de l'acta de posada en servici definitiva, de manera que els imports abonats no es consideraran fermes fins a l'emissió de la dita acta.

Des de la sol·licitud de la retribució transitòria i fins a l'emissió de l'acta de posada en servici definitiva, els titulars constituïran garanties a favor de la Direcció General de Política Energètica i Mines per un import del 10 per cent de la retribució abonada per a respondre del compliment dels paràmetres nominals de funcionament. Esta garantia es constituirà progressivament de tal manera que no més tard del 31 de gener de l'any «n» es constituirà per l'import realment abonat en l'any natural «n-1» i es formalitzarà d'acord amb els termes que preveu l'article 3 del Reglament de la Caixa General de Dipòsits aprovat pel Reial Decret 161/1997, de 7 de febrer.

Disposició adicional primera. *Atenció als consumidors vulnerables d'energia elèctrica.*

En el termini de tres mesos des de l'entrada en vigor d'este reial decret llei, les empreses comercialitzadores han de posar a disposició dels consumidors el servici d'atenció telefònica i el número de telèfon a què fa referència la disposició transitòria vint de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del Sector Elèctric.

Disposició adicional segona. *Obligació dels comercialitzadors en relació amb el servici d'atenció a les reclamacions.*

Les empreses comercialitzadores han de fer les adaptacions necessàries per a complir el que disposa l'article 81.2.n) de la Llei 34/1998, de 7 d'octubre, del Sector d'Hidrocarburs, abans que transcorreguen tres mesos des de l'entrada en vigor del present reial decret llei.

Disposició addicional tercera. *Validesa i eficàcia de les habilitacions existents.*

Sense perjudi del que estableix la disposició transitòria única, totes les habilitacions i títols habilitants existents el 31 de desembre de 2009, atorgats a l'empara del règim jurídic instaurat per la Llei 32/2003, de 3 de novembre, General de Telecomunicacions, i la normativa que la desplega, continuaran sent vàlids i eficaços, si bé el règim jurídic que els serà aplicable és el que resulte de les normes introduïdes en el present reial decret llei.

Disposició addicional quarta. *Facturació de consums d'energia elèctrica.*

S'habilita el ministre d'Indústria, Energia i Turisme a adoptar les disposicions necessàries perquè les quantitats corresponents a refacturacions complementàries que s'hagen de realitzar als consumidors d'energia elèctrica en compliment de resolucions judicials, sempre que el saldo a l'efecte de pagament siga a abonar pel consumidor, puguen ser fraccionades en tantes factures com es determine que s'hauran d'emetre abans del 31 de desembre de 2012.

Disposició addicional quinta. *Limitacions al sobrecost per canvi de combustible en els sistemes insulars i extrapeninsulars.*

S'habilita el ministre d'Indústria, Energia i Turisme a establir limitacions al sobrecost que pot ser assumit amb càrrec als peatges d'accés derivat dels canvis de combustible que no es justifiquen per raons tècniques, en les centrals de generació dels sistemes elèctrics insulars i extrapeninsulars.

Disposició transitòria primera. *Establiment de peatges d'accés a les xarxes d'energia elèctrica i al sistema gasista.*

1. Fins que la Comissió Nacional d'Energia establisca la metodologia per al càlcul de la part dels peatges d'accés a les xarxes d'electricitat corresponents als costos de transport i distribució d'energia elèctrica, d'acord amb el que ordena la disposició addicional onze.tercer.1.dènou.i de la Llei 34/1998, de 7 d'octubre, del Sector d'Hidrocarburs, l'aprovació dels peatges d'accés es farà d'acord amb el que disposa l'article 17 de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del Sector Elèctric.

2. Fins que la Comissió Nacional d'Energia establisca la metodologia per al càlcul dels peatges i cànons dels servicis bàsics d'accés a les instal·lacions gasistes, d'acord amb el que ordena la disposició addicional onze.tercer.1.dènou.iv de la Llei 34/1998, de 7 d'octubre, del Sector d'Hidrocarburs, seran aplicables els criteris arrellegats en l'esmentada llei així com el que disposen el Reial Decret 949/2002, de 3 d'agost, pel qual es regula l'accés de tercers a les instal·lacions gasistes i s'establix un sistema econòmic integrat del sector de gas natural, i les ordes que el despleguen.

Disposició transitòria segona. *Instal·lacions pertanyents a la xarxa troncal de gasoductes.*

1. En el termini màxim de dos mesos des de l'entrada en vigor del present reial decret llei, per orde del ministre d'Indústria, Energia i Turisme es determinaran les instal·lacions de la Xarxa Bàsica de Gas Natural que tinguen la consideració d'instal·lacions pertanyents a la xarxa troncal de gas natural.

Així mateix, el ministre d'Indústria, Energia i Turisme determinarà les instal·lacions que, com a conseqüència del desenrotllament de la xarxa bàsica, passen a formar part de la xarxa troncal.

2. Les empreses propietàries d'alguna instal·lació de la xarxa troncal de gas natural hauran de sol·licitar a la Comissió Nacional d'Energia, abans que transcórreguen dos mesos des que es dicte l'orde ministerial referida en el paràgraf primer de l'apartat anterior, la corresponent certificació de separació d'activitats, o bé hauran de presentar

davant d'esta contracte previ de cessió de la gestió de les esmentades instal·lacions amb alguna de les empreses sol·licitants de certificació com a gestor de xarxa independent.

Disposició transitòria tercera. *Suspensió de la tramitació dels procediments relatius a noves plantes de regasificació en territori peninsular.*

1. Queda suspesa la tramitació de tots els procediments d'adjudicació i atorgament de noves plantes de regasificació en territori peninsular, inclosa l'autorització administrativa, l'autorització del projecte d'execució o l'acta de posada en servici d'este tipus d'instal·lacions.

2. No obstant això, les plantes de regasificació en territori peninsular que tinguen aprovat el projecte d'execució poden continuar la construcció de la infraestructura i sol·licitar després l'atorgament de l'acta de posada en servici, només als efectes indicats en el paràgraf següent.

Tant en el supòsit previst en el paràgraf anterior, com per a les plantes de regasificació en territori peninsular que, a l'entrada en vigor d'este decret llei, tinguen sol·licitat i hagen vist suspès en virtut d'això l'atorgament de l'acta de posada en servici, els seus titulars tindran dret, una vegada que haja transcorregut el termini d'un mes des de la presentació de la corresponent sol·licitud d'acta de posada en servici en les condicions que establix l'article 85 del Reial Decret 1434/2002, de 27 de desembre, pel qual es regulen les activitats de transport, distribució, comercialització, subministrament i procediments d'autorització d'instal·lacions de gas natural, al cobrament d'una retribució transitòria. Esta retribució transitòria serà igual a la retribució financera de l'immobilitzat i es calcularà cada any «n» aplicant la taxa de retribució en vigor per al citat tipus d'instal·lació (TRi) al valor net de la inversió. Així mateix, i a fi que la instal·lació estiga preparada per a iniciar la seua posada en servici quan es determine, el ministre d'Indústria, Energia i Turisme determinarà la retribució per costos d'operació i manteniment a percebre.

El Govern podrà restablir reglamentàriament la tramitació d'estes instal·lacions.

3. Esta disposició no serà aplicable a l'ampliació de plantes de regasificació que ja estan en funcionament.

Disposició transitòria quarta. *Suspensió de l'autorització administrativa de nous gasoductes de transport i estacions de regulació i mesura.*

1. Fins a l'aprovació per acord del Consell de Ministres d'una nova planificació de la xarxa de transport de gas natural, queda suspesa la tramitació de gasoductes de transport i estacions de regulació i mesura, pendents d'obtindre o sol·licitar l'autorització administrativa, incloses en el document de Planificació dels sectors d'electricitat i gas 2008-2016, aprovat per l'Acord del Consell de Ministres el 30 de maig de 2008 i modificat per l'Orde ITC/2906/2010, de 8 de novembre, per la qual s'aprova el programa anual d'instal·lacions i actuacions de caràcter excepcional de les xarxes de transport d'energia elèctrica i gas natural, que no es consideren compromisos internacionals o econòmicament rendibles per al sistema per l'increment de la demanda associada.

Mitjançant un acord del Consell de Ministres es podrà restablir la tramitació individualitzada i amb caràcter excepcional d'estes instal·lacions. El caràcter excepcional estarà justificat si la no-construcció de la instal·lació en el termini de 3 anys suposa un risc imminent en la seguretat del subministrament o un impacte econòmic negatiu en el sistema gasista, així com si la seua construcció resulta estratègica per al conjunt de l'Estat.

2. El que disposa l'apartat primer d'esta disposició no serà aplicable als gasoductes dedicats al subministrament de la seua zona d'influència. En este cas, a fi de justificar la rendibilitat econòmica de les infraestructures, junt amb la sol·licitud de l'autorització de la instal·lació, els promotors hauran de presentar a la Direcció General de Política Energètica i Mines i a l'autoritat competent per a autoritzar la instal·lació un compromís dels potencials consumidors i, si és el cas, dels corresponents distribuïdors, on s'acredite convenientment per a cada consumidor rellevant (major d'1 GWh/any) la quantitat estimada de gas natural

a consumir anualment durant els pròxims 6 anys, la data prevista d'inici del consum de gas de cada consumidor i la pressió de subministrament. A partir de la dita informació, l'autoritat competent per a autoritzar la dita instal·lació analitzarà la viabilitat econòmica de la inversió a realitzar en el projecte. Si no s'obtenen els ingressos per peatges necessaris, no quedarà prou justificada la necessitat per a construir la dita infraestructura i l'autorització serà denegada. En cas que, una vegada posada en servici la infraestructura, no s'aconseguixen els nivells de consum necessaris que n'han justificat la construcció, la retribució del transportista es veurà minorada de manera que el sistema gasista no patisca cap desajust derivat de la construcció d'esta infraestructura. El ministre d'Indústria, Energia i Turisme establirà la manera en què la retribució de les esmentades instal·lacions es veurà minorada.

3. Als efectes del que estableix l'apartat primer d'esta disposició queden excloses les següents infraestructures vinculades a compromisos internacionals prèviament adquirits:

- a) Gasoducte Zarza de Tajo-Yela. Infraestructura associada a la connexió internacional de Larrau.
- b) Estació de Compressió d'Euskadour. Infraestructura associada a la connexió internacional d'Irun/Biriatou.

Disposició transitòria quinta. *Finançament de l'operador del sistema.*

Fins al desenrotllament de la metodologia que preveu l'apartat 10 de l'article 16 de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del Sector Elèctric, el finançament de l'operador del sistema s'establirà per orde del ministre d'Indústria, Energia i Turisme.

Disposició transitòria sexta. *Pròrroga de la vigència de les resolucions de la Direcció General de Política Energètica i Mines per les quals s'establixen les tarifes d'últim recurs d'energia elèctrica i la tarifa d'últim recurs de gas natural a aplicar en el primer trimestre de 2012.*

1. Amb caràcter excepcional, es prorroga la vigència dels preus de la tarifa d'últim recurs continguts en la Resolució de 30 de desembre de 2011, de la Direcció General de Política Energètica i Mines, per la qual s'establixen el cost de producció d'energia elèctrica i les tarifes d'últim recurs a aplicar en el període comprés entre el 23 i el 31 de desembre de 2011, i en el primer trimestre de 2012, objecte de correcció d'errors per la Resolució de 2 de febrer de 2012 de la Direcció General de Política Energètica i Mines.

No obstant això, els preus de la tarifa d'últim recurs de la citada resolució seran revisats per a incorporar-hi, de manera additiva segons el que preveu l'article 18 de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del Sector Elèctric, les actualitzacions que es facen dels preus dels peatges d'accés a les xarxes de transport i distribució. Esta revisió produirà efectes des de l'1 d'abril de 2012 i, si és el cas, donarà lloc a les corresponents refacturacions complementàries, segons el que disposa la disposició addicional quarta del present real decret llei.

2. Amb caràcter excepcional, es prorroga la tarifa d'últim recurs de gas natural aprovada per la Resolució de 30 de desembre de 2011, de la Direcció General de Política Energètica i Mines per la qual es publica la tarifa d'últim recurs de gas natural.

No obstant això, la tarifa d'últim recurs serà revisada per a incorporar-hi les actualitzacions que es facen dels termes fixos i variables dels peatges i cànons d'accés al sistema. Així mateix, el terme variable s'actualitzarà amb el cost de la matèria primera, Cn, d'acord al valor obtingut de l'aplicació de la fórmula de l'article 8 de l'Orde ITC/1660/2009, de 22 de juny, per la qual s'establix la metodologia de càlcul de la tarifa d'últim recurs de gas natural. Amb caràcter excepcional i sense perjuí del que disposa l'article 10 de l'Orde ITC/1660/2009, de 22 de juny, la revisió produirà efectes des de la data indicada en la Resolució de la Direcció General de Política Energètica i Mines que establisca la nova tarifa.

Disposició transitòria sèptima. *Restriccions als principis de neutralitat tecnològica i de servicis en els títols habilitants per a l'ús de l'espectre radioelèctric per a la prestació de servicis de comunicacions electròniques.*

1. Les condicions establides en els títols habilitants per a l'ús de l'espectre radioelèctric per a la prestació de servicis de comunicacions electròniques atorgats amb anterioritat al 25 de maig de 2011 i que impliquen restriccions als principis de neutralitat tecnològica i de servicis en els termes que establixen els apartats 6 a 8 de l'article 43 de la Llei 32/2003, de 3 de novembre, General de Telecomunicacions, continuaran sent vàlides fins al 25 de maig de 2016.

2. No obstant això, els titulars de títols habilitants per a l'ús de l'espectre radioelèctric per a la prestació de servicis de comunicacions electròniques el període de vigència dels quals s'estenga més enllà del 25 de maig de 2016 podran sol·licitar a la Secretaria d'Estat de Telecomunicacions i per a la Societat de la Informació abans del 25 de maig de 2016 una avaluació de les restriccions als principis de neutralitat tecnològica i de servicis en els termes que establixen els apartats 6 a 9 de l'article 43 de la Llei 32/2003, de 3 de novembre, General de Telecomunicacions, que tinguen imposades en els seus títols habilitants.

Abans de dictar una resolució, la Secretaria d'Estat de Telecomunicacions i per a la Societat de la Informació ha de notificar al titular del títol habilitant la nova avaluació de les restriccions, amb indicació de l'abast del seu títol a partir d'esta, i concedir-li un termini de 15 dies perquè retire la sol·licitud.

Si el titular del títol desistix de la sol·licitud, les restriccions als principis de neutralitat tecnològica i de servicis establides en el títol habilitant es mantindran sense modificar fins al 25 de maig de 2016, llevat que el títol s'extingisca amb anterioritat.

3. A partir del 25 de maig de 2016, els principis de neutralitat tecnològica i de servicis s'aplicaran a tots els títols habilitants per a l'ús de l'espectre per a la prestació de servicis de comunicacions electròniques atorgats amb anterioritat al 25 de maig de 2011, sense perjuí de les restriccions que es puguen establir en els termes que marquen els apartats 6 a 8 de l'article 43 de la Llei 32/2003, de 3 de novembre, General de Telecomunicacions.

4. En l'aplicació d'esta disposició, es prendran les mesures apropiades per a fomentar la competència lleial.

5. Les mesures que s'adopten en execució d'esta disposició no tindran en cap cas la consideració d'atorgament d'un nou títol habilitant.

Disposició derogatòria única. *Derogació normativa.*

Queden derogades totes les disposicions que del mateix rang o d'un rang inferior s'oposen al que disposa el present reial decret llei, i en particular:

a) Els paràgrafs e) i i) de l'article 49.2 de la Llei 34/1998, de 7 d'octubre, del Sector d'Hidrocarburs.

b) La disposició addicional tercera de la Llei 17/2007, de 4 de juliol, per la qual es modifica la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del Sector Elèctric, per a adaptar-la al que disposa la Directiva 2003/54/CE, del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de juny de 2003, sobre normes comunes per al mercat interior de l'electricitat.

c) La disposició addicional primera de la Llei 7/2010, de 31 de març, General de la Comunicació Audiovisual.

d) L'últim paràgraf de l'apartat 1 (taxa general d'operadors) de l'annex I de la Llei 32/2003, de 3 de novembre, General de Telecomunicacions.

Disposició final primera. *Incorporació del dret comunitari.*

1. Per mitjà de l'article 1 d'este reial decret llei s'incorpora parcialment al dret espanyol la Directiva 2009/72/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 13 de juliol de 2009, sobre normes comunes per al mercat interior de l'electricitat i per la qual es deroguen la Directiva 2003/54/CE i la Directiva 2009/28/CE del Parlament Europeu i del

Consell, de 23 d'abril de 2009, relativa al foment de l'ús d'energia procedent de fonts renovables i per la qual es modifiquen i es deroguen les directives 2001/77/CE i 2003/30/CE.

2. Per mitjà de l'article 2 d'este reial decret llei s'incorpora parcialment al dret espanyol la Directiva 2009/73/CE, del Parlament Europeu i del Consell, de 13 de juliol de 2009, sobre normes comunes per al mercat interior del gas natural i per la qual es deroga la Directiva 2003/55/CE.

3. Per mitjà dels articles 3 i 4 del present reial decret llei s'incorporen a l'ordenament jurídic espanyol la Directiva 2009/136/CE, del Parlament Europeu i del Consell, de 25 de novembre de 2009, per la qual es modifiquen la Directiva 2002/22/CE, relativa al servei universal i els drets dels usuaris en relació amb les xarxes i els serveis de comunicacions electròniques; la Directiva 2002/58/CE, relativa al tractament de les dades personals i a la protecció de la intimitat en el sector de les comunicacions electròniques i el Reglament (CE) núm. 2006/2004 sobre la cooperació en matèria de protecció dels consumidors; així com la Directiva 2009/140/CE, del Parlament Europeu i del Consell, de 25 de novembre de 2009, per la qual es modifiquen la Directiva 2002/21/CE, relativa a un marc regulador comú de les xarxes i els serveis de comunicacions electròniques; la Directiva 2002/19/CE, de 7 de març de 2002, del Parlament Europeu i del Consell, relativa a l'accés a les xarxes de comunicacions electròniques i recursos associats, i a la seua interconnexió, i la Directiva 2002/20/CE, relativa a l'autorització de xarxes i serveis de comunicacions electròniques, respectivament.

Disposició final segona. *Modificació de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del Sector Elèctric.*

S'afeg un nou apartat 10 a l'article 16 de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del Sector Elèctric amb la redacció següent:

«10. La retribució de l'operador del sistema s'establirà d'acord amb la metodologia que determine el Govern en funció dels serveis que efectivament preste.

La retribució de l'operador del sistema la fixarà anualment el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme quan es revisen els peatges.

La seua quantia serà finançada basant-se en els preus que este cobre als subjectes. Estos preus seran fixats pel Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme.»

Disposició final tercera. *Modificació de la Llei 34/1998, de 7 d'octubre, del Sector d'Hidrocarburs.*

La Llei 34/1998, de 7 d'octubre, del Sector d'Hidrocarburs, queda modificada com següent:

U. Es modifica el punt segon.f) de l'apartat 2 de la disposició adicional dotze de la Llei 34/1998, del Sector d'Hidrocarburs, que queda redactat de la manera següent:

«f) Tipus de gravamen i quota. El tipus pel qual es multiplicarà la base imposable per a determinar la quota tributària a ingressar en la Comissió Nacional d'Energia és del 0,150 per cent, per als peatges a què es referix l'article 17 de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del Sector Elèctric.»

Dos. Es modifica el punt tercer e) de l'apartat 2 de la disposició adicional dotze de la Llei 34/1998, del Sector d'Hidrocarburs, que queda redactat de la manera següent:

«e) Tipus de gravamen i quota. El tipus pel qual es multiplicarà la base imposable per a determinar la quota tributària a ingressar en la Comissió Nacional d'Energia és de 0,140 per cent.»

Disposició final quarta. *Modificació del Reial Decret 1747/2003, de 19 de desembre, pel qual es regulen els sistemes elèctrics insulars i extrapeninsulars.*

El Reial Decret 1747/2003, de 19 de desembre, pel qual es regulen els sistemes elèctrics insulars i extrapeninsulars, queda modificat com segueix:

U. Es modifica el segon paràgraf de l'article 6.4 en els termes següents:

«La potència total que s'ha de considerar en la garantia de potència que s'haja de retribuir per a cada SEIE serà la definida com a potència necessària en l'article 2.3. La potència instal·lada de noves instal·lacions de generació en els sistemes elèctrics insulars i extrapeninsulars que sobrepassa la potència necessària definida en l'article 2.3 es podrà considerar per al càlcul de la garantia de potència de la instal·lació sempre que substituïska la potència d'instal·lacions ja amortitzades en funcionament per raons de seguretat de subministrament o eficiència tècnica i econòmica del sistema.»

Dos. Se suprimeix l'últim paràgraf de l'apartat 4 de l'article 6 relatiu a la retribució de les centrals ja amortitzades.

Disposició final quinta. *Títols competencials.*

1. Els títols I i III i les disposicions addicionals primera i segona i transitòries primera a sexta, i finals segona a quarta, es dicten a l'empara de les competències que corresponen a l'Estat d'acord amb les regles 13a i 25a de l'article 149.1 de la Constitució Espanyola, que li atribueixen la competència exclusiva per a determinar les bases i la coordinació de la planificació general de l'activitat econòmica i les bases del règim miner i energètic, respectivament.

2. L'article 3 del títol II i les disposicions addicional tercera i transitòria sèptima, així com la disposició final sexta, es dicten a l'empara de la competència exclusiva estatal en matèria de telecomunicacions, determinada en l'article 149.1.21a de la Constitució.

3. L'article 4 del mateix títol II es dicta a l'empara de les competències que s'atribueixen a l'Estat en matèria de legislació mercantil i processal, de legislació civil i de telecomunicacions, per les regles 6a, 8a i 21a de l'article 149.1 de la Constitució, sense perjuí de les competències de les comunitats autònomes.

Disposició final sexta. *Supressió de l'Agència Estatal de Radiocomunicacions.*

1. Se suprimeix l'Agència Estatal de Radiocomunicacions, creada per l'article 47 de la Llei 32/2003, de 3 de novembre, General de Telecomunicacions.

2. Les funcions i potestats que l'Agència Estatal de Radiocomunicacions tenia assignades es consideraran atribuïdes a la Secretaria d'Estat de Telecomunicacions i per a la Societat de la Informació.

3. Les referències que la Llei 32/2003, de 3 de novembre, General de Telecomunicacions i la resta de normativa vigent haja efectuat en relació amb l'Agència Estatal de Radiocomunicacions es consideraran realitzada a favor de la Secretaria d'Estat de Telecomunicacions i per a la Societat de la Informació.

Disposició final sèptima. *Habilitació per al desplegament reglamentari.*

S'autoritza el Govern perquè, en l'àmbit de les seues competències, dicte les disposicions reglamentàries necessàries per al desplegament i l'aplicació d'este reial decret llei.

Disposició final octava. *Entrada en vigor.*

El present reial decret llei entrarà en vigor l'endemà de la seua publicació en el «Boletín Oficial del Estado», a excepció de la modificació de l'article 63 ter, de la

Llei 34/1998, de 7 d'octubre, del Sector d'Hidrocarburs, que entrarà en vigor el dia 3 de març de 2013, i del que establix la disposició final segona, que serà aplicable a partir de la data en què siga eficaç l'acord del Consell de Ministres que establisca la metodologia a què fa referència esta disposició.

Madrid, 30 de març de 2012.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,
MARIANO RAJOY BREY

ANNEX I

Retribució corresponent a l'any 2012 d'empreses distribuïdores amb menys de 100.000 clients connectats a les seues xarxes

Núm. registre	Empresa distribuïdora	Euros
R1-014	AGRI-ENERGÍA ELÉCTRICA, S.A.	6.864.117
R1-015	BASSOLS ENERGÍA S.A.	11.734.726
R1-016	ELECTRA CALDENSE, S.A.	4.520.826
R1-017	ELECTRA DEL MAESTRAZGO, S.A.	5.258.995
R1-018	ESTABANELL Y PAHISA ENERGÍA, S.A.	19.008.567
R1-019	ELÉCTRICA DEL EBRO, S.A.	3.614.050
R1-020	PRODUCTORA ELÉCTRICA URGELENSE, S.A. (PEUSA)	4.025.700
R1-021	SUMINISTRADORA ELÉCTRICA DE CÁDIZ, S.A.	21.079.935
R1-022	CENTRAL ELÉCTRICA SESTELO Y CÍA, S.A.	5.038.831
R1-023	HIDROELÉCTRICA DEL GUADIELA I, S.A.	3.905.868
R1-024	COOPERATIVA ELÉCTRICA ALBORENSE, S.A.	124.808
R1-025	INDUSTRIAS PECUARIAS DE LOS PEDROCHES, S.A.	5.528.073
R1-026	ENERGÍAS DE ARAGÓN I, S. L. U.	4.085.467
R1-027	COMPAÑÍA MELILLENSE DE GAS Y ELECTRICIDAD, S.A.	9.236.762
R1-028	MEDINA GARVEY ELECTRICIDAD, S.L.U.	7.167.053
R1-029	DISTRIBUIDORA ELÉCTRICA DEL SIL, S.L.	2.679.857
R1-030	EMPRESA DE ALUMBRADO ELÉCTRICO DE CEUTA DISTRIBUCIÓN, S.A.U.	9.410.708
R1-031	DISTRIBUIDORA DE ENERGÍA ELÉCTRICA ENRIQUE GARCÍA SERRANO. S. L.	242.479
R1-032	REPSOL ELÉCTRICA DE DISTRIBUCIÓN, S.L.	2.923.263
R1-033	SDAD. COOP. VALENCIANA LTDA. BENÉFICA DE CONS. DE ELECT. «SAN FRANCISCO DE ASÍS» DE CREV.	4.501.972
R1-034	ELECTRICIDAD DE PUERTO REAL, S.A. (EPRESA)	3.282.291
R1-035	ELÉCTRICA DEL OESTE DISTRIBUCIÓN, S.L.U.	8.247.985
R1-036	DISTRIBUIDORA ELÉCTRICA BERMEJALES, S.A.	4.132.588
R1-037	ELECTRA DEL CARDENER, S.A.	2.544.246
R1-038	ELÉCTRICA SEROSENSE DISTRIBUIDORA, S.L.	3.236.419
R1-039	HIDROELÉCTRICA DE LARACHA, S.L.	2.176.644
R1-040	SOCIEDAD ELECTRICISTA DE TUY, S.A.	2.808.734
R1-041	ELECTRA ALTO MIÑO, S.A.	2.657.545
R1-042	UNIÓN DE DISTRIBUIDORES DE ELECTRICIDAD, S.A. (UDESА)	3.739.114
R1-043	ANSELMO LEÓN DISTRIBUCIÓN, S.L.	4.508.206
R1-044	COMPAÑÍA DE ELECTRICIDAD DEL CONDADO, S.A.	3.878.238
R1-045	ELECTRA AUTOL, S.A.	1.337.392
R1-046	DISTRIBUIDORA ELÉCTRICA TENTUDIA. S.L.U.	1.906.798
R1-047	FÉLIX GONZÁLEZ, S.A.	3.565.642
R1-048	LA PROHIDA DISTRIBUCIÓN ELÉCTRICA, S.L.	1.256.577
R1-049	ELÉCTRICAS PITARCH DISTRIBUCIÓN, S.L.U.	7.507.171
R1-050	HIJOS DE JACINTO GUILLÉN DISTRIBUIDORA ELÉCTRICA, S.L.U.	2.754.606
R1-051	JUAN DE FRUTOS GARCÍA, S.L.	1.239.803
R1-052	LESA ELECTRICITAT, S.L.	1.588.474
R1-053	DIELESUR, S.L.	2.550.330
R1-054	ENERGÍA DE MIAJADAS, S.A.	2.412.368
R1-055	AGUAS DE BARBASTRO ELECTRICIDAD, S.A.	2.108.776
R1-056	VALL DE SOLLER ENERGÍA S.L.U (EL GAS, S.A.)	2.856.951
R1-057	ROMERO CANDAU, S.L.	1.880.663
R1-058	HIDROELÉCTRICA DE SILLEDA, S.L.	2.037.066
R1-059	GRUPO DE ELECTRIFICACIÓN RURAL S. COOP R. L.	2.325.863
R1-060	SUMINISTROS ESPECIALES ALGINETENSES, S. COOP. V.	2.067.006

Núm. registre	Empresa distribuïdora	Euros
R1-061	OÑARGI, S.L.	1.225.286
R1-062	SUMINISTRO DE LUZ Y FUERZA, S.L.	3.216.816
R1-063	COOPERATIVA ELÉCTRICA BENÉFICA CATRALENSE, COOP. V.	854.825
R1-064	ELECTRA DE CARBAYIN, S.A.	1.052.207
R1-065	ELÉCTRICA DE GUIXÉS, S.L.	588.622
R1-066	ELÉCTRICA VAQUER, S.A.	795.253
R1-067	HERMANOS CABALLERO REBOLLO, S.L.	157.318
R1-068	COMPAÑÍA DE ELECTRIFICACIÓN, S.L.	644.370
R1-069	DISTRIBUIDORA ELÉCTRICA DE MELÓN, S.L.	294.161
R1-070	ELECTRA DE CABALAR, S.L.	356.592
R1-071	ELECTRA DEL GAYOSO, S.L.	538.000
R1-072	ELECTRA DEL NARAHIO, S.A.	1.113.582
R1-073	ELÉCTRICA DE BARCIADEMERA, S.L.	44.110
R1-074	ELÉCTRICA DE CABAÑAS, S.L.	228.457
R1-075	ELÉCTRICA DE GRES, S.L.	173.838
R1-076	ELÉCTRICA DE MOSCOSO, S.L.	1.607.877
R1-077	ELÉCTRICA CORVERA, S.L.	1.008.090
R1-078	ELÉCTRICA FUCIÑOS RIVAS, S.L.	802.877
R1-079	ELÉCTRICA LOS MOLINOS, S.L.	1.354.303
R1-080	HIDROELÉCTRICA DEL ARNEGO, S.L.	364.699
R1-081	SAN MIGUEL 2000 DISTRIBUCIÓN, S.L.U.	576.000
R1-082	SUCESORES DE MANUEL LEIRA, S.L.	354.134
R1-083	BERRUEZA, S.A.	1.024.755
R1-084	BLÁZQUEZ, S.L.	487.479
R1-085	CENTRAL ELÉCTRICA MITJANS, S.L.	175.898
R1-086	CENTRAL ELÉCTRICA SAN FRANCISCO, S.L.	635.277
R1-087	DISTRIBUCIÓN ELÉCTRICA LAS MERCEDES, S.L.	687.104
R1-088	ELÉCTRICA DE CANILES, S.L.	395.829
R1-089	DISTRIBUIDORA ELÉCTRICA DE RELLEU, S.L.	469.402
R1-090	ELECTRA ADURIZ, S.A.	3.195.525
R1-091	ELECTRA AVELLANA, S.L.	815.736
R1-092	ELECTRA CASTILLEJENSE, S.A.	562.940
R1-093	DISTRIBUIDORA DE ELECTRICIDAD LARRAÑAGA, S.L.	33.194
R1-094	ELECTRA SAN CRISTÓBAL, S.L.	448.310
R1-095	ELÉCTRICA BELMEZANA, S.A.	470.534
R1-096	ELÉCTRICA LA VICTORIA DE FUENCALIENTE, S.A.	255.129
R1-097	ELÉCTRICA LOS PELAYOS, S.A.	505.505
R1-098	ELÉCTRICA NTRA. SRA. DE LOS REMEDIOS, S.L.	1.143.846
R1-099	ELECTRICITAT LA AURORA, S.L.	549.100
R1-100	ELECTRO DISTRIBUCIÓN DE ALMODÓVAR DEL CAMPO, S.A.	990.181
R1-101	ELECTRO MOLINERA DE VALMADRIGAL, S.L.	1.460.473
R1-102	EMPRESA DE ELECTRICIDAD SAN JOSÉ, S.A.	492.545
R1-103	HIDROELÉCTRICA DE SAN CIPRIANO DE RUEDA, S.L.	347.538
R1-104	HIDROELÉCTRICA VIRGEN DE CHILLA, S.L.	1.262.847
R1-105	LA ERNESTINA, S.A.	715.811
R1-106	DIELENOR, S.L.	1.417.899
R1-107	DISTRIBUIDORA DE ENERGÍA ELÉCTRICA DEL BAGES, S.A.	1.389.261
R1-108	ENERGÉTICA DE ALCOCER, S.L.U.	878.396
R1-109	ELÉCTRICA MAFERGA, S.L.	200.403
R1-110	GRACIA UNZUETA HIDALGO E HIJOS, S.L.	217.242
R1-111	AURORA GINER REIG, S.L.	75.210
R1-112	DISTRIBUIDORA ELÉCTRICA DE ARDALES, S.L.	419.266

Núm. registre	Empresa distribuïdora	Euros
R1-113	ELECTRA SIERRA MAGINA, S.L.	432.503
R1-114	ELÉCTRICA HERMANOS CASTRO RODRÍGUEZ, S.L.	333.913
R1-115	HIDROELÉCTRICA VEGA, S.A.	1.677.080
R1-116	HIJO DE JORGE MARTÍN, S.A.	241.354
R1-117	JOSÉ RIPOLL ALBANELL, S.L.	285.971
R1-118	JOSEFA GIL COSTA, S.L.	32.111
R1-119	LEANDRO PÉREZ ALFONSO, S.L.	641.628
R1-120	SOCIEDAD DISTRIBUIDORA ELÉCTRICA DE ELORRIO, S.A.	210.847
R1-121	SOCIEDAD ELÉCTRICA NTRA. SRA. DE LOS DESAMPARADOS, S. L.	1.029.933
R1-122	DISTRIBUIDORA ELÉCTRICA DE GAUCIN, S.L.	571.296
R1-123	ELECTRA ÁLVARO BENITO, S.L.	139.023
R1-124	ELÉCTRICA CAMPOSUR, S.L.	221.032
R1-125	ELÉCTRICA DE ERISTE, S.L.	107.012
R1-126	ELECTRICIDAD HIJATE, S.L.	198.142
R1-127	JUAN N. DÍAZ GÁLVEZ Y HERMANOS, S.L.	840.351
R1-128	ELÉCTRICA DE CHERA, S.C.V.	109.961
R1-129	HIDROELÉCTRICA GÓMEZ, S.L.U.	187.453
R1-130	HIDROELÉCTRICA DE ALARAZ, S.L.	150.471
R1-131	ISMAEL BIOSCA, S.L.	663.621
R1-132	ELÉCTRICA SAN SERVÁN, S.L.	465.872
R1-133	HIDROELÉCTRICA EL CARMEN, S.L.	2.014.135
R1-134	ELECTRA LA LOMA, S.L.	536.678
R1-135	ELECTRA LA ROSA, S.L.	169.268
R1-136	ELÉCTRICA SAN GREGORIO, S.L.	101.115
R1-137	HEREDEROS DE GARCÍA BAZ, S.L.	110.584
R1-138	SIERRO DE ELECTRICIDAD, S.L.	52.979
R1-139	DISTRIBUIDORA DE ELECTRICIDAD MARTOS MARÍN, S.L.	236.601
R1-140	DISTRIBUIDORA ELÉCTRICA CARRIÓN, S.L.	424.182
R1-141	HELIODORA GÓMEZ, S.A.	207.787
R1-142	LUIS RANGEL Y HNOS, S.A.	651.028
R1-143	SERVILIANO GARCÍA, S.A.	1.305.760
R1-145	ELÉCTRICA DE CALLOSA DE SEGURA, S.V. L.	1.567.073
R1-146	JOSÉ FERRÉ SEGURA E HIJOS, S.R.L.	1.318.805
R1-147	ELECTRA JOSÉ ANTONIO MARTÍNEZ, S.L.	117.588
R1-148	ELECTRICIDAD PASTOR, S.L.	610.366
R1-149	HIJOS DE FELIPE GARCÍA ÁLVAREZ, S.L.	111.233
R1-150	COOPERATIVA ELÉCTRICA DE CASTELLAR, S.C.V.	574.103
R1-151	COOPERATIVA ELÉCTRICA BENÉFICA ALBATERENSE, COOP.V.	1.096.476
R1-152	ELÉCTRICA DE MELIANA, SOCIEDAD COOPERATIVA VALENCIANA	403.478
R1-153	COOPERATIVA POPULAR DE FLUIDO ELÉCTRICO DE CAMPRODON S.C.C.L.	308.361
R1-154	ELÉCTRICA ALGIMIA DE ALFARA, S.C.V.	131.547
R1-155	ELÉCTRICA DE VINALES, S.C.V.	332.957
R1-156	ELÉCTRICA DE DURRO, S.L.U.	53.518
R1-157	ELÉCTRICA DE GUADASUAR, SDAD. COOP. V.	1.031.171
R1-158	ELÉCTRICA DE SOT DE CHERA S.C.V.	121.637
R1-159	ELÉCTRICA NTRA. SRA. DE GRACIA, SDAD. COOP VALENCIANA	1.207.790
R1-160	ELECTRODISTRIBUIDORA DE FUERZA Y ALUB. CASABLANCA S.C.V.	176.124
R1-161	FLUIDO ELÉCTRICO DE MUSEROS, S. C. V.	275.695
R1-162	DELGICHI, S.L.	43.000
R1-163	DIELEC GUERRERO LORENTE, S.L.	82.470
R1-164	DISTRIBUCIÓN DE ELECTRICIDAD VALLE DE SANTA ANA, S.L.	110.066
R1-165	DISTRIBUIDORA ELÉCTRICA GRANJA DE TORREHERMOSA, S.L.	358.110

Núm. registre	Empresa distribuïdora	Euros
R1-166	ELÉCTRICA SANTA CLARA, S.L.	374.239
R1-167	EMPRESA ELÉCTRICA MARTÍN SILVA POZO, S.L.	505.544
R1-168	HIDROELÉCTRICA SAN BUENAVENTURA, S.L.	259.418
R1-169	HIDROELÉCTRICA SANTA TERESA, S.L.	62.957
R1-170	HIJOS DE CASIANO SÁNCHEZ, S.L.	58.296
R1-171	SOCIEDAD ELÉCTRICA JEREZ DEL MARQUESADO S.A.	167.070
R1-172	SUMINISTROS ELÉCTRICOS DE AMIEVA, S.L.	106.697
R1-173	HIDROELÉCTRICA DOMÍNGUEZ, S.L.	60.541
R1-174	ELECTRA CONILENSE, S.L.U.	2.877.434
R1-175	DISTRIBUCIONES ELÉCTRICAS PORTILLO, S.L.	1.191.610
R1-176	ELÉCTRICA DE JAFRE, S.A.	707.273
R1-177	ELÉCTRICA LOS LAURELES, S.L.	301.935
R1-178	ELÉCTRICA SAN JOSÉ OBRERO, S.L.	166.609
R1-179	ARAGONESA DE ACTIVIDADES ENERGÉTICAS, S.A.	516.662
R1-180	C. MARCIAL CHACÓN E HIJOS, S.L.	1.600.333
R1-181	ELÉCTRICA MORO BENITO, S.L.	120.313
R1-182	FUENTES Y COMPAÑÍA, S.L.	943.476
R1-183	LA ELÉCTRICA DE VALL DE EBO, S.L.	50.574
R1-184	ANTOLINA RUIZ RUIZ, S.L.U.	31.199
R1-185	DISTRIBUCIONES DE ENERGÍA ELÉCTRICA DEL NOROESTE, S.L.	44.391
R1-186	ELECTRA DE ZAS, S.L.	249.439
R1-187	HIDROELÉCTRICA DEL CABRERA, S.L.	255.342
R1-188	ELECTRICIDAD LA ASUNCIÓN, S.L.	65.280
R1-190	SOCIEDAD ELÉCTRICA DE RIBERA DEL FRESNO, S.A.	371.562
R1-191	ALSET ELÉCTRICA, S.L.	981.202
R1-192	ELECTRO DISTRIBUIDORA CASTELLANO LEONESA, S.A.	195.079
R1-193	ELECTRA VALDIVIELSO, S.A.	67.526
R1-194	EMPRESA ELÉCTRICA DE SAN PEDRO, S.L.	685.831
R1-195	ELÉCTRICA ABENGIBRENSE DISTRIBUCIÓN, S.L.	172.841
R1-196	ELÉCTRICA DE LA SERRANÍA DE RONDA, S.L.	1.149.265
R1-197	EBROFANAS, S.L.	152.547
R1-198	ELÉCTRICA SAGRADO CORAZÓN DE JESÚS, S.L.	190.169
R1-199	DISTRIBUIDORA ELÉCTRICA MONESTERIO, S.L.U.	1.793.276
R1-200	DISTRIBUIDORA ELÉCTRICA BRAVO SAEZ, S.L.	255.063
R1-201	ELÉCTRICA NUESTRA SEÑORA DE LOS SANTOS, S.L.	658.471
R1-202	MOLINO VIEJO DE VILALLER, S.A.	109.849
R1-203	VARGAS Y COMPAÑÍA ELECTRO HARINERA SAN RAMÓN, S.A.	470.678
R1-204	ELECTRA DE SANTA COMBA, S.L.	1.584.391
R1-205	ICASA DISTRIBUCIÓN ENERGÍA, S.L.	36.591
R1-206	DISTRIBUCIONES ELÉCTRICAS DEL ERIA, S.L.	78.146
R1-207	DISTRIBUIDORA ELÉCTRICA ISABA, S.L.U.	94.636
R1-208	ENERFRÍAS, S.L.	138.175
R1-210	CENTRAL ELÉCTRICA SAN ANTONIO, S.L.	664.282
R1-211	ELECTRA CUNTIENSE, S.L.	535.382
R1-213	ELÉCTRICAS DE BENUZA, S.L.	214.370
R1-214	RODALEC, S.L.	136.964
R1-215	ELÉCTRICA DEL HUEBRA, S.L.	90.753
R1-216	DISTRIBUIDORA ELÉCTRICA DE NAVASFRÍAS S.L.	200.454
R1-217	ELÉCTRICA MESTANZA R.V., S.L.	87.242
R1-218	HIDROELÉCTRICA DE CATALUNYA, S.L.	1.206.485
R1-219	ELECTRA DE ABUSEJO, S.L.	1.090.544
R1-220	ELÉCTRICA DE CANTOÑA S.L.	88.967

Núm. registre	Empresa distribuïdora	Euros
R1-221	ELÉCTRICA GILENA, S.L.U.	375.624
R1-222	ENERGÍAS DE PANTICOSA S.L.	314.525
R1-223	HEREDEROS DE EMILIO GAMERO, S.L.	789.255
R1-224	DISTRIBUIDORA ELÉCTRICA DE MONTOLIU, S.L.U.	87.422
R1-225	ELÉCTRICA BAÑESA, S.L.	76.700
R1-226	GLORIA MARISCAL, S.L.	116.377
R1-227	RUIZ DE LA TORRE, S.L.	1.051.154
R1-228	LUZ DE CELA, S.L.	130.032
R1-229	ELÉCTRICA SAN MARCOS, S.L.	48.835
R1-231	ELÉCTRICA CURÓS, S.L.	584.899
R1-232	ELECTRA VALDIZARBE, S.A.	1.207.382
R1-233	ELÉCTRICA LATORRE, S.L.	515.731
R1-234	ELÉCTRICA DE CASTRO CALDELAS, S.L.	206.467
R1-236	EL PROGRESO DEL PIRINEO-HEREDEROS DE FRANCISCO BOLLÓ QUELLA, S.L.	473.650
R1-237	MONTESLUZ DISTRIBUCIÓN ELÉCTRICA, S.L.	370.682
R1-238	EMILIO PADILLA E HIJOS, S.L.	127.172
R1-239	SALTOS DEL CABRERA, S.L.	281.653
R1-240	DISTRIBUCIÓN ENERGIA ELÉCTRICA DE PARCENT, S.L.	173.967
R1-241	DISTRIBUIDORA DE ENERGÍA ELÉCTRICA TORRECILLAS VIDAL, S.L.	156.938
R1-242	CENTRAL ELÉCTRICA INDUSTRIAL, S.L.U.	188.736
R1-243	HIDROELÉCTRICA EL CERRAJÓN, S.L.	114.032
R1-244	HIDROELÉCTRICA JOSÉ MATANZA GARCÍA, S.L.	221.785
R1-245	DISTRIBUCIÓN Y ELÉCTRICA CARIDAD E ILDEFONSO, S.L.	131.189
R1-246	FELIPE BLÁZQUEZ, S.L.	196.181
R1-247	INPECUARIAS TORRECAMPO, S.L.	161.505
R1-248	E. SAAVEDRA, S.A.	365.241
R1-249	JUAN Y FRANCISCO ESTEVE MAS S.L.	68.710
R1-250	LUZ ELÉCTRICA LOS MOLARES S.L.	344.795
R1-251	SERVICIOS URBANOS DE CERLER, S.A. (SUCSA).	339.625
R1-252	HEREDEROS DE CARLOS OLTRA, S.L.	44.713
R1-253	COMPAÑÍA ELÉCTRICA DE FÉREZ, S.L.	368.697
R1-254	ELECTRA SALTEA, S.L.	536.489
R1-255	ELÉCTRICAS SANTA LEONOR S.L.	123.930
R1-256	EMDECORIA, S.L.	1.303.214
R1-257	HIJOS DE FRANCISCO ESCASO S.L.	1.232.773
R1-258	MILLARENSE DE ELECTRICIDAD, S.A.U.	125.393
R1-259	MUNICIPAL ELÉCTRICA VILORIA, S.L.	117.233
R1-260	ELECTRA LA HONORINA, S.L.	195.727
R1-261	ELECTRA SAN BARTOLOMÉ, S.L.	262.726
R1-262	ELÉCTRICA DEL GUADALFEO, S.L.	453.224
R1-264	ELÉCTRICA SANTA MARTA Y VILLALBA, S.L.	1.129.810
R1-265	HEREDEROS DE MARÍA ALONSO CALZADA. VENTA DE BAÑOS S.L.	85.763
R1-266	HIJOS DE MANUEL PERLES VICENS, S.L.	96.392
R1-267	ELÉCTRICA DE VER, S.L.	34.029
R1-268	ELECTRADISTRIBUCIÓN CENTELLES, S.L.	1.510.919
R1-269	MANUEL ROBRES CELADES, S.L.U.	55.293
R1-270	ELECTRA DEL FOXO, S.L.	345.344
R1-271	DISTRIBUCIÓN ELÉCTRICA DE ALCOLECHA, S.L.	34.599
R1-272	LUS ELÉCTRICA DE ALGAR, S.L.U.	459.992
R1-273	EMPRESA MUNICIPAL D'ENERGIA ELÉCTRICA TORRES DEL SEGRE, S.L.	405.430
R1-274	ELEC VALL DE BOI, S.L.	77.940
R1-275	ELÉCTRICA DE VALDRIZ, S.L.	171.376

Núm. registre	Empresa distribuïdora	Euros
R1-276	IGNALUZ JIMÉNEZ DE TORRES, S.L.	55.469
R1-277	DISTRIBUIDORA ELÉCTRICA NIEBLA, S.L.	522.666
R1-278	TOLARGI, S.L.	1.490.258
R1-279	ELÉCTRICA DEL MONTSEC SL	361.406
R1-281	ELECTRO SALLEN DE GALLEGOS, S.L.	232.061
R1-282	DISTRIBUIDORA ELÉCTRICA DE CATOIRA, S.A.	206.197
R1-283	ELÉCTRICA DEL POZO S.COOP.MADRILEÑA.	393.373
R1-284	AFRODISIO PASCUAL ALONSO, S.L.	171.269
R1-285	ENERGÍAS DE BENASQUE, S.L.	777.229
R1-286	DISTRIBUCIONES ELÉCTRICAS DE POZUELO, S.A.	95.691
R1-287	DISTRIBUIDORA ELÉCTRICA DE CASAS DE LÁZARO, S.A.	192.221
R1-288	DISTRIBUCIONES ALNEGA, S.L.	58.997
R1-289	ELECTRO ESCARRILLA, S.L.	68.390
R1-290	ELÉCTRICA DE ALBERGUERÍA, S.A.	379.677
R1-291	EMPRESA ELÉCTRICA DE JORQUERA, S.L.	50.162
R1-292	ELECTRA LA MOLINA, S.L.	194.058
R1-293	HIDROELÉCTRICA COTO MINERO DISTRIBUCIÓN, S.L.U.	209.421
R1-294	DISTRIBUIDORA ELÉCTRICA DEL PUERTO DE LA CRUZ, S.A.	6.947.457
R1-295	INDUSTRIAL BARCALESA, S.L.	343.065
R1-296	DISTRIBUIDORA ELÉCTRICA D'ALBATARREC, S.L.	281.242
R1-297	ELECTRA ORBAICETA, S.L.	38.258
R1-298	DISTRIBUIDORA DE ENERGÍA ELÉCTRICA ENERQUINTA SL	89.512
R1-300	ELÉCTRICAS DE VILLAHERMOSA S.A.	80.915
R1-301	ALARCÓN NAVARRO EMPRESA ELÉCTRICA, S.L.	314.878
R1-302	ARAMAIOKO ARGINDAR BANATZAILEA, S.A.	152.728
R1-304	HIDROFLAMICELL, S.L.	702.703
R1-305	SDAD. MUNICIPAL DE DISTRIB. ELÉCTRICA DE LLAVORSÍ S.L.	118.153
R1-306	HELIODORO CHAFER, S.L.	343.384
R1-307	CENTRAL ELÉCTRICA DE POZO LORENTE, S. L.	99.132
R1-309	PEDRO SÁNCHEZ IBÁÑEZ, S.L.	274.529
R1-310	AGRUPACIÓN DISTRIBUIDORA DE ESCUER S.L.	17.183
R1-312	ELECTRA EL VENDUL S.L.	34.781
R1-313	LEINTZARGI, S.L.	30.614
R1-314	DISTRIBUIDORA ELÉCTRICA DE PONTS S.L. (D.E.P. S.L.).	112.000
R1-317	ELÉCTRICA POPULAR, S.COOP.MAD.	322.641
R1-319	LA SINARQUENSE, S.L.U.	187.983
R1-320	SERVICIOS Y SUMINISTROS MUNICIPALES ARAS, S.L.U.	135.211
R1-323	FUERZAS ELÉCTRICAS DE BOGARRA S.A. (FOBOSA).	462.070
R1-325	EMPRESA MUNICIPAL DE DISTRIBUCIÓN D'ENERGIA ELÉCTRICA D'ALMENAR, S.L.U.	668.274
R1-326	ELECTRA TUDANCA, S.L.	69.353
R1-327	ELÉCTRICA ANTONIO MADRID SL	225.341
R1-328	INSTALACIONES ELÉCTRICAS RÍO ISÁBENA S.L.	550.805
R1-329	DISTRIBUCIONES ELÉCTRICAS TALAYUELAS, S.L.	253.034
R1-330	EMPRESA ELÉCTRICA DEL CABRIEL, S.L.	121.574
R1-335	SERVICIOS Y SUMINISTROS MUNICIPALES DE CHULILLA, S.L.	143.001
R1-336	CATENERIBAS S.L.U.	40.118
R1-337	SOCIETAT MUNICIPAL DE DISTRIBUCIÓN ELÉCTRICA DE TÍRVIA, S.L.	29.361
R1-338	SUMINISTROS ELÉCTRICOS ISABENA, S.L.	131.330
R1-339	ELECTRA URDAZUBI S.L.	263.723
R1-340	ELÉCTRICA COSTUR, S.L.	78.675
R1-341	TALARN DISTRIBUCIÓN MUNICIPAL ELÉCTRICA S.L.	69.610
R1-342	ELÉCTRICA DE LÍJAR, S.L.	703.027

Núm. registre	Empresa distribuïdora	Euros
R1-343	ENERGÍAS DE LA VILLA DE CAMPO, S.L.U.	118.995
R1-344	GESTIÓN DEL SERVICIO ELÉCTRICO HECHO S.L.	184.063
R1-345	ALCONERA DE ELECTRICIDAD, S.L.	113.528
R1-346	ELÉCTRICAS TUEJAR, S.L.	251.740
R1-347	ELÉCTRICA SALAS DE PALLARS, S.L.	76.300
R1-348	ELECTRO-HARINERA BELSETANA, S. COOP.	25.526
R1-349	LA CONSTANCIA-ARÉN, S.L.	71.347
R1-350	DISTRIBUIDORA ELÉCTRICA VALLE DE ANSO S.L.	93.380
R1-351	ELÉCTRICA SUDANELL S.L.	140.194
R1-352	ELÉCTRICAS HIDROBESORA, S.L.	83.943
R1-353	ELÉCTRICAS COLLADO BLANCO, S.L.	168.651
R1-354	LLUM D'AÍN, S.L.	45.962
R1-355	ELÉCTRICAS LA ENGUERINA, S.L.	237.624
R1-356	COOPERATIVA V.E.F.A. «SERRALLO»	39.153
R1-357	ELÉCTRICA DE MALCOCINADO S.L.U.	103.103
R1-358	ELÉCTRICAS DE VALLANCA, S.L.	52.369
R1-359	ELECTRO MANZANEDA, S.L.	136.598
R1-360	ELÈCTRICA MUNICIPAL DE SANTA COLOMA DE QUERALT S.L.	421.876
R1-361	DISTRIBUCIONES ELÉCTRICAS DE GISTAIN, S.L.	24.122
R1-362	ENERGÍAS DEL ZINQUETA, S.L.	61.701
R1-363	ELECTRA DEL LLOBREGAT ENERGÍA, S.L.	165.978
R1-364	SAMPOL ENERGÍA, S.L.	46.084
R1-365	ELECTRA REDENERGÍA, S.L.	631.825
	TOTAL	340.811.777